



ULUSLARARASI ODUNPAZARI DİNLEME DİYALOG DAYANIŞMA (3D) GENÇLİK FESTİVALİ

27-29 Ekim 2023



Önsöz

Sevgili Eskişehirli, Odunpazarı Belediyesinin katılımcı demokrasi anlayışını ortaya koyduğu Uluslararası Odunpazarı Dinleme Diyalog Dayanışma (3D) Gençlik Festivali'nin ikincisini Cumhuriyetimizin 100 yılında 27-29 Ekim 2023 tarihleri arasında Kanlıkavak Parkı'nda sizlerin de aktif katılımıyla gerçekleştirdik. Üç gün süren Festivalimiz boyunca gençlerimizin şehrimizde karşılaştığı ekonomik, sosyal, kültürel ve eğitim sorunlarından, Cumhuriyetimizin 100. Yılında Türkiye'nin demokrasi tecrübesine, aktif vatandaşlıktan dijitalleşme ve toplumsal dönüşüme, toplumsal hoşgörü ve uzlaşından dijitalleşme ve toplumsal dönüşüme kadar pek çok konuyu yine şehrimizdeki çeşitli siyasi partilerin, sivil toplum kuruluşlarının, gençlik örgütlerinin temsilcileriyle ve halkımızın katılımıyla hep beraber tartıştık. Cumhuriyetimizin 100. Yılında ki bu Festivalimizde kent konseylerinin yerel demokrasiye katkılarını, yerelden küresele iklim ve çevre sorunlarını, Türkiye'de gönüllük yasasını ve demokrasinin küresel seyrini uzman konuklarımızla birlikte değerlendirdik ve gençlerimizin bilgilerine sunduk. Ancak ifade etmeliyim ki her şeyden önce birbirimizi dinledik, sonra birbirimizle diyalog kurarak ortak sorunlarımızı tespit ettik ardından da yine hep birlikte dayanışma göstererek sorunlarımızın çözümü için öneriler geliştirdik. Aslında hep beraber demokrasiyi teneffüs ettik. Farklı düşüncelerin, siyasi partilerin bir araya gelemez dendiği bir ortamda düşüncelerimizi özgürce, çağdaşça ve eşit şekilde dile getirdik. Daha önce bir araya gelmekten çekinen gençlerimize ve elbette içinde yaşadığımız toplumumuza cesaret verdik. Ve gördük ki gençlerimize yeterli olanak sunulduğunda onlar çok güzel işlerin paydaşı olmaya hazırlar. O yüzden her zaman savunduğum gibi gençlerimize güvenmemiz gerekiyor. Odunpazarı Belediyesi olarak gençlerimize, onların görüşlerine, fikirlerine ve girişimciliklerine güveniyor ve yine onların demokrasiye ve özgürlüğe olan bağlılıklarını da paylaşıyoruz. İşte Uluslararası Odunpazarı Dinleme Diyalog Dayanışma (3D) Gençlik Festivali bu duyguları ve düşünceleri barındıran, herkesi demokrasi, özgürlük ve eşitlik paydasında bir araya getirmeyi başarmış bir festivaldir. Festival farklı siyasi görüşlere sahip olan siyasi partilerin bir araya gelmesini ve üç gün boyunca Eskişehir'imizin ve gençlerimizin ortak sorunlarını beraber tartışabildikleri demokrasi havasını teneffüs etmemizi sağladı. Bu bakımdan katılım sağlayan tüm gençlerimize ve halkımıza şükranlarımı sunuyorum.

Sevgili hemşerilerim, ifade etmeliyim ki burada sadece sorunları tartışmak değil diyalog ve dayanışma göstererek söz konusu sorunlara çözüm önerileri de üretmek bu festivalin ana amacıydı ve bunu da siyasi partilerin, sivil toplum kuruluşlarının, gençlik örgütlerinin

ve halkımızın katılımıyla gerçekleştirdik. Katılımcı demokrasi ve yönetim kavramlarının ön planda olduğu festivalimizde halkımızın doğrudan aktif katılım göstererek dile getirdiği sorunları ve çözüm önerilerini ise bu çalışmadan öğrenebileceksiniz. Odunpazarı Belediyesi olarak bizim için ise şimdi festival boyunca ortaya konulan sorunların çözüm önerilerini hayata geçirme vaktidir. Festival boyunca katılımcı demokrasinin meyvesi olarak ortaya çıkan ortak ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel sorunlarımızın tespiti ve çözüm önerileri doğrultusunda halkımızın yaşam kalitesini yükseltecek adımları hep beraber atacağız. Önümüzdeki yıllarda da devamını planladığımız Festivalimizin fikri öncülüğünü yapan ve Festivalin gerçekleşmesinde büyük çaba gösteren Eskişehir Avrupa Birliği Derneği'ne ve üyelerine ve yine Festivalimizin gerçekleşmesinde üstün gayret gösteren kıymetli Belediye emekçilerimize ve elbette aktif katılım gösteren siyasal partilerimize, sivil toplum kuruluşlarımıza, gençlik örgütlerimize ve halkımıza tekrardan teşekkürlerimi sunuyorum.

Saygılarımla.

Av. Kazım KURT

Odunpazarı Belediye Başkanı

Önsöz

Eskişehir Avrupa Birliği Derneği kurulduğu tarih olan 2019 yılından itibaren Avrupa Birliği'nin temel değerleri arasında yer alan demokrasi, çoğulculuk, özgürlük, eşitlik, katılım ve yönetim ilkelerinin Eskişehir kamuoyunda, özellikle de gençlik alanında daha fazla duyulması ve bu konuda kamuoyunun farkındalığının artırılması yönünde çalışmalar gerçekleştirmektedir. Uluslararası Dinleme Diyalog Dayanışma (3D) festivalimiz de bu kapsamda Derneğimizin önemli değerleri arasında yer almaktadır. Gençlerimiz bu festivalimizde ortak ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel sorunlarını farklı fikirlerle ve farklı siyasi düşüncülerle tartışma olanağına kavuşmuştur. Kendi düşüncelerini cesaretle savunabilmişler ve farklı fikirlerle tanışabilmişlerdir. Bu açıdan yerel demokrasimizin gelişimine önemli katkılar sunulmuştur. Eskişehir'in ulusal ve uluslararası düzeyde gençlik katılımını savunan bir şehir olması yolunda çok değerli bir süreç olan Uluslararası Dinleme Diyalog Dayanışma (3D) Gençlik Festivali ile demokrasinin üç önemli ayağı olan şeffaflık, hesap verebilirlik ve katılım ilkelerinin toplumda duyurulmasına ve bu kavramların yine toplumda farkındalığının artırılmasına destek olunmuştur. Bu doğrultuda Festivalimizin temelini, gençlerimizin Eskişehir'de karar alma süreçlerine aktif katılımlarını sağlamak ve

bu konudaki farkındalıklarını artırmak oluşturmaktadır. Eskişehir'in genç katılımını savunan bir şehir olması ise ana amacımızdır.

Şehrimiz ve ülkemiz açısından bir ilk olan Uluslararası Odunpazarı Dinleme Diyalog Dayanışma (3D) Gençlik Festivalimizin bir diğer önemli boyutu da yerelde sivil toplum – kamu işbirliğinin güzel bir örneği olmasıdır. Bu üyelik şehrimizin kültür, sanat ve bilim alanındaki ulusal ve uluslararası görünürlüğünü ve bilinirliğini demokrasi ve yönetim alanlarına da taşıyacaktır. Karar alıcılar ile vatandaşların doğrudan iletişim ve etkileşim kurabildikleri bir demokrasi platformu örneği olan Uluslararası Odunpazarı 3D Gençlik Festivali birbirimize güvenmenin topluma güvenmek, toplumumuza güvenmenin de ülkemize güvenmek anlamına geldiğini ve bu güvenin de şehrimizi ve ülkemizi hak ettiği yerlere taşıyabileceğinin de güçlü bir göstergesi olmuştur. Eskişehir'in demokrasiye verdiği değer uluslararası bir platformda yankı bulması gururu da sadece Festival organizasyonun değil halkımızın da gururla şehrine ve ülkesine sarılması gereken bir gelişmedir. Bu vesile ile önümüzdeki yıllarda uluslararası bir festival olarak yoluna devam edecek olan Uluslararası Odunpazarı 3D Gençlik Festivalinin bu başarısının gerçekleşmesinde emeği bulunan ve aktif katılım gösteren tüm siyasal partilerimize, sivil toplum kuruluşlarımıza, kent konseylerimize, mahalle meclislerimize ve halkımıza demokrasiye ve çoğulculuğa sahip çıktıkları için çok teşekkür ediyorum. Bütün bu yönleriyle yerel demokrasinin gelişimine önemli katkı sunan Festivalimizin gerçekleşmesine destek olan başta Odunpazarı Belediyesi Başkanı Sayın Avukat Kazım Kurt olmak üzere Odunpazarı Belediyesi'nin Başkan Yardımcılığına, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'ne, Ceren Özdemir Gençlik Merkezi çalışanlarına ve Eskişehir Avrupa Birliği Derneği'nin gönüllülerine yürekten teşekkürlerimi sunarım.

Doç. Dr. Erhan Akdemir

Eskişehir Avrupa Birliği Derneği Yönetim Kurulu Başkanı

1. GİRİŞ

Toplumsal konularda kamuoyu tartışmalarına halkın katılımı, işleyen bir demokrasi için önemli bir önkoşuldur. Buradan hareketle belirli bir ülke, şehir ve toplum içerisinde yaşayan insanların hepsinin aynı şekilde düşünmelerini, aynı yaşam pratiklerini gerçekleştirmelerini, aynı çıkarlar peşinde koşmalarını ve aynı tercihlerde bulunmalarını beklemek mümkün değildir. Bu itibarla bir toplumun bütün üyelerinin fikir birliği içerisinde olmasını beklemek de mümkün değildir. Kabul etmek gerekir ki, bir toplum içerisindeki bireylerin beklentileri ve çıkarları birbirinden farklılıklar arz etmektedir. Bu da çoğulcu siyasal sistemler bakımından olağan bir durumdur. Beklenmeyen durum ise; bir fikir, tercih ve yaşam pratiğine sahibi olan birisinin başka bir fikir, tercih ve yaşam pratiği olan birisini kabul etmeme, dışlama, yok sayma ve hatta ortadan kaldırma arzusu ya da eylemidir. Öte yandan söz konusu bu farklılıkların toplumda illa gerilim yaratacağını beklemek de toplum içerisinde yaşayan bireylerin can, fikir ve tercih güvenliğini ciddi tehditler altında bırakabilecektir. Bunun önüne geçilebilmesinin en temel yolu ise farklılıkların bir tehdit değil herkesin kendi tercihi olarak kabul edilmesinden, kendi fikir, tercih ve yaşam pratikleri ne kadar değerli ise başka fikir, tercih ve yaşam pratiklerinin de aynı ölçüde değerli olduğunun kabul edilmesinden geçmektedir. Bunu başarabilmenin en kolay ve geçerli yolu ise ‘başka’, ‘öteki’ ya da ‘diğer’ olarak adlandırılan kesim, birey ve toplumsal gruplarla iletişim ve etkileşimin kurulması ve tarafların birbirlerini dinleyebilmesi ve hazmedebilmesidir. Bu iletişim ve etkileşim sayesinde taraflar önyargılarından arınmaya ve karşısındaki anlamaya doğrudan erişebileceklerdir. Böylece de toplum içerisindeki bireyler kendilerini dar ve kapalı alanlara itilmekten kurtararak kendilerine çizilmiş yapay siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel sınırlardan kurtularak birlikte yaşamayı sağlayacak ortak paydaları keşfetmeye başlayacaklardır. Bu keşif de topluma toplumsal huzuru, barışı ve uzlaşmayı getirecektir. Söz konusu ortak paydaların keşif yolu da toplumun tamamını ilgilendiren ortak ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel sorunlara ilişkin hem katılım ve yönetim ilkelerinin bir arada olduğu çözüm platformlarının ortaya çıkışına hem de bu platformlar aracılığıyla söz konusu sorunlara çözümlerin üretilmesine katkı sağlayacaktır. Ayrıca unutmamalıyız ki, bireylerin ve toplumsal grupların devlet ve vatandaşlık aidiyetlerinin daha sıkı ve güçlü olmasında bireylerin siyasal hayata katılımı elzemdir. Bu yönetim anlayışının üç vazgeçilmezi ilkesi ise şeffaflık, hesap verebilirlik ve katılımdır.

İsveç’te 50. yılını geride bırakan bu katılım ve yönetim platformu hemen hemen bütün kuzey Avrupa ülkelerine de ilham kaynağı olmuş ve benzeri demokratik platformlar farklı isimler altında hayata geçirilmiştir. Örneğin Finlandiya’nın Helsinki kentinde gerçekleştirilen organizasyon SuomiAreena diye adlandırılmaktadır. Bu uygulama Litvanya’da Diskusiju Festivalis ”Bütent!”

(Tartışma Festivali), İzlanda’da Fundur Folkis (Halkın Buluşması), Letonya’da Sarunu Festivāls - Lampa (Konuşma, Müzakere Festivali), Danimarka’da Folkemodet (Halk Buluşması), Estonya’da Arvamusfestival (Fikir Festivali), Norveç’te Arendalsüka (Arendal Haftası) olarak anılmaktadır.

2. ODUNPAZARI 3D GENÇLİK FESTİVALİ’NİN AMACI

Uluslararası Odunpazarı Dinleme, Diyalog, Dayanışma (3D) Gençlik Festivali yukarıda ifade edilen görüşler doğrultusunda Eskişehir’de siyasal aktörler arasında (bireyler, siyasal partiler, sivil toplum kuruluşları, sendikalar, ticaret ve sanayi odaları, yerel medya organları, belediyeler vb. resmi ve sivil kurum ve kuruluşlar) siyasal katılımın ve sosyal duyarlılığın artırılmasıyla toplumun tamamını ama özellikle gençleri ilgilendiren ortak ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel sorunlara çözümlerin üretilmesine katkı sağlayabilecek bir platform oluşturmayı amaçlamaktadır. Söz konusu bu siyasal katılım platformu, bireylerin günlük siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel taleplerini diğer siyasal aktörlerle, önyargısız şekilde, partizanlıktan, provokasyondan ve propagandadan uzak ve farklı düşüncelere saygı temelinde paylaştıkları gayri resmi bir ortam sunmaktadır. Bu çerçevede Odunpazarı Dinleme, Diyalog, Dayanışma (3D) Gençlik Festivali de toplumda hoşgörüyü hâkim kılarak sosyal-siyasal her türlü farklılığın zenginlik olarak benimsenmesi, bireysel veya toplumsal sorunların muhataplarına doğrudan iletebilmesi, farklı düşüncelere karşı var olabilecek önyargıların ortadan kaldırılması ve en önemlisi, ulusal ve uluslararası demokratik yönetim ilkelerinin hâkim kılınmasını amaçlamaktadır. Bu hedefler doğrultusunda Festival, Avrupa Birliği ülkelerindeki katılım ve yönetim platformlarını teoride inceleyerek, uygulamada katılım göstererek ve yukarıda dile getirilen hedefleri de gözeterek Eskişehir’de bir siyasal katılım ve yönetim platformu oluşturmayı amaçlamaktadır.

Festival kapsamında düzenlenen etkinliklerdeki amaç; Eskişehir’deki sivil ve resmi katılımcıları propaganda, provokasyon ve partizanlıktan tamamen uzak bir biçimde Eskişehir’e dair ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel alanlardaki sorunların ve çözüm önerilerinin tartışılabildiği ve söz konusu alanlardaki iyi yönlerin de daha ileriye nasıl taşınabileceği hakkında yeni fikirlerin ve tecrübelerin paylaşılabildiği ve böylece de toplumda tartışma, uzlaşma, dinleme, anlayış gösterme ve bilim kültürünün yaygınlaşmasına katkı sağlamak olmuştur. Düzenlenen katılım ve yönetim temalı etkinlikler sayesinde toplumun her kesiminde katılım ve yönetim kavramları hakkında farkındalığın yaratılmasına ve gelecek nesillerin katılım ve yönetim alanlarında daha fazla rol almasının sağlanmasına çalışılmıştır.



- Festival süresi boyunca katılımcıların, herhangi bir toplumsal gruba (etnik kökene, dini inanca, cinsiyet kimliğine vb.) ve bireye yönelik ayrımcı, dışlayıcı veya aşağılayıcı davranıştan; doğa ve hayvanlara karşı olumsuz ve zarar verici söylem ve eylemlerden; provokasyon, propaganda ve partizanlıktan uzak durması gerekmektedir.
- Festival süresince ortaya konulan söylemler ve savunulan fikirlerin sorumluluğu bireyin kendisine ait olup 3D Festivalinin görüşünü yansıtmamaktadır.
- Etkinlik alanında bulunan eşyalara; diğer katılımcıların, görevlilerin veya organizasyon ekibinin eşyalarına zarar verilmesinden, eylemi yapan katılımcı sorumludur. Herhangi bir zararın doğması durumunda, eylemi gerçekleştiren katılımcıdan zararın tazmini talep edilir.
- Değerli ve kişisel eşyaların güvenliğinden katılımcılar sorumludur. Dikkatsizlikten veya hırsızlıktan doğabilecek zararlar için 3D Festival ekibi sorumlu tutulamaz.
- Diğer katılımcılara fiziksel zarar veren kişiler festivalden men edilir.
- Katılımcıların festival boyunca kendilerine verilecek yaka kartlarını yanlarında taşıması zorunludur.
- Festivale katılım sağlayanlar yukarıdaki maddeleri kabul etmiş sayılır.
- 3D Festivali yönetimi, Festival Genel Kurallarını değiştirme ve düzenleme hakkını saklı tutar.

2. ULUSLARARASI ODUNPAZARI 3D GENÇLİK FESTİVALİ'NDE

Ne var?

- Dinleme
- Diyalog
- Dayanışma

Ne yok?

- Propaganda
- Partizanlık
- Nefret dili
- Ötekileştirme
- Önyargı
- Provokasyon

3. ODUNPAZARI 3D GENÇLİK FESTİVALİ'NİN İŞLEYİŞİ

Odunpazarı Dinleme, Diyalog Dayanışma (3D) Gençlik Festivali üç gün boyunca kamuoyuna açık tartışmalar şeklinde gerçekleştirilmiştir. Kamuoyuna açık tartışmalar, aşağıda da detaylı bir şekilde verildiği gibi, A Çadırı ve B Çadırı olmak üzere eş zamanlı iki ayrı çadırdaki gerçekleştirilmiştir. Her konu bir gün boyunca siyasal aktörler tarafından ortak çalışma gruplarında tartışılmıştır. Etkinlik oturumlarında tartışmaların yönetilmesinden kolaylaştırıcılar ve tartışmaların raporlaştırılmasından ise raportörler sorumlu olmuştur.

Oturumlarda sırasıyla 'Dinleme', 'Diyalog', 'Dayanışma' olmak üzere üç yöntem izlenmiştir. Buna göre, ilk oturumlar 'Dinleme' başlığı altında oturumda yer alan siyasi partilerin bulundukları çadırdaki konu başlığına ilişkin parti görüşlerini katılımcılara aktarmaları şeklinde gerçekleşmiştir. Burada etkinlik boyunca her siyasal parti propaganda, provokasyon ve partizanlıktan uzak bir biçimde kendi parti politikalarını dinleyicilere iletmışlerdir. Böylece, siyasal partiler daha önce fikirlerini ve politikalarını ulaştırma ya da duyurabilme fırsatı bulamadığı bireyler ve gruplara ulaşmışlardır. Burada altı çizilmesi gereken önemli nokta ise 'Dinleme' başlığı altındaki oturumlarda farklı görüş, ideoloji ve fikirlere sahip siyasal parti temsilcileri birbirlerini dinlemişler, dinleyebilmişler, birbirleriyle kavga etmeden, birbirlerine saygı göstererek çağdaş bir

şekilde görüşlerini topluma aktarabilmişlerdir. Dinleyiciler de benzer şekilde daha önce duymadıkları ya da duymak istemedikleri, iletişim kuramadıkları ya da kurmak istemedikleri ve de daha çok ön yargı ile yaklaştıkları siyasal partilerle temas etme olanağına kavuşmuşlardır. Dinleyiciler ayrıca siyasal partilere sordukları sorular ve yaptıkları eleştiriler ile fikirlerini söylemeye cesaretlendirilmişlerdir. Böylece siyasal partiler ile dinleyiciler karşılıklı ön yargılarını bilgi temelli bir iletişim yapısına dönüştürme fırsatı yakalamışlardır. Yine belirtmek gerekir ki, bu oturumlarda tüm siyasal aktörler birbirlerini dinleyebilecekleri bir ortam sağlanmasıyla farklı düşüncelerdeki bireylerle bir araya gelerek ortak sorunlarını konuşabileceklerini topluma göstermişlerdir.



Odunpazarı Dinleme, Diyalog Dayanışma (3D) Gençlik Festivali'nin 'Diyalog' başlıklı oturumlarında temel amaç, tüm siyasal aktörlerden bulundukları çadırlardaki konular bağlamında toplumsal ortak sorunları tespit etmelerini sağlamak olmuştur. Bu çerçevede gözlemlenmiştir ki, siyasal partiler, sivil toplum kuruluşları, gençlik organizasyonları, mahalle meclisleri, medya temsilcileri, bireysel katılım gösteren vatandaşlar ve diğer siyasal aktörler bulundukları çadırların temalarına bağlı kalarak yaptıkları konuşmalarında, farklı ideolojik geleneklere sahip olsalar da içinde yaşadıkları toplumda var olan ortak sorunların dile getirilmesinde aktif katılım sergilemişlerdir. Bu bağlamda ikinci önemli gözlem ise tüm siyasal aktörlerin dile getirdiği

şekliyle; toplumsal ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel ortak sorunların keşfini sağlayacak bu tür etkinliklere olan ihtiyaç ve taleptir.

Odunpazarı Dinleme, Diyalog Dayanışma (3D) Gençlik Festivali'nin 'Dayanışma' başlıklı oturumlarında ise bir önceki oturumda (Diyalog) katılımcılar tarafından dile getirilen sorunlara çözümler üretilmesi sağlanmıştır. Aşağıda oturum içeriklerinin detaylı bir şekilde aktarımında da görüleceği üzere bu oturumlarda gerek yerel gerekse de ulusal düzeylerde çözüm önerileri katılımcılar tarafından belirlenmiştir. Yine burada da altını çizmek gerekir ki, çözüm önerilerinin dile getirilmesi aşamasında farklı ideolojilere, görüşlere, fikirlere ve yaşam pratiklerine sahip olsalar da katılımcılar sorunların çözümüne yönelik birlikte fikirler üretebilmişlerdir. Bu aşamada farklı ideolojik görüşlere sahip partiler gerek sorunların tespitinde gerekse de çözüm aşamasında fikir birliği içerisinde olmuşlar hatta zaman zaman da aynı çözüm önerileri ürettikleri de gözlemlenmiştir. Bu da bize göstermektedir ki, ön yargıların dışında hareket edilebildiği zaman ortak sorunların tespiti ve çözümü daha kolay ve güçlü şekilde ifade edilebilmektedir.



Bu oturumlar kapsamında ortaya konan çözüm önerileri yerel karar alıcılar başta olmak üzere tartışılan, sorunları tespit edilen ve bunlara çözüm önerileri sunulan konuların içeriğine göre ilgili diğer siyasal aktörlere (üniversiteler, ticaret ve sanayi odaları, sendikalar, sivil toplum kuruluşları vb.) iletilerek yönetim mekanizmalarının aktif bir şekilde çalıştırılmasına katkı sağlanacaktır. Diğer oturumlara göre 'Dayanışma' oturumunda elde edilen çıktıların somut hale gelmesi bu bakımdan katılımcıların öne sürdükleri çözüm önerilerinin takipçileri olmasıyla daha anlamlı hale gelecektir. Böylece katılımcılar karar alma mekanizmalarının bir parçası olabilecekleri bilincini ve aidiyetini daha yakından hissedebileceklerdir. Bu çerçevede Eskişehir Avrupa Birliği Derneği de söz konusu çözüm önerilerinin takipçisi olmaya devam edecektir.

Festivalin ilk gününde Cumhuriyetin 100. Yılında Türkiye'nin Demokrasi Tecrübesi üst başlığında "Demokrasinin Türkiye'de Asırlık Yolculuğu" ile "Aktif Vatandaşlık ve Z Kuşağı" konuları siyasal partiler, sivil toplum kuruluşları, gençler ve diğer siyasal aktörler tarafından tartışılmıştır.

3.1. Ana Tema: Cumhuriyetin 100. Yılında Türkiye'nin Demokrasi Tecrübesi

3.1.1. A Çadırı: Demokrasinin Türkiye'de Asırlık Yolculuğu

Türkiye birçok Batı ülkesine kıyasla çok partili demokrasi tecrübesi fazla olan bir ülke. 1950'de yapılan seçimle ülkede yaşanan iktidar değişikliği ve çok partili hayata geçiş Türkiye'yi bugün pekişmiş demokrasiye sahip İspanya, Portekiz gibi ülkelere demokrasi tecrübesi anlamında ayıştırmaktadır. Ancak Türkiye'nin bu uzun demokrasi yolculuğu pürsüz ve engelsiz bir patikada ilerleme gösterememiştir. Ülkemizde demokrasinin pekişmesi önünde günümüze kadar devamlılık gösteren bir çok sorun alanı halen mevcut. Demokrasinin asgari koşulu olan adil ve serbest seçim yapma kapasitesi, siyasi partilerin temsil kabiliyeti ve parti içi demokrasi, demokrasinin hesapverebilirlik boyutları ve mekanizmaları, temel hak ve özgürlüklere dair sorunlar, siyasete katılım alanında yaşanan engeller günümüzde de halen sıklıkla konuşup tartıştığımız konular. Bu oturumda Türkiye'nin 1950 yılından günümüze çok-partili demokrasi tecrübesini, bu tecrübeden süzülerek günümüze kadar gelen ve belli ölçüde de dönüşen temel sorun alanları ve bu sorun alanlarını gidermeye yönelik atılması gereken adımlar konuşulmuştur.

Durum Değerlendirmesi – Dinleme

Oturuma katılan partilerin görüşleri şu şekildedir:

Demokrat Parti: Türkiye'nin demokrasi tecrübesi çok yeni değil çok eski de değil. 1808 yılında Sened-i İttifak ile başlamış. I. ve II. Meşrutiyet derken o yüzyıllık serüven 1908 yılında Prens Sabahaddin'inde desteklediği, Ahrar Partisi kurulmuş. Ama ne yazık ki Türkiye'deki demokrasi

özlemi Ahrar Partisi ile bir vücut bulamamış. Daha sonra Cumhuriyet Halk Partisi 9 Eylül 1923 kuruluşu. 1945 yılında hepimizin bildiği Milli Kalkınma Partisi Nuri Demirağ tarafından kurulmuş. Çok partili hayata geçişin başlangıcı aslında Nuri Demirağ ile Milli Kalkınma Partisi. Sonra CHP'ye karşı, Dörtlü Takrir diye bilinen Celâl Bayar, Adnan Menderes ve Fuat Köprülü gibi isimlerin 7 Ocak 1946'da kurduğu, bizimde başlangıcımız olan Demokrat Parti var. Yani Türkiye'nin çok partili siyasal sisteme geçiş tarihi bizimle başlar. Türkiye'de çeşitli dönemlerde iktidar olmuş, ülkenin demokrasisine, büyük Türkiye kalkınma hareketine büyük emekler vermiş bir siyasi partinin ilk başkanı olmaktan onur duyuyorum. Ayrıca şunu da ilave etmek istiyorum, onur kaynaklarımdan biridir rahmetli üçüncü Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın "Atatürk seni sevmek milli bir ibadettir" sözü vardır bunu çok anımsıyorum. Hele bu günlerde, aslında Atatürk'e ne kadar ihtiyaç olduğunu görülmektedir. Aynı zamanda gözleri pırıl pırıl parlayan gençlerimize seslenmek istiyorum, Cumhuriyetimizin 100. Yılı kutlu olsun, iyi ki sizin gibi pırıl pırıl gençlere emanet etmiş size Cumhuriyeti Atatürk. Cumhuriyete sonsuza kadar sahip çıkacağınızdan da en ufak bir şüphemiz yoktur. Cumhuriyet çocuğu olduğunuz için de hepinizi tebrik ediyor ve gözlerinizden öpüyorum.

Evet, 1946 yılında yapılan seçimlerde, açık oy gizli sayım seçimleri. Millet bu seçimden çok önemli neticeler alamadı. 1950 seçimlerinde ise Türk siyasi tarihinde beyaz devrim olarak adlandırılan bir gelişmeye Demokrat Parti yol açmıştır. Demokrat Partinin açtığı yolun adı neydi, aslında ağzı çorba kokan, ayağı çarıklı, kara sapanlı köylünün devrimi idi. Osmanlı'dan beri ilk defa köylü, vatandaş olduğunu, insan olduğunu hissetti. Bu tarihten sonra belki birçoğumuzun annesi babası bile bilmezler 1960'da bir darbe yapıldı. Bu darbede dönemin başbakanı Adnan Menderes, dışişleri bakanı Fatih Rüştü Zorlu ve Eskişehirli hemşerimiz Hasan Polatkan haksız bir şekilde yargılandıktan sonra vatana ihanetten idam edildi. Ben Yassıada Tutanaklarını TBMM'de en az dört defa okumuş biri olarak bunu rahatlıkla söyleyebilirim, üzerlerine atılmış hiçbir suçlama gerçekleşmiş değildi. Yakın zamanda vefat eden Hasan Polatkan'ın eşi Mutahhare Hanım ile çok uzun sohbetler etmiş biri olarak da kendisinin sözlerini iletmek isterim: Hasan'ımı niye astılar, en ufak bir suçu yoktu. Türkiye 1962 tekrar bir demokrasi hamlesini gösterdiğini zannederek Milli Birlik Komitesini kurdular, seçimler oldu, 1965 yılından Demokrat Parti'nin devamı olan Adalet Partisi 12 Mart 1971'e kadar iktidarını sürdürdü. Türkiye ciddi manada %5 enflasyon %7 kalkınmasını dönemlerden bahsediyorum. Herhalde bu gençler %7 enflasyonu bilmezler. Türkiye'de şu an enflasyonun yüzde kaç olduğunu bilen bir kurum yok. Ardından 1980 12 Eylül oldu, 28 Şubat var, 27 Nisan var, 15 Temmuz var bir soru işareti koyarak.

Türkiye 200 yıllık serüvende demokrasi anlamında hiçbir zaman ayağa kaldırılmak istenmemiş. Şu an demokrasi ile mi yaşıyoruz? Hayır. Şu an Türkiye’de demokrasiden çok otoriter bir sistemde yaşıyoruz. İnsanların ayrıştırıldığı, insanların ötekileştirildiği, insanların kast sistemine göre neredeyse sınıflandırıldığı bir sistemde yaşıyoruz (Konuşmacının bu noktada süresi bitti, kısa bir Türkiye demokrasi tarihi anlattığını belirten konuşmacı, konuşmalarına diğer söz aldığı zaman devam edeceğini belirtti).

Deva Partisi: Öncelikle bu konunun gençler için eğlenceli olduğunu düşünüyorum. Burada olmanız bizim için bir gurur kaynağı, ne olursa olsun sizi yanımızda görmek, geleceği sizlerle oluşturacağımızı görmek çok önemli. Festivalin kitlesi ve festival tarihinin bu tarihler seçilmesi çok yerinde ve tarihi olmuş Cumhuriyetin 100. Yılı olması sebebiyle. Biz birbirimizle anlaşabilen partiler miyiz? Çok emin değilim ama ancak aynı masada olup demokrasi arayışında olmamız, bizi birlikte ve güçlü kılan en önemli etken.

Demokrasi benim ve partim için bir arayış, bitmeyecek bir arayış temel olarak. Toplum olarak sıkıntılı zamanlar geçirdik. Üzülerek şunu söylemek istiyorum: bizlerin (toplumu kastederek) demokrasi arayışı gücünün yanında durma arayışıdır. İktidar ya da bizi yönetenlerden birinin bizlerden biri olması gerektiğini düşünüyorum. Demokrasiyi arayacak insanların sadece muhalifler olmaması gerekiyor. Bizim gibi küçük partilerin, bizler dışında demokrasi arayışı yok. Ülkeyi yönetme konusunda kendinizi güçlü hissediyor musunuz? Ben kendi açımdan güçlü hissetmiyorum. Bizlere düşen siyasi mücadelemizi sonuna kadar sürdürmektir. Gençlere tavsiyem kendilerine en yakın hissettikleri siyasi parti ile mücadelelerini sonuna kadar sürdürsünler. Partimiz 2020 yılında kuruldu. Bizler yeni olmamıza rağmen mücadeleyi bırakmamak isteyen bir partiyiz. İlkelerimiz bizim için çok önemli ve bu ilkeler demokrasinin vazgeçilmez ilkeleri olduğunu düşünüyorum. Başkanım (Demokrat Parti İl Başkanını kastederek) demokrasi tarihimizden bahsetti. Atatürk’ün açtığı yol, modernleşme bizi çok güzel yerlere getirdi. Birçok cumhuriyet var, Çin bir cumhuriyet, İran bir cumhuriyet, bunlara benzer yanımız var mı? Biz modernleşme yoluna girdiğimiz ve birlikte güçlü olduğumuz için bu cumhuriyetlerden farklıyız eksikliklerimize rağmen. 1946 önemli bir tarih çok partili sisteme geçtiğimizizin göstergesi. Birçok önemli tarih var demokrasi tarihimizde lakin yakın zamanda, 2017’deki Cumhurbaşkanlığına sistemi siz gençler için de en önemli tarih. Demokrasi her zaman doğruyu bulmak zorunda olan bir sistem değil, demokrasi zor bir süreç, yanlış yolda da ilerleyebiliriz ancak doğru yolu bulabileceğimiz tek yöntem ise demokrasi. Bizler 2017 yılı referandumu ile yanlış yaptığımızı düşünüyoruz. Bu sisteme geçiş ile yaşadığımız sosyal, ekonomik, siyasal sıkıntıları sanırım hepimiz hissediyoruz. Bizlerin bakış açısı bu olayla ilgili ne olursa tüm kuvvetlerin yasama,

yürütme ve yargının güçlendirilmesi üzerine. Sivil toplum, medya ve siyasi partilerin özgürleşmesi ve siyasi partilerin de kendi iç işlerinde demokrasiyi geliştirmesi gerekliliği, partimizin ilkeleri çerçevesinde.



Vatan Partisi: Türkiye’de demokrasi dediğimiz zaman demokrasiye dair doğru ya da yanlış bir şeyler söylüyoruz ama bizim demokrasi dediğimiz şey ancak ekonomik program ile birleştiğinde vücut buluyor yoksa her şey doğru. Demokrasiye dair burada söylenen birçok şey doğru ama ekonomik program ile birleştiği zaman biz bunu ayrıştırabiliyoruz. Mesela Türkiye’de medyadaki tartışmaların çoğunu görüyoruz bu tartışmaların ne kadar Türkiye’nin sorunlarını çözüyor. Mesela bir ekonomik kriz içerisindeyiz. TBMM içerisindeki tartışmaların büyük çoğunluğu iddia ediyorum Türkiye’nin hiçbir sorunu çözmiyor. Çünkü Türkiye’nin düzgün bir ekonomi programı yok. Yine demokratik seçimler yapılmadığı için TBMM işlevsiz kalmış durumda. Tabi bunun Başkanlık sistemi ile de alakası var. Ama halkçı bir ekonomi, seçime katılan siyasi partilere eşit muamele, bu meclisi daha etkin bir hale getirecek ve halkın siyasete katılımı daha etkin olacaktır. Bugün gençlerin siyasi partilere üyeliği, il örgütlerine üyeliği çok düşük düzeylerde dolayısıyla Türkiye’ halkın siyasete katılımı çok düşük. Buna uygun bir seçim sistemi yok ve mecliste kendiliğinden işlevini yitiriyor. Bizim buraya dair önerilerimiz vardı Türkiye’de siyasi partiler

seçim desteği vermeyelim diye. Bu siyasi partiler halktan alsın kaynaklarını, gücünü halktan alsın. Burada birçok siyasi parti seçim desteği almadı ve en sonunda seçimde barajı geçemedi. Halk sandığa gittiğinde özellikle Cumhurbaşkanlığı seçiminde iki aday vardı ve hiçbirisi iimize sinmiyordu ve gittik onlara oy vermek zorunda kaldık; Türkiye’deki demokrasinin zeti budur. İstemediğimiz adaylara, programını kabul etmediğimiz adaylara oy vermek zorunda kalıyoruz. Dolayısıyla önce bu seçim sistemi değiştirmemiz lazım. Demokrasi yine bizim ısrarımız, mücadelemiz sonucunda hayata geçebilecek bir şey. Atatürk bu konuda en önemli nder bizim için. Atatürk demokrasiyi tam bağımsızlık programı ile birleştirdi. O tam bağımsızlık programı ile bugün tüm Avrupa lkelerinin yanlış diyebileceği bir şey yaptı ama en demokratik olanı oydu. Kk dışarıda olan bütün örgütleri, siyasi partileri uzaklaştırdı ve onlarla mücadele etti. Mesela İngiliz Muhipleri Cemiyeti ile mücadele etti ama bugün genel o Avrupa’daki demokrasi anlayışıyla bugün o tarihe bakınca demokratik olmuyor ama tam bağımsızlık programı ile birleştirdiğimizde ve Atatürk’ün ekonomi programı ile birleştirdiğimizde demokrasiyi, o zaman bu en demokratik mücadele oluyor. O yüzden demokrasi tanımını yaparken de bunu bir ekonomik programla bir siyasi çizgiyle birleştirdiğimizde bizim demokrasi anlayışımız yerine oturuyor ve gerekli mücadele ile başarıya ulaştıracağımızı düşünüyorum. Bunun dışında bizim önümüzde buna uygun bir örnek var. Bugün Atatürk’e en çok ihtiyaımız olduğu dönem diye bugün bizim Atatürk programına en çok ihtiyaımız var Atatürk’ün bu devrimci ve demokratik siyasi çizgisine ihtiyaımız var ve burada da Atatürk’ün bize verdiği görevlerle birlikte Cumhuriyeti korumak ve Cumhuriyet devrimini devam ettirmek, bizim önümüzdeki en önemli görev. Dolayısıyla şu çizgiden den kurtulmamız lazım yarın 29 Ekim her yerde Atatürk bayrakları olacak, Atatürk’e zlem duyan değil Atatürk’ rehber edinen ve Atatürk gibi olan gençler olmamız lazım. Atatürk’ten o vazifeyi alıp önümüze Atatürk olmayı koyup Atatürk’ün önümüze serdiği devrimci görevleri yerine getirmemiz lazım. Yani o sarı saçlı mavi gözlü romantizminden çıkıp Atatürk’ün o devrimci siyasi çizgisine gelmemiz lazım.

Türkiye İşçi Partisi: Arkadaşlar Dostoyevski’nin pek bilinmeyen bir kitabı var Yaz İzlenimleri zerine Kış Notları adlı. Çok ilginç bir kitaptır. Dostoyevski 1863 yılında Avrupa’yı gezmeye gidiyor, bilhassa Fransa’yı çok merak ediyor Fransız Devriminden tr. Fransız Devrimi 1789 yılında yapıldı ve bu konu çok ilgisini çekiyor. Fransız Devriminin  büyük sloganı vardı özgürlük, eşitlik ve kardeşlik. Fakat çok ilginç şu oldu, Fransız Devriminden sonra 4 yıl içinde devrimi yapanlar birbirlerini giyotin ile öldürdüler ve ondan sonra bir diktatör Napolyon’a teslim ettiler. Bu kısmı Fransız Devriminin pek anlatılmaz. Cumhuriyetin 100. Yılında şunu düşünüyorum biz de benzer bir şey yapmadık mı sanki. Yani çünkü 1923 yılı Cumhuriyet kuruldu,

Atatürk dedi ki padişah vardı, onun her dediği oluyordu ama biz egemenliği halka vereceğiz vs. düşünebiliyor musunuz 2002 yılında doğan birisi sadece AK Parti dışında hiçbir iktidar görmemiş. Biz Cumhuriyetin 100. Yılında tam olarak neyi kutluyoruz? Mesela Muhteşem Yüzyıl dizisini izlediğiniz de görürsünüz, vezire sormadan direkt karar almazdı Kanuni, biz de buna benzer bir görevli, kurum var mı iktidardaki başkanı durdurabilecek? Anayasa Mahkemesi belki en güçlü bu konuda. Bir örnek vereyim Türkiye İşçi Partisi'nden bir milletvekili var, Can Atalay. Can Atalay Gezi Olaylarında avukattı, bundan ötürü hapse atıldı. Yüksek Seçim Kurulu aday olabilir dedi, ki terörist diye itham ediyorlardı, Hatay halkı onu seçti fakat dediler ki çıkamaz cezaevinden. Sonra Meclis Başkanlığı aday olabilir dediler, seçilemez ama aday olabilir dediler. Daha sonra Meclisin İnsan Hakları Komisyonuna seçildi ve üyesi ama cezaevinde. Şimdi Anayasa Mahkemesi biliyorsunuz yeni bir karar verdi hak ihlali üzerine, Adalet Bakanı şöyle diyor: gerekçeli kararı görmem gerekiyor. Niye ki? Beğenmezseniz salıvermeyecek misiniz? Ama bir dakika bu sanki Atatürk'ün eleştirdiği Osmanlıyı çağrıştırmıyor mu? Biz gerçekten neyi kutlayacağız 100. Yılda. Ben mesela AKP hükümetinin biraz daha sönük kutlamasını sinirleniyorum. Biraz şaşalı kutlasa mesela Atatürk'ün kurduğu cumhuriyette yaşadığımı inanabilirdim belki. Tarkan'ın marşını dinliyorum “Atam sen rahat uyu” diyor bir dakika ya nasıl, rahat uyu derken. 2017'de başkanlığa geçildi ama nasıl rahat uyu. Arkadaşlar kendimizi kandırmıyor muyuz? Dolayısıyla Türkiye'deki tüm bu demokrasi süreçleri sonrası biz biraz geriye döndük galiba. O cumhuriyet, bu cumhuriyet değil sanki. Neyi kutlayacağız?

Memleket Partisi: İlk meclisi aslında III. Selim deniyor fakat başarısız oluyor. Bizim şu şekilde bakmamız gerekiyor olaya. Güçlü bir Osmanlıdan yorgun bir Osmanlıya geçiş döneminde artık bir sistemin değişmesi gerektiğini anlıyor insanlar. Ulu önder Mustafa Kemal Atatürk de onlardan birisi. Kendisi demokrasi getirmeye çalışıyor. Türkiye kurulduğunda Atatürk çok partili hayata geçmek istiyor. Maalesef başarısız oluyor. Hatta kendi ekibinden, arkadaşlarından kuruluyor diğer partiler ama başarısız oluyor. Bunun sebebi çok yeni bir devlet kuruluyor, tüm mekanizmaları oturmamış oluyor ve sürekli devleti yormaya çalışan bir kitle oluşuyor. Dolayısıyla diğer partiler kapatılmak zorunda kalıyor. 1950 seçimleri Demokrat Parti geliyor ve ilk çok partili hayata geçmiş oluyoruz. Daha sonrasında koalisyonlar oluşuyor. Bir ülkede eğer demokrasi azalıyorsa ya yeni partiler çıkar. Diğer yandan baraj diye bir sistem var ve bu baraj yüksek olursa partiler koalisyon kurarak ilkelerinden vazgeçerler. Buna karşı da barajın düşürülmesi gerekli. Nitekim barajla demokrasinin önüne ket vurulmuş oluyor. Yani tüm halkın temsiliyeti için orada bir problem oluşturuyor. Sadece belli kısımların temsiliyeti oluyor mecliste. Böyle bir problem varken ülkede demokrasiden bahsetmek yorucu oluyor bizim için de. Buradaki tüm partiler demokrasiden

bahsediyoruz ama demokrasiyi uygularken nasıl uyguluyoruz bir de buna bakmamız gerekli. İlk önce hiç kimse burada birbirine düşman değil fikir ayrılıklarımız olmasına rağmen. Bugün buraya gelip oturabiliyorsak ve sizlere bir şeyler anlatmaya çalışıyorsak bu bence çok güzel bir şey. Şunu anlatmak istiyorum. 100. Yılı kutlayacağız içim çok coşkulu ama maalesef yüzüme vuramıyor bu çünkü ben bir üniversite öğrencisiyim. Son 1 aydır üniversite öğrencileri tarafından intihar ve ihmal ilişkili ölümler oluyor. Ben onları da anmak istiyorum burada. Çünkü tanımasam da onları, onlar bu ülkenin genci, evladı ve maalesef zor zamanlardan geçiyoruz. O yüzden içim coşkulu ama maalesef bunu yüzüme vuramıyorum.

Cumhuriyet Halk Partisi: Konuşmacılarımız bir süreci anlattılar, ben böyle gençleri karşımda görmüşken böyle bir ortamda teorik bilgiler ile sizleri sıkmak istemem. Aşağı yukarı bahsedilen hususlar, yıllar demokrasiye geçiş süreçler anlamında aynı doğrultuda gidiyor, birbiriyle benzer. Ama başlamadan şunu belirtmek isterim, demokrasiyi sadece bir seçim yöntemi olarak görmek doğru bir tespit değildir. Demokrasi aynı zamanda demokrasiye inanan insanlardan demokrat bir tutum gerektirir. Bu demokrat tutum da insanın artık ideoloji ne olursa olsun o ideolojiyi uygulamak anlamında bir yapısal tavizsiz bir davranış biçimidir aslında. Yani demokrat bir tutum sergilemek için demokrasiyi sadece bir seçim yöntemi olarak görürsek bu yerinde bir tespit olmayacaktır. Bundan öte bir de adil süreçlerde tarafların yarışabilmesi, yine adil süreçlerde yarışırken iktidarın devlet imkanlarını da kullanarak bu yarışta belki 1-0 belki 5-0 önde başladığı bir yapıda sağlam bir demokrasimiz olduğundan bahsedemeyiz. CHP bu ülkeyi kuran bir partidir. Bu ülkeyi kurması ve demokratik bütün süreçlerin içerisinde yer alması sebebiyle ülkeye demokrasiyi getiren parti olduğunu da özellikle belirtmek isterim. Biliyorsunuz 1950 yılında gerçek anlamda çok partili sisteme geçiş seçimi yapılmıştır ve İsmet Paşa kaybettiği seçim sonrası şu açıklamayı yapmıştır: Benim en büyük galibiyetim bu seçim mağlubiyetidir. Demokrat tutum tam da bunu gerektirir. Demokrasiye inanmış insanların seçim sonuçlarından korkmaması lazım. O zaman ki iktidarın bütün imkanlarına sahip olduğu halde ve kendi içerisinde çıkan bir parti olan Demokrat Parti ile yarıştığı halde hiç devlet imkanlarını kullanıp bu üstünlüğünü ileri sürmeksizin demokratik bir seçim yapılmıştır ve biraz önceki sözleri ifade etmiştir. Bence doğru olan yaklaşım budur. Demokrasi sadece seçimle gelip, seçimle geldiği için halk iradesinden destek ve kuvvet aldığı için bütün istediğini hakkını hiç kimseye vermez. Dünyanın hiçbir yerinde sağlam demokrasilerde ne surette olursa olsun iktidara gelsin, tüm yetkiyi tek bir kişinin kullandığı sistem var ise biz burada demokrasiden bahsedemeyiz. Bir hukukçu olarak, net olarak ifade ediyorum. Anayasa Mahkemesi tarafından verilmiş bir kararın uygulanmaması ya da uygulanmaması yönünde herhangi bir gerekçe öne sürülmesi mümkün değildir. Çünkü normlar hiyerarşisinde en

tepede Anayasa Mahkemesi vardır. Anayasa Mahkemesi de bunun uygulanabilir olduğu bir mahkemedir. Orada alınan kararlar, bütün mahkemeleri, bütün vatandaşları bağlar. Ülkemiz maalesef iktidar eliyle de olduğu belirtiliyor, biz seçimle geldik halk iradesiyle geldik deniyor ama propaganda eşitsizliği sonra seçim sonrası yapılan demokrasi ile bağdaşmayacak uygulamalar yaptığından bahsetmemiz lazım. Bugün ülkemizin geldiği noktayı biraz demokrasi tarihi olarak bahsediyoruz ama bence bu demokratikleşme sürecimiz halen devam etmektedir. Ülkemize demokrasi sağlam bir zemine oturmuş değildir. Bu mücadeleyi sürdürmeye devam edeceğiz. Sonraki yaptığımız şeylerde de bahsederken bunu demokrasi tarihinin bir süreci içerisinde bahsedeceğiz.



Saadet Partisi: Saadet Partisini temsilen buradayım lakin partinin resmi görüşünden bağımsız olarak kendi görüşlerimi belirteceğim. Cumhuriyetin 100. Yılı'nı kutluyoruz. Zaman zaman şu söylemle karşılaşıyoruz: Cumhuriyet ilelebet ya da sonsuza kadar yaşayacaktır. Ben şahsen şu an Türkiye’de cumhuriyete kurumsal bir olgu olarak karşı ciddi bir kitle olduğu kanaatinde değilim. Yani şu an Türkiye’de bir saltanat rejimi... Yönetimin babadan oğula geçmesi ya da aile bireyleri arasında geçmesi gerektiğini savunan herhalde bir meczup yoktur. Cumhuriyete karşı olma ya da saltanat isteme anlamında bir sıkıntı yok. Yalnız şu anlamda bir sıkıntım var. Biz cumhuriyetten

ne kastediyoruz. Cumhuriyetten eğer bir siyasi rejim yani saltanatın olmaması durumunu kabul ediyorsak, burada çok fazla bir kazanım var mı yok mu ona bakmamız lazım. Çünkü diğer arkadaşlarda söyledi. Saddam Hüseyin'in Irak'ı da bir cumhuriyetti, Cemal Abdünnasır'ın Mısır'ı da bir cumhuriyetti, Kuzey Kore Demokratik Cumhuriyeti ki içinde demokratik de geçiyor o da bir cumhuriyet. Cumhuriyetten gerçekten ne anlıyoruz. Dünya demokrasi endeksi diye bir şey var. Bu endekse baktığımız zaman, bazıları bu sıralama endeksi yapanların demokrasi anlayışını bağlar diyebilir bazıları ama belli başlı temel olgular var. Bu temel olgular birinci hukuk devletidir, diğeri insan haklarıdır, ötekisi yurttaşlık bilinci, yurttaşlık haklarını arama ve bu arama yollarının açık olmasıdır. Bu çerçevede bakarsak demokrasi endeksine bakınca 12 ülkeye bu 12 ülkenin 6'sı krallık. ABD bu ilk 12'ye girmiyor. Dolayısıyla cumhuriyet eğer bir hukuk devleti ile insan hak ve özgürlükleri ile taçlanmıyorsa, vatandaşa katılım sağlanmıyorsa bu durumda nasıl bir cumhuriyet olduğumuzu sorgulamamız lazım. Bizim 100 yıllık tecrübemiz boyunca demokrasi pratiğimizi de dahil ederek, bizim vatandaşlıktan anladığımız bir askere gitmek, iki vergi vermek üç seçimlerde oy vermek olmuş. Vatandaşlık sadece ve sadece bunları yapmaktan ibaret değildir. Vatandaş olma insan ile devlet arasında bir sözleşme. Bu sözleşme çerçevesinde vatandaşın sorumlulukları olduğu gibi devletin de sorumlulukları var. Bu sorumluklara fırsat eşitliği sağlama, eğitim eşitliği sağlama, hayata atılmak için yarışa girdiğinde eşit fırsatlara sahip olmayı sağlama, temel hak ve özgürlüklere sahip olmayı sağlama, fikrini ve kimliği açıkça söylemeyi sağlama sıralanabilir. Bunlar söz konusu olmadığı zaman demokrasi var mı yok mu, siz vatandaş olarak bu haklarınızı kullanabiliyor musunuz kullanamıyor musunuz bu önemli. Vatandaş katılımcı olmayı gerektirir. Katılımcı olmak sadece oy vermekten ibaret değildir. Maalesef Türkiye'de çok partili demokrasi geleneğinde vatandaş olmanın demokratik tarafı sadece oy vermekten oluşuyor. CHP'li arkadaşımızın belirttiği gibi, ben yetkiyi halktan aldım her istediğimi yaparım anlayışı çoğunluğun tiranlığa, çoğunluğun despotizmine girebiliyor ki bu demokrasi değil. Cumhuriyetin artık insan haklarıyla, özgürlüklerle, hukuk devletiyle iktidarın denetlenmesi ve dengelenmesi yoluyla kontrol edilmesi gerekiyor.

Emek Partisi: Bir üniversite öğrencisi olarak elbette ben de sözlerime hem şehrimizde hem de bilhassa Türkiye gündeminin son bir haftadır oluşturan olaylar ile başlamak isterim. Son bir haftadır egemen partiler ve siyasetçileri Cumhuriyetin 100. Yılında biz ne kadar güçlü ne kadar gösterişli kutlarınız derdine düşmüşler. Türkiye'de üniversite öğrencilerinin, Türkiye gençlerinin gündemine tüm bu gösterişin arkasında yaşam koşullarının getirdiği hayatta kalma, yaşayamama sorunlarıyla başa çıkma mücadelesi ve başa çıkamayınca da intihar etme sorunlarını görmüyorlar. Ya da bugün KYK yurtlarının yaşam koşullarının dayatılması sonucu olarak bir kaza sonucu, gerçi

biz kaza demiyoruz, ihmal sonucu hayatını kaybetti arkadaşımız. Türkiye’de yalnız gençlik için değil Türkiye’de insanca bir yaşam hayali, hakkı olan herkesin yaşam koşullarının bir göstergesidir bu son bir haftada yaşadıklarımız. Sorumlularından da hesap sormamız gerekli olduğunu düşünüyorum, eğer bugün demokrasiden konuşacaksak bu bakımdan da konuşmalıyız. Sorumlulardan hesap sorma konusunda da hep beraber hareket etmemiz gerekir.

Emek Partisi dünyayı ve Türkiye’yi yorumlarken sınıflar temelinde yorumlar. Bugün Türkiye’de dünyada da yaşadığımız her bir olayı da bu sınıflar içerisindeki güç mücadelesinde arar. Bugün tartıştığımız bu demokrasi sorununu da bu bağlamda ele alır. Zaten diğer siyasi partilerin söz aldığı konuşmalarda da demokrasi tarihini tarif ederken biraz şuradan yaklaşmıştık: Egemen siyasetin ve siyasi partilerin manevraları, yaptıkları, seçim yarışları ve bunların sonucu. Fakat Türkiye tarihini toplumlar açısından toplumların yaşamını, işçi-emekçi halkın, gençlerin, kadınların yaşamını besleyen şey bu siyasetteki yarışın kendisi miydi yoksa toplumun bu siyasete müdahale edebilme, bu hakim siyasetin içinden kendi siyasetini kendi çıkarına olan sözleri söyleyebilme ve yükseltebilme idaresidir. Bence demokrasiyi tartışırken biraz da buraları tartışmamız gerekir. Çünkü Türkiye tarihi şunu gösteriyor ki Türkiye halkları, ezilen sınıflar ve özellikle Türkiye gençliği ne zaman siyasete müdahale etme noktasında bir irade ortaya koysa egemen sınıf bunu bastırarak bir aracı, gerek kolluk kuvvetleriyle gerek yasalarıyla bir şekilde bozuyor. Yıllardır seçimlerle yapmaya çalıştığımız demokrasi, bugün diğer siyasi parti temsilcilerinin de dediği gibi, demek ki seçimlerle ve seçimlerle çıkan sonuçlarla gelmiyor. Çünkü geldiğimiz noktada KYK yurdunun asansörünü bile denetleyemeyen ya da bir öğrencinin yaşamını sona erdirmesine engel olamayan bir ülkenin demokrasisinden konuşuyoruz. Bu bağlamda da eğer Türkiye’ye demokrasi nasıl gelir, demokratik bir dünyayı, demokratik bir Türkiye’yi nasıl yaparız konusunu tartışırken aslında bugün yaşadığımız demokrasinin ve bunu getirenlerin egemen siyasetin izin verdiği kadar bir demokrasi olabileceğini görmezden gelerek tartışmamamız gerekir. Yani bugün elbette biz demokrasi tasviri yapabiliriz fakat bu bir burjuva demokrasisidir. Burjuva demokrasisi bugünden yarına egemen sınıf bugünden yarına bize kendi istediği kadar hakkı işçi sınıfına, ezilenlere, gençlere, kadınlara verir. Bundan fazlasını vermekten her zaman imtina eder. Bu hep böyleydi ama 15 yıllık geçmişte bunu daha net yaşamışızdır. Burada demokrasi tasviri yaparken şunlardan da bahsetmemiz gerekli, halkın siyasete katılması gerekiyor. Ama hangi siyasete katılması gerekir? Siyaset tek yönlü müdür? Dolayısıyla demokrasi getirecek siyaset, gerçek bir demokrasi egemen kılacak siyaset; bugün 5 yılda bir yapılan seçimlere götüren, 5 yılda bir siyasi haklarımızın, yaşamlarımızın olduğunu hatırlatan siyaset midir? Yoksa siyaset, doğrudan bizim toplumsal her bir olayda bir araya gelebilecek irademizin güçlü, örgütlü, birbirinden beslenen ve birbirini

besleyen bir şekilde kendi sözümüzü üretme noktasında toplumsal bir hareket yaratabildiğimiz iradenin kendisi midir? Bir seçim dönemi atlattık burada bizim en çok tartıştığımız mesele buydu. Şimdi Türkiye gençliğine de işçi emekçi halka da ezilen yoksul halka da zenginliği, insanca bir yaşamı seçimler getirmemiştir. Bugün kazandığımız her bir demokratik hak bizim geçmişte verdiğimiz mücadelelerimiz bir sonucu olarak anayasal ve fiili bir hakka dönüşmüştür. Bu yüzden bence bir demokrasi geleceğinden bahsediyorsak, Türkiye'yi nasıl demokratik bir ülke ve içerisinde tüm halkların, ezilen sınıfların, kadınlar ve gençlerin güvenle bir arada, yarınlarından kaygı duymayacak bir şekilde, yaşamlarının kaderlere bağlı olmadığı bir şekilde, bugün birinin çok kolay şekilde bilimsel olarak çözebileceği depremlerden sağ çıkabileceği bir şekilde, ekonomik kaygıların ve bunların sonucu olarak bunalımlara ve intiharlara götürmeyeceği bir geleceği hep birlikte nasıl inşa ederiz konusunu tartışmamız gerekir. Bence gençliğe de sorumluluklarımızdan ve görevlerimizden en büyüğü bizimle aynı koşullarda yaşayan, bizimle aynı yaşamları, sorunları paylaşan kitlelerle bir araya gelebilme, bir arada bir mücadelenin hareketin önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü bugün dönemin egemeni bugünün muhalefetini çok kolay bir şekilde bir yanlışlık olarak nitelendirdiği şeyleri gençlik yaşamlarının en verimli olduğu zamanda belki bazen ölümle sonuçlanarak bazen daha büyük kaygılarla bir geleceksizlik bir işsizlik bir baskı cenderesinde atlatmaya çalışıyor. Bu yanlışları düzeltecek olanlar bizleriz. Umarım bu demokrasi yolculuğunda birbirimize daha çok güvendiğimiz, irademizi egemenlere değil birbirimize emanet ettiğimiz bir yüzyıl bizi bekler.



Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi: 1990'dan beri 36 defa kapatma davası olmuş ve kapatılmış partimiz. Artık harf kalmadı. Düşünebiliyor musunuz? Son seçime giriyoruz Cumhuriyet Başsavcılığı bu parti kapatılsın diyor. Buna karar verecek Anayasa Mahkemesi ise böyle iddianame olmaz, kabul etmem, görüşmem diye geri çeviriyor. Sonra tekrar iddianame hazırlanıyor ve bu şekilde seçime giriliyor. Kapatılacak mı bilinmiyor çünkü geçmişte nedensiz yere kapatılıyordu. Kapatılmayacak mı? Sonra 6 ay içinde yeni bir parti oluşturulup yeni bir isimle seçime giriyoruz. Demokrasi aynı. Demokrasiyi devlet vatandaşlarına eşit uygulasin, başka bir şey istenmiyor. Burada 6 milyon seçmeni olan bir partiden bahsediyoruz ve böyle bir ortamda diğer partiler nasıl içine sindirebiliyor ki ülkede demokrasi olduğunu iddia edebiliyor. Sorunun temeli çok eskilere dayanıyor. Türkiye'de 1876 I. Meşrutiyette meclis açılmış ve kapatılmış. Bu tarihten 1950lere kadar doğru dürüst seçim yok. Dolayısıyla geleneğimiz oluşmamış. Burada arkadaşımız anlattı darbeler tarihini, yaşımda ortaya çıkacak ama 1960 ihtilalinde 6 yaşımdaydım, 1971, 1980, 28 Şubat, 27 Nisan benim ömrüm sürekli bunlarla geçmiş, ne yaşadım ben. Daha sonra 15 Temmuz. Sonra da tek adam rejimi. Yani Türkiye'de en az kullanılması gereken kelime demokrasi kelimesi. Olmayan bir şeyden bahsedip duruyoruz sürekli. Düşünebiliyor musunuz? Türkiye Cumhuriyeti devleti, vatandaşlarının bir kısmının dini inancı farklı diğer kısmının dini inancı farklı olmasına rağmen, bir kısmının inançlarına devletin inancıymış gibi davranıyor. Birileri ön plana çıkarıyorsunuz birileri yok sayıyorsunuz peki nasıl bir demokrasi bu? Veya farklı dil konuşan bir kesime bu dili konuşamazsın diyor kanunla. Vatandaşına hakkını vermeyen bir devlette nasıl demokrasiden bahsedilebilir? Düşünün belediye seçimlerinde, yerel yönetim adaylarını il seçim kuruluna bildiriyorsunuz ve seçilebilir olup olmadığını savcılar inceliyorlar. Sonra adayının belediye başkanı seçiliyor ve seçildikten 3 ay sonra "sen geçmişte şöyle bir suç işlemişsin" diye devlet kayyum atıyor. Şimdi seçimlerin bu şekilde sonuçlandığı bir bölgede insan neden oy kullansın neden demokrasiye inansın? Her seferinde seçtiği adamı devlet alıyor yerine memurunu koyuyor. Bir mantığı var mı bunun?

Zafer Partisi: Katılımcılarımız demokrasi ile ilgili anlatımlar yaptılar. Hepimiz de dinledik. Lakin biz 5 bin yıllık Türk devletleri olarak hep demokrasi ile yönetildik. Bunun örnekleri de özenilen Avrupa'nın tarihçi, araştırmacı yazarları kitaplarında veriyorlar. Lakin çok süslü cümleler kurmayı beceren birisi değilim ama son 20 yıldaki demokrasinin, cumhuriyetin ve adalet sisteminin isim olarak kaldığını düşünenlerdenim. Bunun da altyapısını iktidar ve muhalefet el ele vererek oluşturdular. Az önce arkadaşımız da söyledi "üniversiteli gençlerimizi ihmal ediyorlar" son intihar olayında Anadolu Üniversitesi'ndeki genç bir kardeşimiz kendini astığında bizler Zafer Partililer olarak ilk müdahaleyi edenlerdeniz. Hatta rektör bizi aradı "başkanım ne yapmaya

alışıyorsunuz” diye biz de “ne yapmaya çalışıyoruz, gençlerimize sahip çıkmaya çalışıyoruz” dedim. Evet zntl bir durum lakin burada da ben siyasi partilerin çok büyük emeklerinin olduğuna inanan birisiyim. Çünkü bize, gençlerimize Atatürk “Türk gençliği” dedi onlar z kuşağı dedi, y kuşağı dedi, x kuşağı dedi bilmem ne kuşağı dedi, telediler, çıkar telefonunu dediler, bak gidip alkoln içip her şeyi yapabiliyorsun dediler, hor gördüler. Her şeyi yaptılar ama gençlerimizi sahipsiz bıraktılar. Ama son 20 yılda da Türkiye’de affınıza sığınarak diyorum en adi siyasi biçimi yapılmaktadır: borç siyaseti. Hiçbir dünya lideri hiçbir siyasetçi bu borç siyasetini yapmadı adi olduğu için. Bu borç siyaseti ile ilk önce Türk halkını borlandırdılar. Hatırlayanlar vardır, D****bank Hamamyolu’nda, işlek caddelerde, güneşli havalarda şapka dağıttırdı, yağmurlu havalarda da şemsiye verirdi promosyon olarak. Beyana göre “ne kadar maaş alıyorsun, “1 milyar” o dönem öyleydi “tamam sana 2 milyarlık kredi kartı verelim” dediler. Sonra insanları ev sahibi yapacağız diye 10 milyar maaş alana da dediler ki hadi eşinde çalışsın 20 milyar, kardeşim sana 15 milyar kredi verelim ev sahibi ol. Bu insanları 20-30 yıl kendilerine bağladılar. Sonra ne yaptılar. Seçim geldiğinde bir kaos ortamı yarattılar aman istikrar bozulmasın deyip insanlarımız gitti AKP’ye oyunu verdi. Oyun bu şekilde kurgulandı. Sığınmacı istilacılarda da aynı şeyi yaptılar. Köylere gidiyoruz diyorlar ki “başkanım çalışacak oban bulamıyoruz onun için Afgan alıştırıyoruz”, “Başkanım işte inşaatla çalıştıracak adam bulamıyoruz onun için Suriyeli alıştırıyoruz”. Arkadaşlar 15 yıl önce bu inşaatlarda çalışanlar bizlerdik. Bu çobanlığı yapan bizlerdik. Gittiler okulları kapattılar. Büyükşehir belediyeleri yaptılar. Köy enstitülerini kapattılar. Köy okullarını kapatarak insanları sahipsiz bıraktılar ve dikkatini çekerim köydeki erkeklerin hepsine güvenlik sertifikası verdiler. Dediler ki biz alış-veriş merkezleri yapıyoruz bu alış-veriş merkezlerine güvenlikçi lazım senin okuma yazma bilmene gerek yok, kapının önünde dikil yeter, en az maaş asgari cret. Böylece köylüyü, iftiyi darmaduman ettiler. Bunu da iktidar ve muhalefet beraber yaptılar son 20 yılda. Gazi Mustafa Kemal Atatürk yle bir cumhuriyet kurmuş ki iktidarın başına bir deliyi getirip koyun, Amerika’yı yeniden keşfetmemize gerek yok, bir tane deliyi getirin iktidarın, hkmetin başına koyun muhalefet sağlam olsun o deliyi yener. Onun için Türk gençliği olarak demokrasinin işlemesini istiyorsak siyasi partiler kanununun değişmesi lazım bir an önce. Yaş sınırı ya da iki dönem sınırı getirilmesi lazım milletvekilliğinde. Bugün 80 yaşındaki bir adam üzerine tapu alamıyorsunuz ama bu yaşındaki insanlar şehrimiz, ülkemiz hakkında kararlar veriyor. şehirlerimizi yönetecek gençlerimiz yok mu bizim? Ülkemizi yönetebilecek gençlerimiz yok mu bizim? Pırıl pırıl gençlerimiz var. Hepsi nerede? Daha dn benim kızım diyor ki bana “baba ben de Almanya’ya gideceğim”, “niye kızım” “Türkiye’ye olan midimi yitirdim, siz de boşuna mücadele ediyorsunuz” hayır arkadaşlar bizler umudumuzu, ümidimizi yitirmeden, futbol takımı tutar gibi partizanlık yapmadan eğer bu cumhuriyetimize, 100.

Yılını kutladığımız cumhuriyetimize sahip çıkarsak emin olun demokrasi de onunla beraber kendiliğinden gelecektir. Devlet-i Ebed-Müddet, İlelebet Cumhuriyet! Lütfen umudumuzu da ümidimizi de yitirmeyelim.

Moderatör Hakan Yavuzylmaz: Herkese teşekkürler, tüm katılımcılarımız söz almış oldular. Şimdi aslında bu panelimizin başlığı “sorun tespitiydi” ben de burada not aldım, gerçekten iki sayfa Türkiye’deki bir demokratik rejimin tüm bileşenleri dair birçok sorun ortaya döküldü. Ben çok kısaca bunların üzerinden toplamak istiyorum. Bir kere demokrasinin sadece seçimlerden ibaret bir rejim olmadığı üzerinde duruldu. Fakat Türkiye’de seçimlerinde adil ve serbest seçim olma özelliğini giderek kaybettiği, özellikle son dönemde, bu bir sorun olarak ortaya çıktı. İkincisi sürekli bütün katılımcılarımız tarafından yinelenen parti içi demokrasi sorunu. Bu aslında çok boyutlu bir problem. Parti içi demokrasi dediğimizde bunun çok kolay reforme edilebilecek bir alan olduğunu düşünüyoruz ama bunun işte hazine yardımı boyutu var, parti üyeliği boyutu var. Bu da üzerine konuşmamız gereken başka bir konu. Kuvvetler ayrılığı konusu sıkça gündeme getirildi. Yani yasama, yürütme ve yargının erkleri arasındaki ayırım ve bunların karşılıklı hesap verebilir olması. Liyakat, hesap verebilirlik ve kurumlardaki şeffaflık sorunu bugün Türkiye demokrasisinin bir sorunu olarak dile getirildi. Ekonomi-demokrasi ilişkisi üzerinde duruldu. Buna sınıfsal da yaklaşılması üzerinde duruldu. Tabi bütün katılımcılarımız hatta bazıları sözlerine başlarken, gençlerin sorunlarını konuşurken, Türkiye’deki temel hak ve özgürlükler sorunsalı olarak ortaya koyabiliriz. Demokrasinin, aslında vatandaşlık dediğimiz şeyin sadece seçimden seçime oy vererek yerine getirilecek bir şey olmadığı, bizim aslında kendi alanımızda aktif vatandaşlık olarak tanımladığımız siyasi partilere üyelik, sivil toplum kuruluşlarına üyelik, yani bir devletiyle muhtaçlık ilişkisi değil haklarını farkında olan veyahut bu haklar için mücadele edecek gerektiğinde siyasetten ve kurumlardan hesap sorabilecek bir vatandaşlık tanımı üzerinde duruldu. Böyle davranmamamızın ya da mesafeli davranmamızın bir sorun olarak dile getirildi. Bunun dışında yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı üzerinde çok duruldu. Tabi yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı dediğimizde ya da hukukun üstünlüğü dediğimizde buna üst yargı kurumlarının kurumsal yapısından normlar hiyerarşisi prensibinin uygulanması gibi. Aslında bütün bunları alt alta koyduğumuzda bazı katılımcılar şundan da bahsetti, bu kadar varsa bu sorunlar, tarihten de geliyorsa ama son 20 sene içerisinde bazı temel konularda daha da geri gittiysek, sorulması gereken soru bugün Türkiye’nin rejimi nedir? Bir demokrasi midir? Demokrasinin kusurlu ya da bozuk bir biçimi midir? Yoksa bir siyasi partilerin içinde rekabet ettiği, seçimlerin düzenli aralıklarla yapıldığı bir otoriter rejim midir? Şimdi burada tabi aslında bütün bu sorunlar yavaş yavaş o tarafa gittiğimizi ya da orada olduğumuzu da gösteren sorunlar. O yüzden şimdi kısa bir

soru cevap bölümü yapacağız ama bu oturumu 2’de sonlandırmak durumundayız yaklaşık 18 dakikamız kaldı. Ben o yüzden değerli dinleyen katılımcılarımıza bırakıyorum ama çok hızlı bir soru cevap olursa, ne kadar çok soru alıp cevaplarsak o kadar iyi.

Dinleyici 1: Birçok siyasi parti anlatırken, sadece seçimlerde oy vermek ile demokratik ortamı sağlayamayız diye cümlelerini kurdular ama bunun acaba alternatifi ne olarak düşünüyorlar? Özellikle bu cümleyi kuran siyasi partilere sormak isterim.

Emek Partisi: Zaten bugün Türkiye tarihine baktığımızda da söylediğimizin dışında pek bir şey hiçbirimiz görmüyoruz. Şimdiye kadar gördüğümüz, hayatlarımız etkileyen şey yalnızca sandığa giderek demokrasinin ilerleyeceğini düşünmemiz ki böyle bir şey olmuyor. Demek ki burada en çok sorumluluğu da siyasi partiler olarak biz alıyoruz çünkü doğrudan halk ile birlikte, beraber mücadele eden, alanlarda olanlardan olduğumuz için bence bu sorun şu şekilde aşılabılır. İçinde bulunduğumuz dönemi sınıf güç ilişkileriyle anlamak ve daha sonra hangi tarafta olduğunu doğru seçmek. Çünkü egemen siyaset anlayışı bugün Türkiye’de bir avuç burjuvazinin, bir avuç patron sınıfının meclise dolduğu, ya bunların mecliste ya yerel yönetimlerde olduğu ya da doğrudan iktidarın kendisinde bir egemen anlayışla birlikte kendi siyasetini halk içinde üreten, yer yer şovenizm milliyetçiliği aşılayan, birbirine düşman eden, birbiriyle bir araya gelmesinde bir engel olarak duran. Yer yer bir araya gelme eğilimi gösterdiğinde sorunlara birlikte müdahale eden, doğrudan siyasetin bir parçası olma eğilimi gösterdiğinde ki bunu tarihte gördük, Gezi olaylarında gördük, üniversite öğrencilerinin eylemlerinde gördük, işçi sınıfının grevlerinde gördük. Orayı teröriste eden, orayı hızlıca dağıtan, doğrudan onları kesen bir refleks var bugün egemen siyasette. Bizim de burada söylediğimiz söz elbette oy kullanın, demokratik bütün haklarınıza sahip çıkalım ama bunun yetmediği koşullarda en acil taleplerimiz en yakıcı sorunlarımız için bir araya gelelim ve bir mekanizma kuralım. Bu bir üniversite de öğrenci birliği olabilir, bir iş yerinde sendikal mücadele olabilir, bir mahallede mahalle komitesi olabilir. Oranın sorunlarına hızlıca çözüm üretmek, bir araya gelebilmek için mekanizmaları tartışmak ve nihayetinde en temel siyasal bir taraf olarak tüm bunları Türkiye’de olması gereken egemen bir görüş bir tartışma haline getirmektir diyebilirim.

Demokrat Parti: Siyasete başlayalı 35. yılım. 1988’de 18 yaşıma girdim, gittim o zaman Doğru Yol Partisine kaydoldum. O dönem yasaklar bitmişti. 30 sene sonra bana sıra gelebildi. Partide il başkanı olabilmek için 30 sene mücadele ettim. En büyük sıkıntı ne biliyor musun? En büyük sıkıntı siyasal partiler yasası. Siyasal partiler yasası, kıymetli arkadaşım, başkanında söylediği gibi siyasi parti içindeki egemen güçlerin elinde. Niye elinde? Bizde meşurdur, eski parti olduğumuz için delege ağaları vardır bizlerde. 5 tane 10 tane mahallenin delegesini tutar kimi istiyorsa il

başkanı yaparlar, kimi istiyorsa ilçe başkanı, kimi istiyorsa milletvekili ya da milletvekili adayı yaparlar. Bu parti içi demokrasiyi sağlayamadıktan sonra, bugün herhalde bütün siyasi parti temsilcisi arkadaşlarımın ortak sorunu da bu olsa gerek. Eğer siz, sizi temsil edecek veya partinizi temsil edecek bir il başkanı, bir ilçe başkanını, milletvekilini parti üyelerinizin teveccühü değil de delege ağalarının teveccühü ile seçerseniz işte o parti içindeki birkaç hiyerarşik yapının yukarıya çıkardığı isimleri milletvekili vs. yapmış olursunuz. Bu ne demek olur biliyor musunuz? O milletvekili benim temsilcim olmaz, sizin temsilciniz de olmaz. Üç beş mahallenin delegesini elinde tutan ağanın temsilcisi olur. Şehirden bihaber, ülkeden bihaber... Şimdi yaşıyoruz bunu Eskişehir’de, 7 idi 6’ya düştü ki ses çıkaramadık 6’ya düşmesine milletvekili sayısının. Bu milletvekillerinin bazılarını çok iyi tanırım, ahbablığımız var lakin iktidar partisi milletvekillerinin bile Eskişehirli olmadığı bir şehirde sizin temsiliyetiniz mümkün değildir. Çünkü neden yukarıdaki bir güç, bunlar, bunlar, bunlar, aday olacak dedi ve o itaatkar kitlede ona oy verdi. Dolayısıyla en büyük sorunun çözümü bence en alttan siyasi partiler kanununun yeniden ele alınarak, toparlanarak, güncellenerek değiştirilmesiyle elde edilebilir diye düşünüyorum sizin sorunuzun cevabına binaen.



Memleket Partisi: İlk önce milletvekillerinin kendi partisinin değil de milletin isteklerine odaklanmaları gerekiyor ki bunu onlara hatırlatmamız lazım. Biz Memleket Partisi olarak şöyle bir projemiz var. Çok propagandaya girmeden söylemek istiyorum. Bizim gençlik meclislerimiz var, buraya zaman zaman diğer partilerden insanları da çağırıyoruz veya milletvekillerini de çağırmaya çalışıyoruz genelde. Burada gençlerin problemlerini direkt meclise taşımak amaçlı böyle bir projemiz var ve bu proje doğrultusunda ilerliyoruz yani sadece kendi partimiz için değil millet odaklı ilerliyoruz. Çünkü hepimiz Eskişehir evladıyız ve bu Türkiye çapında yapılıyor ve herkes kendi sorunlarını kendi şehrindeki milletvekillerine adaletli bir şekilde iletebilirse böyle problem kalmayabilir.

Cumhuriyet Halk Partisi: Sanırım soru “sadece oy vermek demokrasi olmayacaksa, bunun alternatifi nedir? idi. (Soruyu soran dinleyici araya girerek: Merak ettiğim şey bunu söyleyen siyasi parti temsilcilerinin alternatif olarak ne vaat ettiğiydi asıl sormak istediğim) Burada siyasi partiler kanunu ya da sınıfsal durumun oluşturduğu egemen bir kesimin olduğu iddiası aslında olayın farklı bir boyutu ama tam cevabın da bu olduğu ben düşünmüyorum. Bu biraz önce de bahsedildi katılımcı, aktif vatandaşlık da düğümleniyor olay. Oy verip bir tercih yaptıktan sonra işte vatandaş olarak oyumu kullandım bizi yönetecek kişiyi seçmek yönünde tercihim yaptım, görevim ve işim bitmiştir gibi bir yaklaşımdan kurtulabilirsek ben bunun alternatifinin bu olduğunu düşünüyorum sadece oy vermenin dışında. Oy verdikten sonraki süreci takip etmek, sonra katılımcı vatandaşlığa devam etmek ve gerektiği yerde gerektiği zamanda diğer seçimi beklemeksizin kamuoyu oluşturmak suretiyle olur, bunu toplumsal bir reaksiyonla olur. Örnek olarak biz size oy verdik, ekonomiyi düzelterceğinizi söylediniz ama sizi seçtiğimiz zaman mazot 18 lirayken bugün 40 lira olmuş hani ekonomiyi yönetecektiniz gibi tepkiler verebilmek, verilen oyun arkasında durabilmek ve en temel olarak tabi ki demokrasiyle eğitilmiş belki onun kıymetini bilen nesiller, vatandaşlar ya da verdiği oyun arkasında durabilecek yeterliliğe sahip olurlarsa sorunun çözüleceğini düşünüyorum.

Vatan Partisi: Öncelikle aktif vatandaş olabilmek için örgütlenmek lazım. Türkiye’de maalesef siyasi partilerin üyelik çok düşük ve bu geleneğimize, devrimci geleneğimize ve tarihimize uygun değil. Bizim 1876 hareketimiz, 1908 hareketimiz, 1923 devrimimiz bunların hiçbirisi mevcut sistemi kabullenip değil aksine burada mevcut bir düzen var dememiş. Bizim tarihimiz devrimcidir ve yine Atatürk’ün devrimci siyasi çizgisine vurgu yapacağım. Onun siyasi çizgisi bizi başarıya ulaştıracaktır. Bursa Nutkunda söyler. Türk genci devrimlerin ve Cumhuriyetin bekçisidir. Bunun [... güçsüz düşürecek... anlaşılmıyor]] yargısı vardır demeyecektir, taşla, sopayla, silahla bununla mücadele edecektir. Bizimde bu açıdan hem cumhuriyetimizi hem de halklarımızı Atatürk’ün

devrimci siyasi çizgisiyle, kitle örgütlerinde, siyasi partilerde, meslek örgütlerinde mücadele etmemiz ve oralara taşımamız lazım.

Saadet Partisi: Aktif vatandaşlık, aktif katılımcılık, yurttaşlık, vatandaşlık dediğimiz kavram açık uçlu bir kavram. Yani sadece ve sadece sizin devlete karşı sorumluluklarınızdan ibaret değil bunun yanı sıra aynı zamanda verdiğiniz verginin, sadece oyun değil, verginin de hesabını sormak çünkü vergi temsile dağılması lazım. Temsil olmadan vergi varsa orada bir defa problem vardır. Hem verdiğimiz verginin hesabını soran bir yurttaşlık bilincine ihtiyacımız var ve aynı zamanda verdiğimiz oya sahip çıkan bir yurttaşlık bilincine ihtiyacımız var. Fakat yurttaşlık, siyasi partiler, demokrasi dediğimiz şeyi sadece bir unsuru fakat asli unsuru değil. İçinde olduğumuz temsili demokrasi siyasi partiler üzerinden yürüdüğü için genel olarak biz demokrasi algımızda siyasi parti rekabeti üzerinden görüyoruz. Siyasi parti yasası hakkında söylenenler doğru. Fakat bunun yanı sıra sivil toplum üzerinden ve belli meseleler üzerine odaklı çalışmalar, gruplaşmalar, faaliyetler olması gerekiyor. Aslında demokrasi veya hukuk devletine gidecek yolu açacak olan bu vatandaşlık, yurttaşlık şuurundan geçtiğine inanıyorum. Yalnız şunu söyleyeyim bizim ülkede, menkıbe üretme, ürettiği menkıbeye iman etme gibi bir huy var. Ve bu huy sadece iktidar cenahıyla da sınırlı değil. Herhangi bir yerde başa geliyorsun, yeni dönem kuruyorsun fakat yeni dönemde başa geçen kişiye yetkilerinden çok daha fazla yetki veriyorsun ve buna ideal demokrasi diyorsun. Orada bir sıkıntı var. Bu düşünce ya da anlayışla demokrasinin önünü falan açamazsınız. Bu anlayışla yeni bir otoriterlik yeni bir diktatörlük inşa edersin. Mevcut yapı, seçimler var oy vermişsin, birisini seçiyoruz iktidara geliyor buna demokrasi diyoruz ama buna en fazla rekabetçi ya da yarışmacı otoriter sistem denebilir.

Bulunan Sorunlar

- Adil ve özgür seçimler
- Parti içi demokrasi
- Kuvvetler ayrılığı
- Yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı
- Temel hak ve özgürlükler
- Aktif vatandaşlık
- Ekonomi-demokrasi ilişkisi

Sorunların Tespiti - Diyalog Oturumu / Çözüm Önerileri – Dayanışma Oturumu

Moderatör Hakan Yavuzylmaz: Bir önceki oturumda bu tahtaya not aldıklarımızdan çok daha fazlası konuşuldu. Adil ve özgür olmayan seçimler konuşuldu. Parti içi demokrasi konuşuldu. Kuvvetler ayrılığı, özellikle yasama, yürütme ve yargı erkleri arasındaki ayrılık ve karşılıklı hesap verebilirlik. Yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı, bunu hukukun üstünlüğü olarak görebiliriz. Temel hak ve özgürlükler. Aktif vatandaşlık ise aslında tüm katılımcılarımızın üstünde durduğu bir konuydu. Gerek gençlik üzerinden, gerekse siyasi parti ya da sivil toplum kuruluşlarına üyelik üzerinden. Bir de ekonomi-demokrasi ilişkisi dile getirildi. Bu da aslında çok geniş bir başlık ama birçok katılımcımız demokrasinin ekonomik temellerini de konuşmamızın gerekliliği üzerinden vurgu yaptılar. Aslında bütün bu başlıklar altında günümüzde, 1950’den başlatırsak, seçimlere dayalı demokratik geçmişini bu sorunlar birikerek geldi ve aslında son dönemde daha da belirginleşti. O yüzden bunları aslında siyasi parti temsilcilerimizden bu oturumumuzda, bu bölümünde sorunları çözmeye dayalı görüşlerini dile getirecekler. (Bu görüşleri dinlemeden önce raportör festival kurallarını okumaya geçiyor). Çok teşekkürler. Ben de şöyle özetleyeyim. Ben de festivalde ne yok kısmına değineyim, 5 N 1 K deriz ya hep. Kutuplaştırıcı dil, partizanlık, propaganda gibi. Burada aslında bütün tespit ettiğimiz sorunlu alanlar, normlar üzerinden aşabileceğimiz sorunlar. Bunlara çözüm üretirken farklı düşünebiliriz ama farklılıklar bizim zenginliğimiz aslında o yüzden çok kıymetli panelin bu bölümü. Burada her katılımcıya 10 dakika söz vereceğim. Burada gördüğünüz, bulduğumuz sorunlar birine ikisine ya da hepsine çözüm önerilerinizi sunabilirsiniz.

Bağımsız Türkiye Partisi: Sağ olsun arkadaşlara bizi bir araya getirdiler. Şimdi gerçekten de Cumhuriyetimizin 100. Yılına coşkuyla kutluyoruz. Atatürk bize bağımsızlığımız verdi silah arkadaşlarıyla birlikte aynı zamanda egemenliğimizi de verdi. Biz işte bu egemenliği bedavaya aldığımız için pek de kıymetini bilemedik. Bize bir tane oy hakkı verdi, vatandaşlık verdi, kadınlarımıza seçme ve seçilme hakkı verdi, birey olduk ama biz bunu maalesef çok çabuk kaybettik. Atatürk’ün bir kişiden aldığı egemenliği halka verdi, halkta tuttu bu egemenliği şu an bir kişiye verdi. O bir kişi de istediği şeyi yapıyor. Nasıl gerçekleşti bu. Baktığımız zaman işte özgür ve adil seçimler olmadığı için. Bir hukukçu olarak söylüyorum. Aslında anayasamızda devletimiz partilere belirli oranda bir para veriyor ve bu parayla da propaganda yapılıyor. Neden böyle, yurtdışından gelen para ile onların istediklerini yapmasın, küresel kuzeyden, okyanus ötesinden emirler almasın. Peki öyle mi gerçekleşiyor. Bakıyorsunuz Türkiye’de iktidara gelmek isteyen ilk ABD’ye gidiyor. Oradaki lobilerle görüşüyor, özellikle Yahudi lobileriyle. Onlar tamam derse Türkiye’ye dönüyor. Onlar bir güzel bu adamları parlatıyorlar. Dolayısıyla hem

yurtdışından destek alıyorlar hem yurtiçinden devletmizde destek alıyorlar ve seçim oluyor. Seçimlere baktığımız zaman son üç seçimden beri %48-52. Bütün devletin gücünü kullanıyor. Biz parti olarak cebimizden harcıyoruz, devletten hiç para almıyoruz. Çoluk çocuğumuzun rızkıyla mücadele yapmaya çalışıyoruz. Ama karşınıza bir bakıyorsunuz ki, bir bakanlık iftar yemeği veriyor cumhurbaşkanı adayı ile. Bütün bürokrasi onun arkasında. Başka örnek vereyim Eskişehir valisi bir organizasyon, açılış yapıyor bizim vergilerimizle bizim paramızla sonra biz demokratik bir şekilde seçimler bir şeyler yapmaya çalışıyoruz. Yani profesyonel boks yapan bir kişinin karşısına 5 yaşındaki bir çocuk çıkarsak o daha adaletlidir, çocuk en azından boksörün ayağına falan vurur. Bizim bir şey yapma imkanımız maalesef kalmadı. Şimdi ne yapabiliriz, bugün baktığımız zaman, maalesef Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nden genç bir arkadaşımız intihar etti, iki gün önce asansör tamir edilmediği için bir tane genç kızımız hayatını kaybetti. Her yerde bakıyorsunuz, devletin çok fazla masrafları var her yerde de israf var ama bir asansörü tamir edecek paramız yok maalesef. Geldiğimiz noktada, 100. Yılda hem iktidar hem muhalefet, Türkiye 100. Yılda bu şekilde yönetilmeyi hak etmiyor. Ama bunun sebebi buradaki gençlerin babaları, buradaki bazı orta yaştaki üst düzeylerdeki arkadaşlar, abileri. Çünkü neden 21 yıldan beri iktidarın yaptıklarına evet diyorlar da o yüzden. Şimdi konu şimdi İsrail'deki Savaş hayır demiyor. Arap dünyasının başına belli adamları getirdiler de 1900lerde o yüzden. Şu an bizim başımıza da belli adamlar getirildi. Gelecek olanı da ayarlamışlardır. E ne yapalım, bir şey yapmaya gerek yok mu? Tabi ki bir şey yapalım. Atatürk'ü örnek alalım. Atatürk Yunan işgaline nasıl hayır dediyse bizim de benzer şekilde davranmamız lazım. Bağımsızlık benim karakterimdir dedi ve herkese rağmen bağımsız bir devlet kurdu. Kurduktan sonra da insanlarımıza da güç verdi. İnsanın oturduğu yerden ifade etmesi çok zor ama Kurtuluş Savaşı'nda her mahalleden ya şehit var ya gazi var. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra bu haldeki bu insanlar pek çok fabrika kurdular. Belçika'ya uçak sattık. Şu anda da diyoruz uçak yaptık falan filan. Tamam güzel de Atatürk ta o zaman yapmıştı. 1926'da Kayseri'de ilk uçak fabrikası kuruluşu gerçekleştirmişti. 1916 Boeing'in kuruluşu 1926 Türkiye'deki uçak sanayisinin. Bununla birlikte demir-çelik fabrikaları gibi pek çok fabrikalar kurulmuştu. 1950'den sonra özelleştirme furyası çıkardılar. Her şeyi sattılar. Şu anda devletin elinde ne kaldı, bir tek para cezaları ve vergiler, başka bir şey yok. Maalesef İngiliz vatandaşı olan birinin Hazine ve Maliye Bakanı olarak atanması var. Merkez Bankasının başkanı da Amerika'dan getirildi. Aynı Osmanlı Devleti'nin son dönemleri gibi bazı müfettişler gelirler de işte makamlarımızı ele geçirirler birilerini falan korurlardı. Türkiye'de şu an sizin gençliğinizin ve hatta geleceğimizde de para kazanmamızı, ne de ilerlememizi istemiyorlar. Onların tek istedikleri, İngiltere'den para yatırıyorlar dolar ya da faize, onları sömürüyorlar gidiyorlar. Bugün 100 yıl öncesine maalesef geri dönmüş durumdayız ama kurtuluşumuz var yok değil. Sizin gibi içimizden

çıkan Hüseyin Baş genç adayımız var. Diğer yandan milli ekonomi modeli diye de bir model var. Bu modelden de kısaca bir bahsedeyim, fazla vaktinizi almadan bitireceğim. (Hakan hoca araya giriyor ve bu oturumun aslında sorunların çözümü oturumu olduğunu izah etmeye çalışıyor, BTP ilk oturuma katılmadığı için durumdan bihaber gözüküyor). Sorunların çözümü ekonomik. Ekonomik bağımsızlığınız yoksa bağımsız da değiliz. Atatürk'te bunu biliyordu. Ne yapabiliriz. Atatürk kendi milli ekonomi modelini ortaya koydu. Haydar Baş da yine milli ekonomi modeline sahip bir insan da aynı Atatürk'ten esinlenerek şunu ortaya çıkardı. Dünyada kapitalizm diye bir şey var. Bu kapitalizmi de ortaya koyanlar, papazlar ortaya koymuş genelde. Bunlar şöyle diyorlar kaynaklar sınırlıdır, ihtiyaçlar sınırsızdır. Ne demek bu eğer Irak'ta petrol varsa ben bu petrolü almam lazım. Ya orada kimyasal silah var diyeceğim, hiç önemli değil oradaki insanları öldüreceğim, demokrasi getireceğim gerekirse tecavüz edeceğim o insanları ortadan kaldıracam ama o petrolü almam lazım. Doğu Akdeniz'de doğal gaz var Türkiye savaşın eşiğine geldi komşusu Yunanistan ile. Şu an İsrail'deki savaş da doğal gaz ile ilgili. Haydar Baş da şunu diyor. Kaynakları sınırsızdır, ihtiyaçlar sınırlıdır. Bu modelde 1800lü yıllarda İngiltere sanayi devrimi gerçekleştirdi. Kömürü kullandı, demir çelik kullandı. Peki demir, çelik, kömür bitti mi? Hayır. Yenilenebilir kaynaklar hala var. Demek ki bu bakış açısıyla baktığınız zaman kaynaklar sınırsızdır, ihtiyaçlar sınırlıdır. Ben şimdi bir bardak su içtim on bardak su içmem. Demek ki ihtiyacımız belirlidir. Böylece şuan ki ekonomik sistemin yanlış olduğunu ortaya koyuyor bu. Bu sistemde para sahibi olan kazanıyor, borsa kazanıyor ama üretim yok. Bizim sistemimizde tüketim eksenli bir model. Tüketiciyi destekliyoruz. Üretim ile ilgili bir problemimiz yok. Sen şimdi tüketiciye, emekliye maaş verdiğin zaman o gidecek bununla ihtiyaçlarını giderecek bir şeyler alacak. Aynı şekilde herhangi bir anne de. Dolayısıyla bakkalı da destekleyecek, toptancıyı da destekleyecek sonuçta fabrikalarımızı da destekleyecek. Bu sistemde bakın, eski zamandaki abilerimiz bilirler, Türk parası basabilmek için eskiden altın olarak göstermemiz gerekiyordu Merkez Bankasında. Şimdi Kemal Derviş'i getirdiler Merkez Bankasını özerk yaptılar, özerkleştirse devletin bankası o zaman birisi kullanıyor, sana bağlı değil demektir. Şimdi Merkez Bankası para basacağı zaman Hazine diyor ki bana karşılık göstereceksin. Hazine'de gidiyor borçlanıyor üç aylık bonolarla yani borcu da dövizle borçlanıyor. Dövizle borçlandığımız zaman ne oluyor, Türkiye ekonomik bağımsızlığını yitiriyor, çünkü Türk Lirası basıyoruz. Bu şekilde hiçbir ülkenin kalkınması mümkün değil. Biz diyoruz ki biz Türk parası basacaksak, Türkiye'nin yeraltı kaynakları var, Hazine kaynakları var, biz bunun karşılığı göstererek Türk parası basarsak, döviz olarak borçlanmak zorunda kalmayız. Bu model Rusya'da uygulandı, milli ekonomi modeli, Rusya çok güçlendi şu an. Bu modelle gelişmekte olan tüm ülkelere de örnek olacağız. Türkiye ve dünyadaki sıkıntı kaynakların sınırlı olduğu endişesi üzerine kavga etmesi, savaş yapması. Ve bu,

bu şekilde gitmeyecek. Bizim partimiz iktidara gelirse Türkiye’de örnek olacağız. Bu örnek ile birlikte de hem Türkiye’de iç barışı sağlayacağız hem de dünyaya örnek olan bir ülke kurmak istiyoruz. Siz gençlerin de desteğinizi bekliyoruz. Teşekkür ederim.

Moderatör Hakan Yavuzylmaz: Bu oturumda daha çok sorunlar üzerinde durursak, zaten sorunlarımıza çözüm arıyoruz ki sorunlarımızı tespit ettik.

Zafer Partisi: Şimdi burada sorunları yazdık, önceki konuşmamda da dedim ya, siyasi partiler kanununun değişmesi. Eğer siyasi partiler kanunu değişirse, kişiler kafalarına göre insanları seçmezse, kişiler derken siyasi partilerin liderleri diyeyim ya da genel merkez diyeyim, ama bunu sadece siyasi partiler olarak özetlemeyelim. Dernekler de böyle. Bir derneğin başkanı, hala o derneğin başında 25-30 yıl başkanlık yapıyor. Ne yapıyor, hiçbir şey. Bakın arkadaşlar şurada yazılı maddelerin, tamamı siyasi partiler kanununun değişmesi ile yok olup gidiyor. Eğer, başında da söyledim, siyasi partiler kanunu değiştirilirse, yaş sınırlaması getirilirse, iki yıl o koltukta oturma sınırlaması getirilirse ve bu koltukta oturan insan, yani iki yıl sonra yargılanabileceğini bilirse hiçbir sorun olmayacak. Bizlerde burada ne demokrasi konuşuruz, refah seviyemiz yüksek olur insanlar da siyasetten uzak olur. Şimdi Türkiye’nin en büyük problemi, dört kişi bir araya geliyor ve herkes siyaset konuşuyor. Niçin, siyaset ile biz işimizi düzeltiriz diyor. Arkadaşlar bakın Türkiye’de darbe olmuş, pranga olmuş bazı kanunlar var, kişilerin kendilerine göre yaptığı kanunlar, kendi inisiyatiflerine göre yaptığı kanunlar var. Ben buna para babalarının kanunları diyorum. Çünkü vekillik bakıyorsunuz, geçmiş vekillere de bakın babadan oğula geçiyor veya deden toruna doğru. Niye, adam geliyor Eskişehir’de örneğin ben buna 5 milyon lira para veriyorum kardeşim daha doğrusu bağışta bulunuyorum, ben diyor buradan milletvekili adayım. Az önce diğer başkan arkadaşımızın da söylediği gibi, barajı aşmamış veya mecliste vekili olmayan partiler de tırmalayıp duruyor. Bu siyasi partiler kanununu değiştirdikten sonra insanlar kendileri yani, bir milletvekili normal işçi gibi maaş alırsa, bakın yarışmazlar da vekil olmak için. Sınırlandırılırsa, buna gülmeyin başarırız arkadaşlar. Bunu Türk gençliği başarır, Z kuşağı değil ha. Sizleri adlandırdılarsa Z kuşağı, X kuşağı bilmem ne Y kuşağı diye. Bunu bizler hep beraber el ele verirse başarırız. Biz Zafer Partisi olarak da yakın zamanda bir imza kampanyası düzenleyeceğiz siyasi partiler kanununun değişmesiyle alakalı. Hatta bu seçimlerde parmak boyası ile alakalı imza kampanyası düzenleyeceğiz. Geçen seçimlerde böyle bir kampanya düzenledik ne yazık ki muhalefetteki partiler bizi desteklemediler, destekleseydiler şaibeli oylarda oluşmamış olurdu. Bizler diyorum ya, siyasi partileri futbol takımı tutar gibi tutmadığımız sürece Türk gencinde görüyorum artık. Ben öyle hitap ediyorum, 40 yaş üstünü pek değiştiremiyoruz, onlara bu düşüncelerimizi enjekte edemiyoruz ama 40 yaş altı bunu gördüğü için bu 20 yılı bu iktidarla

geçti bir kısmının, bir kısmının da çocukluğu onunla geçti. Bunu değiştirmek bizim elimizde. Dedim ya arkadaşlar şunların hiçbirini konuşmuyor olacaktık. Hep beraber el ele verirse bu başaracağımıza inanıyorum. Bizim de genel başkan yardımcımız geliyormuş, oturumdan ayrılmak zorundayım. Başta Odunpazarı Belediye Başkanı Kazım Kurt başkanına, siz değerli yöneticilerimize teşekkür ediyorum. Tekrar ediyorum, Devlet-i Ebed-Müddet, Yaşasın Cumhuriyet arkadaşlar! Allaha emanet olun.

Vatan Partisi: Az önce başkanımız da belirtti, siyasi partiler yasasından bahsetti. Ben de size bir veri vereceğim. Son alınan karara göre TBMM'deki 5 siyasi partinin 6 milyar 782 milyon TL seçim yardımı yapılıyor. Bu bizim vergilerimizden gidiyor ve bu vergiler bizim temsil etmediğimiz, programını benimsemediğimiz, savunmadığımız, oy vermediğimiz siyasi partilere gidiyor. Bu 6 milyar 782 milyon TL demek, bizim atanamayan öğretmenlerimizin atanması demek, yeni istihdam alanlarının açılması demek, eğitim sisteminin değişmesi demek, gençlere yönelik politikaların geliştirilmesi demek, yine öğrenci arkadaşlarımızın idare etmemesi demek ve bu sorunları ortadan kaldırmamız demek. Ben de üniversite öğrencisiyim o açıdan söylüyorum. Türkiye'deki meclisteki bu 5 siyasi parti bu parayı hak etmiyor ve bu paraları vermememiz lazım. Bizim bu parayı kendi haklarımız, kendi sosyal güvencelerimiz için kullanmamız lazım. Peki bu nasıl olur? Bu halkçı bir ekonomik program ile olur. Yani demokrasiden bahsediyoruz, kuvvetler ayrılığından, yargı bağımsızlığından bahsediyoruz. Bulduğumuz sorunlardan bahsediyoruz. Bu konular bir siyasi ve ekonomik program ile çözülebilecek konular. Dolayısıyla halkçı bir ekonomik programı devletin başına getirdiğimiz zaman milyonlarca liramız siyasi partilerin rant kavgasına gitmeyecek. Eğitime gidecek yine gençlerin geleceğine gidecek, yeni istihdam alanları açılacak ve işsizlik sorununu çözmek için kullanılacak. Yine Türkiye'deki seçimlerin adil seçimler mi olduğunu, demokratik seçimler mi olduğunu tartışıyoruz. Sizce adil mi? 6 milyar 782 milyon bizim paralarımızdan gidiyor ve biz bu partileri desteklemiyoruz. Bugün bu sistemi geldiği son nokta nedir? Cumhurbaşkanlığı sisteminde, cumhurbaşkanlığı seçimlerinde benimsemediğim, savunmadığımız, aday olmasın dediğimiz iki adaya mecburen gittik oy verdik. Türkiye'deki sözde demokratik seçimlerin geldiği son nokta budur. Bu açıdan hem aktif vatandaşlık hem bu sorunların çözülmesi açısından Atatürk'ün bize çizdiği bir yol ve program var. Atatürk'ün bize bıraktığı en büyük miraslardan biri Atatürk'ün örgütçülüğü. Atatürk önce kuruluş sonra kurtuluş diyor. Herkes bunu tam tersi olarak biliyor ama. İlk önce CHP'yi kurtaralım ondan sonra CHP içindeki devrimci, Atatürkçü siyaset tekrar başa getiririz. Bu mümkün değil. Atatürk'te biliyor zaten bunu. İttihat ve Terakki'den ayrılıyor programını benimsemediği için. Gidiyor kendi yeni bir teşkilat kuruyor. Dolayısıyla hatta bugün CHP hükümet olmak Türkiye'de hükümet olmaktan daha zor. En son

Muharrem İnce'yi gördük bu kaset kumpası kuruldu, Kılıçdaroğlu'nu desteklemediği, ayrı bir aday olduğu için. O açıdan Atatürk'ün o örgütçü siyasi çizgisini benimsememiz lazım. Kitle örgütlerine, meslek örgütlerine, siyasi partilere üye olmamız lazım. 80'den beri hep böyle ailelerimiz bize şunu söyler “aman oğlum hiçbir yere üye olma, aman olum kimseye bulaşma”. Aksine bizim bulaşmamız lazım. Türkiye’de siyasi partilere, kitle örgütlerine üye olma oranı %7’lerde. Dolayısıyla bizim önce bu oranı kırmamız lazım. Kendi özgüvenimizi kazanmamız lazım ve Atatürk'ün bize bıraktığı mirası, Bursa Nutkunu, devrimlerini ve onun cumhuriyetini muhafaza ve müdafaa etmemiz lazım. Nasıl müdafaa edeceğiz? Atatürk açık açık orada söylüyor. Ülkenin polisi, jandarması, adaleti, yargısı vardır demeyeceksin orada belirleyici olan cumhuriyet devrim kanunlarıdır. Atatürk'ün bugün bize bıraktığı en önemli miras devrimci olmaktır. Bunu bir sağ sol meselesi anlamında söylemiyorum. Bence bugün Türkiye’de sağ sol diye bir kavram yoktur. Ama ayaklarımız yere basarak Türk devrimcisi olacağız. Namık Kemal gibi. Jön Türkler gibi, bu geleneği sürdürerek, İttihat ve Terakki geleneğini ki o da istibdatı yıkmıştır. Biz bugünkü hükümeti değiştiremiyoruz adamlar Abdülhamit’i değiştirmiş, o yüzden onlar da devrimcidir. Bu devrimci, müdahaleci, ısrarcı geleneği devam ettirmemiz lazım, Türk gençlerine en büyük miras budur. Biz bu mirası savunuyoruz ve benimsiyoruz, teşekkürler.



Memleket Partisi: Ben direkt adil seçim ile başlayayım. Arkadaşımız da değindi, seçimlere milyarlar harcandı ve bu devlet desteğiyle oldu. Biliyorsunuz ki büyük bir deprem geçirdik. Biz şunu savunuyorduk, bu parayı biz deprem bölgesine yardım olarak bağışlansın. Nasıl buradaki çoğu parti devletten destek almadan seçim propagandası yürüttü biz de bunu savunduk. Dedik ki bu parayı deprem bölgesine harcayın çünkü seçimler olur, hükümetler değişir, siyasi partiler kapatılır açılır, siyasi görüşler değişebilir ama bir insanın hayatından değerli hiçbir şey yoktur. Adil seçimlerden devam edeyim. İlk önce bazı niyetlerimizi değiştirmemiz gerekiyor. Bir siyasi partinin hatta 100 bin imza toplamış bir cumhurbaşkanı adayına çekil baskısı yapılıyorsa bir ülkede burada adil seçimlerden bahsedemeyiz. Yani ben de o dönemde içindeydim olayların ve bunun zorluklarını hepimiz gördük ve diğer cumhurbaşkanı adayları da, Sinan Oğan da 100 bin imza topladı. Bunun zorluklarını görmüştür. Parti içi demokrasiye gelirsek, biz de şu şekilde ilerliyor: biz cumhurbaşkanı adayımızı üyeler seçiyor delegeler değil. Çünkü delegeler il başkanlarının veya genel başkanın akrabaları, ahabaları olabiliyor genelde. Tüm siyasi partilerde bu şekilde. Biz de ise üyeler seçiyor, genel başkan da üyeler seçiyor. Biz bu şekilde ilerliyoruz. Biz de en önemli şey şu önümüzde de bir siyasi partinin genel kurultayı var, kendi genel başkanımız da bundan mustarip zaten. Biz hiçbir delegeyi ki biz de delege yok zaten, şu şekilde tehdit edip kendi safımıza çekmiyoruz. Biz parti içinde siyaseti özgürlük adı altında yapıyoruz. Kuvvetler ayrılığı konusuna gelince, çoğu partinin tüzüğüne bakınca kuvvetler ayrılığına dair çok bir bilgi yok. Bizim kendi tüzüğümüzde güzel bir bilgi var. Zaten bu yeterli olur. Biz kuvvetler ayrılığını her zaman destekliyoruz. Şöyle bir veri vereyim size. Hakimler ve Savcılar Kurulu, Cumhurbaşkanlığı sistemine geçince onların sistemi de değişti. Üyelerin altı tanesini cumhurbaşkanı atıyor ve CHP ve İyi Parti birer veya ikişer temsilci sunuyor ama üyelerin ağzına bal çalıyorlar ve onların susturulmasına sebep oluyorlar. Dolayısıyla bu konuyu meclis değiştirebilir. Kuvvetler ayrılığını destekleyen tüm partiler bunu değiştirmek için hamle yapmak zorundadır. Çünkü kuvvetler ayrılığı olmazsa bir ülkede, adalet, yargı, yürütme olmazsa hiçbir şekilde siyaset ve demokrasi konuşamayız. Son olarak aktif vatandaşlık ve gençlik konusuna gelirsek çoğu siyasi parti gençlere hitap etmek istiyor. Biz de bu siyasi partilerden biriyiz. Gençlere hizmet ederek hitap edebiliriz. Şöyle bir oran var. Türkiye’de üye oranına bakılarak en fazla genç üyeye sahip olan parti Memleket Partisi. Bir konu da var sanki ama oraya yazmamışsınız, hesap verilebilirlik. Onu da şöyle özetleyeyim. Ben il başkanlığının saymanımı aynı zamanda. Bizim parti hesaplarımız herkese açık. Genel merkezin de hesapları her zaman açık. Tüm mali müşavirler denetleyebilir diyor başkanımız. Biz de aynı şekilde Eskişehir’de gelip denetleyebilirler diyoruz. Biz şunu bekliyoruz sadece, mecliste olan, belediyeleri olan çok girdisi çıktısı olan partiler bunu nasıl

denetletecekler. Hangi yüzle denetletecekler. Çünkü bu çalınan paralar bizlerin, halkın parası. Teşekkür ederim.

Türkiye İşçi Partisi: Çözüm nedir? Dostoyevski'den devam etmek istiyorum, hatırlıyorsunuz değil mi nerede kaldığımı? (Hakan hoca araya girerek: Dinleyiciler değişmiş olabilir). Öyle mi? Eyvah! Çok kısaca tekrar anlatayım. Dostoyevski Fransa'ya gidiyor 1863 yılında. Daha sonra “Yaz İzlenimleri Üzerine Kış Notları” adlı bir kitapçık çıkarıyor ve kitapta buradaki izlenimlerini anlatıyor. Anlamaya çalışıyor, bunlar devrim yaptı 1789 yılında, büyük Fransız Devrimi, eşitlik, özgürlük adalet falan, peki ne oldu, nasıl bir değişiklik oldu diye merak ediyor, sorgulamaya başlıyor. Özgürlük, en önemlisi, yani liberte. Özgürlük getirdi diyor. Peki şunu sorguluyor, insanın özgür olmasının koşulu nedir? Bu bir felsefik soru olarak değil ama. İnsan nasıl özgür olabilir? Cebinde parası varsa. Eğer sizin cebinizde paranız yoksa istediğiniz kadar ben özgürüm deyin. Siz özgür falan değilsiniz. Çünkü hiçbir şey yapamazsınız. Peki diyor, bu devrim yapıldı, özgürlük getirdik diyor, herkese birer milyon frank veriyor mu diyor Fransız Devrimi. Yooo. Kimseye para falan verdiği yok. O zaman parası olmayan insan nedir? Her istediğini yapan değil her isteneni yapan insandır. Şimdi buradaki hikayenin tamamı ekonomi de bitiyor. Bu ekonomi masalı olmasa çöpe at. Önce bir kere sizin maddi anlamda belli bir noktada olmanız lazım demokrasiyi savunabilmeniz için tüm bu tahtadaki yazarları tamamını savunabilmeniz için sizin ekonomik anlamda belli bir seviyede olmanız lazım. Dolayısıyla bizim birinci olarak çözmemiz gereken problem ekonomik problem. Peki bunu nasıl çözeceğiz? Bu çok önemli. Türkiye İşçi Partisi, kuşkusuz ki biz kamulaştırmadan yanayız. Şuradan anlatayım. Eskişehir’de biliyorsunuz Devrim Arabası 4 tane yapılmıştı. 3 tanesi çöpe atıldı bir tanesi kaldı. Onu da sürekli olarak sergiliyoruz. O da Eskişehir’de biliyorsunuz. Bizde tuhaf bir şekilde demokrasi talebi hep ordudan geliyor. 1960’da askeri darbe oldu, Cemal Gürsel dedi bana bir araba yapın dedi mühendislere. Şu an pek göremiyoruz böyle şeyler. 1926 yılında Kayseri Uçak Fabrikasını Almanlar ile yaptık. Ondan sonra ne oldu 1948 yılında Marshall yardımlarını aldık Amerika’dan. Amerika dedi ki “sen ne yoruluyorsun ben sana bedava uçak yollayayım” dedi, kapattık fabrikayı. Biz Kayseri’de, orada teknoloji alıyorduk, öğreniyorduk aslında. Şimdi uçağı bedava alabilirsin, Kayseri’de daha maliyetli yapadabilirsin ama buna “know-how” deniyor buna. Sen orada teknolojiyi öğreniyorsun ve ilerliyorsun. Traktör fabrikalarına dönelim. 1961 yılında bakın Türkiye’nin ilk yerli arabası. Biz şimdi TOGG diyoruz değil mi? 2023 yılındayız arkadaşlar, utanıyorum yani yerli araba yaptık ya da ürettik diye. 2023 ya kafayı mı yediniz siz? Ne arabası? İşte Türkiye’nin ilk yerli arabası orada. 1961’de yaptık. Dediğim gibi bizim uçak fabrikamız vardı Kayseri’de, kapattık. Şimdi bir paralellik yapacağım. Kendi alanım olduğu için lütfen propaganda olarak görmeyin. Ben, Rus Dili

ve Edebiyatı mezunuyum, profesyonel turist rehberiyim, Rusça tercümanım, kitap çeviriyorum ve yazıyorum hatta. Paralel olarak şöyle bir kıyaslama yapacağım ama lütfen yanlış anlamayın. 1923 yılında cumhuriyeti kurduk. Sovyetler Birliği'nde 1917 yılında Ekim Devrimi oldu ama 1922 Aralık ayında Sovyetler Birliği kuruldu. Çünkü iç savaş çıktı bilmem ne falan. Çok küçük bir kıyas yapacağım. Bu paralel tarih aynı zamanda ülkeler komşu olduğu için beraber de yürüdü. Şimdi kalkınma ve bakış anlamında söylüyorum. Solcu- sağcı anlamında görmeyin bunu. Lütfen bu açıdan bakın. Şu bir gerçek bir kere, Çarlık Rusyası bizden bir iki tık daha ileride. O bir kesin. Onlar biraz daha ilerde fakat Avrupa'nın en geri ülkelerinden biri. Yani o dönem Romanya, Bulgaristan seviyesinde bir köylü ülkesi Çarlık Rusya. Prof. Dr. Taner Timur'un 1971 yılında yazdığı "Türk Devrimi ve Sonrası" bir kitap var. Bir ara Türk solunun tartıştığı konulardan biriydi. Mülkiye profesörü Taner hoca şöyle bir kıstas söylüyor. Diyor ki bir ülkenin anti-emperyalist ile anti-sömürgeci olması arasında çok minik bir fark var diyor. Biz aslında anti-sömürgeciyiz ama anti- emperyalist olmadık. Anti-emperyalist olabilmeniz için diyor siz dışarıdan yardım aldığınız zaman onların sizi yönetmemesi siz onları yönetebilmelisiniz. Şimdi şunu söyleyeyim siz zannetmeyin ki Sovyetler Birliği kurulduğunda her şey pirüpağı. 1923 yılında İngiltere ile ticaret antlaşması yapıldı. Daha sonra Lenin öldü Stalin Almanlarla 1928 yılında gizli bir antlaşma yaptılar, I. Dünya Savaşı'nda yenilmiş Almanlarla. Alman pilotlar Sovyetler Birliği içerisinde pilotlar test sürüşü yapıyor, onlar da teknoloji öğreniyorlardı. Biz de 1925'te beraber kurduk uçak fabrikası Almanlarla. Farkındaysanız paralel gidiyoruz Sovyetlerle. Elbette ki dışarıdan yardım alacak ülkeler ama kendi çıkarımıza yapmak zorundayız. Daha sonra onlar nasıl ilerledi biz nasıl ilerledik. Şimdi bu çok önemli. Atatürk'ün ölümüne değin bir noktaya kadar bağımsızlığımız tutmaya çalıştık. Mustafa Kemal buna baya bir uğraştı. Lakin her şey onun elinde değil. O da ayrı bir gerçek. Onun ölümünden sonra II. Dünya Savaşı, Marshall yardımları vs. bizim bütün bu yaptıklarımızı anlatırken, bakın biz 1961 yılında Türkiye'nin ilk yerli arabasını yaparken Haziran ayında Ankara Eskişehir Devlet Demiryolları mühendislerini Cemal Gürsel çağırdı, bana dedi yerli araba yapın ve bizim hiçbir bilgimiz olmadığı halde iki buçuk ayda sıfırdan yerli arabamızı mühendislerimizle yaptık. Çekiç izlerini görürsünüz arabada. El ile motor yaptılar arkadaşlar. Bakın Altay tanklarının motorunu yapamadık biz 2023'te. 1961'de bizim mühendisler araba yaptı %93'ü yerli. Bu arada TOGG'un %40'ı falan yerli. 1961'de Sovyetler uzaya çıkmıştı Nisan ayında biz yerli arabayı tartıştığımızda, çünkü onlar devam ettiler. Biz sonra vazgeçtik Amerika'dır, NATO'dur. Size çok ilginç bir şey söyleyeyim Marshall yardımlarına Sovyetler Birliği de başvurmuş. Hatta Stalin başvurmuş, bunları kimse bilmiyor. Ben şu an bir kitap yazıyorum Sovyetler ile ilgili bilinmeyenler diye. 1956 yılında NATO'ya başvurmuşlar yahu. Demişler biz ittifak değil miydik? Almanlara karşı beraber savaştık. Tabi ki Marshall yardımlarının olayı şu

bizim portföyümüzde olacaksınız. Dolayısıyla diyorlar ki biz sizin portföyünüze girmeyiz. NATO olmayınca daha sonra Varşova Paktı kuruluyor. Yani bağımsızlığını savunabilmeniz koşulu sizin gittiğiniz yol. Onlar o yoldan gitti ve 1961 yılında uzaya çıktılar, ABD 1969'da aya çıktı vs. vs. vs. Sonraki süreç çok farklı bir süreç zamanım yetmedi. Şununla bitirmek istiyorum. Bakın biz TÜPRAŞ'ı 2006 yılında 4.1 milyon dolara özelleştirmişiz. TÜPRAŞ'ın 2022 yılındaki kârı 1.4 milyar dolar. Adamlar üç yılda amorti etmişler. Hangi şirket kendini üç yılda amorti ediyor. Bugün TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesinde milyarlarca dolar hazinemize zararı var. Bunu neden devlet kendisi işletmiyor da Koç-Shell ortaklığına veriliyor. Vehbi ya da Rahmi Koç'a dedesinden mi kaldı TÜPRAŞ. Çözüm kamulaştırma ve ülkeler arası ilişkileri geliştirmedir.

Deva Partisi: Ben öncelikle daha interaktif bir konuşma olmasını istiyorum sizler için de uygunsa. Sizlerden şunu öğrenmek istiyorum. Seçimlerden sonra bir tane milletvekilini dinlediniz mi? Dinleyen el kaldırsın. Adlarını sorsam onu demekte de zorlanacaksınız ama çok istisnai şeyler dışında yasama organı üzerindeki gücümüzü hissetme şansımız yok. Dinlemiyoruz. Ben siyasetin içindeyim, kendi milletvekillerimin dışında maalesef milletvekillerini dinleme fırsatım olmadı. Adil ve demokratik seçimler diyoruz. Seçimlerde görev alan kaç kişi var acaba? Fena değil %30-40 civarında. Herhangi bir siyasi partiye üye olan? %10 civarında. Ben şunu söylüyorum. Bu ülke dolar 50'de olsa benzin 100'de olsa kaldırır. Acı çekeriz, orta kesim daha da zorlanır ama kaldırır. Ancak biz siyasete güvenimizi kaybedersek, üretme ile ilgili çalışmayı bırakırsak, geleceğe umutla bakmaktan vazgeçersek sonumuz gelir orası kesin. Seçim gecesi eşimle kavga ettim. Eşim dedi ben burada çocuk büyütmek istemiyorum. Her söylediğinde de haklı bu arada. Ancak geleceğe daha kuvvetli bir nesil yetiştirmek istiyorsak kendi düşündüğümüz ya da inandığımız şey için savaştırmalı mıyız acaba? Gitmek doğru olmaz. Ekonomi konusunda tüm katılımcılar ile hem fikiriz zaten, ayrı olma imkanımız yok. Ekonomik özgürlüğümüz elimizde olmadığı sürece icat etme şansımız yok. Kendimize kızdığımız konu şu. Bizim burada oy oranımız toplansanız %20 vardır. Biz bu seçimlerin adil olmadığını biliyoruz. Aynı şartlarda rekabet etmediğimizi de biliyorduk. Eğer mücadele edeceksek aynı sıkıntılarla, rekabet dezavantajlarıyla, aynı durumlarla karşı karşıya kalmak zorundayız. Bunu kabullenmiyorsak partim adına değil ama kendim adıma doğru olmadığını düşünüyorum. Adil seçimler ile ilgili iki konu var. Seçimin yapılış şekliyle ilgili konu var. Zaten hepimiz biliyoruz, çözülebilir bir konu. Ancak sivil toplumu güçlendirmemiz lazım. Biz muhalefet olarak sesimizi size duyuramadık. Türkiye'nin demokrasi tarihine bakarsak bu böyle gelişmiştir, bizler işler kötüye gidince bölücü olmakla, sistemi yavaşlatmakla, gayri milli olmakla suçlanan insanlarız. Bizim derdimiz aynı fikirde olmasak da ülkenin gelişmesi için ortak bir noktaya nasıl gelebiliriz. Ben ve partim özelinde şunları söyleyebilirim. Her şey tartışılabilir.

Başkanlık sisteminin kötülüklerini son 5 senedir görüyoruz. Ortak akıl ve istişare olmadan herhangi bir yola çıkma şansımız yok. Biz kuvvetlerin ayrı olması ve her birinin ayrı ayrı güçlendirilmesini istiyoruz. Biraz önce sordum, milletvekillerini bilen 5-6 kişi vardı muhtemelen onlarda popüler milletvekilleridir. Onları bilmedikten, tanımadıktan sonra meclise göndermenin ne anlamı var. Şu an söyleyeceğim şahsi fikrim. Keşke bizim sesimizi daha çok duyurabilseler, parti suntasında kalmasalar. Daha önce bahsedilen 6 milyar lira çok yüksek bir miktar ancak verdiğimiz para daha çok işe yarabilse. Söyleyeceklerim bu kadar teşekkür ederim.

Emek Partisi: Çok kısa milletvekillerinin tanınmaması konusuna değineceğim. Mecliste 2 tane milletvekilimiz var. Bence takip edilmesi gereken işler de yapıyorlar. Özellikle Antep'ten seçilen milletvekilimiz Sevda Karaca, Antep'te AKP'nin fabrika sahibi milletvekili ve yine AKP'li belediye başkanı Fatma Şahin'e karşı sendikal mücadele veren, öne çıkan, insanca çalışma koşulları inşa etmek için, insanca yaşamak için ücret için mücadele veren işçiler ile AKP'ye karşı mücadele ediyor. Bunun da büyük çoğunluğunu da hem Meclis kürsüsünden ve hem de doğrudan fabrikaların önünde işçiler ile bir araya gelerek dile getiriyor taleplerini. Birlikte bir mücadelenin zeminini oluşturuyor. Mecliste hem işçi sınıfının yani bir grup elit burjuva sınıfının tarafından ezilen işçilerin, halkların, kadınların tartışmasını yürütüyor. Bence güzel bir örnek. Herkese takip etmesi anlamında öneririm. Şimdi şöyle, çözüm önerilerinden bahsetmek lazım ama sorunu da önce doğru tespit etmek lazım. Biraz TİP'li konuşan arkadaşın sözlerine benzeyebilir söyleyeceklerim fakat bugünün hem demokrasi kavramını dem devletin görev ve niteliği bugün toplumsal taşama etkileri durumunu ekonomi kavramından azade ele alamayız, düşüneyiz. Aldığımız noktada da yaptığımız çıkarımlar bence olabildiğince eksik, olabildiğince yanlış çıkarımlar olmuş olur. Bu nedenle bence bir ekonomik kısmını konuşmak lazım. Şöyle dediğim gibi Emek Partisi Türkiye'yi de dünyayı da sınıflar temelinde ele alır. Bugün Türkiye'de de dünyadaki siyasi ekonomik dünya görüşü, siyasi kapitalist-emperyalist dünya görüşüdür. Bu bize nasıl bir toplumsal yaşam olarak geri dönüyor bunu anlayabilmek içinde bunun toplumsal alt yapı ve üst yapı ilişkilerini bence iyi konuşmamız lazım. Burada alt yapı açısından üretim ilişkisine, her kim kapitalist egemen üretim ilişkilerini, aslında toplamda üst yapıda hem devletin niteliğine yasamay, hukuku, toplumsal yaşamın kendisini bugün kadın sorunundan tutalım da doğrudan hayatımızda hissettiğimiz her bir doğrudan hak ve özgürlüklerimize dair saldırıların kendisinin temel niteliğini oluşturan şeyin ta kendisi aslında. Bu üretim ilişkilerinde hakim sınıf bir grup patron, bir grup özel mülk sahibi, bir grup burjuva kesimi olduğu sürece de bugün tartıştığımız ve en alta yazdığımız ekonomi-demokrasi ilişkisinin üzerindeki tüm onun etrafında gelişen ve hayata doğrudan etki eden sorunların hiçbirini şimdiye kadar çözemedik. Elbette belli başlıları

çözülebilir. Kapitalizm içerisinde de iyi bir hayat mümkün ama bu da mücadelesiz olmayacaktır. Toplamda gerçek bir özgürlükten gerçek bir adaletten bahsediyorsak bence hızlıca bugün işte seçimler yasasını, hangi parti iktidara gelirse daha iyi bir ülke bize vadediyor, her şey güzel mi olacak kötü mü olacaktan ziyade bugün hakim egemen sınıfın ve onun bize dayattığı ekonomik ilişkilerin toplumsal boyutu nedir tahlil edip bunun karşısında bizim safımız, bizim yerimiz, bizim mücadelemizi birleştireceğimiz sınıf neresi olacak? Bugün bize düzen içi çözümleri işte gençlere bireysel kaderizmi, işçilere fabrika içinde gerek milliyetçilik ile gerek şovenizm ile gerek dini başlıca kaygılar ile kırdıranların, onların ekmeğine yağ süren taraftan mı yoksa toplamda bizim kaderimiz, bu ülkenin işçi sınıfının onun genç kuşaklarının bu ülkede giderek hakları anti-demokratik bir şekilde elinden alınan kadınların, yani bu ülkeyi yalnızca sermaye için değil üreten birlikte üreten, bütün güzellikleri bence var eden tüm ezilen, sömürülen toplumsal kesimler için yarının güzel ülkesi yapacak tarafta mı olacağız? Bu sorunlar bizimde bulduğumuz, katıldığımız sorunlar ama çözümü bu sistemin içinde bir uzlaşısı ile düzen içi çözümler ile gelmez. Şimdiye kadar gelmedi. İstedığımız yasayı değiştirelim, hayatlarımızı belki bir tık daha iyi yapabilir ama toplamda bize özgürlük sunacak şey yarın 11 bin lira değil 21 bin lira maaş almaktan ziyade bizi bu zam furmasına, bu yoksulluk düzenine, bu yaşam mücadelesine iten bugünden yarına daha fazla kar için bizleri yaşamlarımızı etkileyen sistemin kendisine karşı topyekün mücadelenin kendisi olacaktır diye düşünüyorum. Burada bu maddeleri görürken herkes siyaset yapmalı mı, yapıyor mu bence herkesin siyaset yapması değil siyasetin sadece bir grup aydın, elit, işte partilerin içinden belli belli başlı teşfiklerle bir yere gelmiş insanların siyaset yapmaması lazım. Halbuki siyaset bizim yaptığımız siyaset halkın ta kendisidir. Halkın kendi sorunlarını tartıştığı kendi yaşamına dair bir kurtarıcı, bir güçlü adam beklemeden kendi gücüne güvendiği kendi siyasetini kendi örgütlediği neredeyse orada en yakında kendi koşulları ile aynı koşullarda yaşam mücadelesi verenler ile ele ele tutuştuğu ve kendi iradesini sadece seçim pusulalarında seçim istatistiklerinde görmediği, bunu aşan toplumsal bir hareketin değiştirici gücünde gördüğü bir siyasettir. Biz her zaman bu siyaseti, hem işçi sınıfı hem onun genç kuşakları için de yaymaya çalışıyoruz. Herkesi bu mücadelenin bir parçası olmaya çağırıyoruz. Teşekkürler.

HEDEP: Listeye biraz yer değişikliği gerekiyor (Hakan hoca: bu arada önem sırasına göre yazmadık). Önem olarak söylemedim. Birinci olarak temel hak ve özgürlükler olmadan adil seçimler olamaz, adil seçimler olamaz, kuvvetler ayrılığı olamaz, öncelikle tartışmamız gereken temel hak ve özgürlükler. Ekonomi sorunu da temel hak ve özgürlüklere giriyor. Benim çalışma hakkımı veriyor mu? Bana iş verebiliyor mu? İş sağlıyor mu? Konut sağlıyor mu? Vergide bir adalet var mı? Servet vergisi olmadığı sürece dünyanın hiçbir yerinde vergi adaleti sağlayamazsın.

İşte geçenlerde yayınlandı, Türkiye'deki toplam mal varlığının %60 bilmem kaç ülkenin %1'inin elinde ve bu adam bu malı var diye vergi vermiyor. Ama biz asgari ücretli olsun bilmem ne olsun her ay normal verginin dışında aldığımız her malda %18-20 vergi veriyoruz. Diğeri ise o kadar evi var fabrikaları var servetten vergi vermiyor. Bu durum temel hak ve insan haklarına aykırı bir olay. Bu olmadığı sürece de adil ve özgür seçimler olabilir. Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı mesela, benim bu hakkım olmazsa ben nasıl seçim propagandası yapacağım ve adil seçimler nasıl yapılacak. Türkiye'nin en büyük sorunu bence temel hak ve özgürlükler sorunu. Sadece siyasette değil, bakıyorsunuz en temel hak yaşama hakkı. Görüyorsunuz bir sürü kadın öldürülüyor. Kravat takmış güya iyi niyetli davranmış cezası 20 yılsa 5-6 yılda adamı serbest bırakıyoruz. Yani hukuk temel hak ve özgürlükleri korumaz. Onlara saldırı olduğu zaman saldırganları cezalandırır. Bu benim doğal hakkım. Devlet bu hakka tecavüz edene karşı yaptırım uygular. Yaptırım uygulanmadıktan sonra o zaman haktan bahsetmemiz imkansız bir şey. Şu an Türkiye'de olan sistem ne: temsili demokrasi. Yeni bir şey bulunamadığı için bir sürü olumsuz yanı olsa dahi şu anda uygulanan tek sistem. Dünyada demokrasiyi uyguladığını söyleyen ülkelerin tek sistemi. Bunun da temel şartı, değişik siyasi görüşleri, dünya görüşleri, yaşam tarzı ifadeleri olan insan siyasi partiler olarak örgütleniyor ve eşit şartlarda yarışıyor olması. Yani 100 metre koşu yarışında birisi 20 metre önden birisi 20 metre geriden başlarsa buna bir yarış diyemeyiz. Sabahtan beri arkadaşlar dert yanıyor. Üç kuruş vermiyorlar bize meclisteki partilere benim vergimle para veriyorlar diyor. Bu başlı başına bir sorun. Birisine para veriyorsun al harca, program yap diye öbürü ise üyelerinin aidatları ile geçinmeye çalışıyor. Hastalıklı bir durum. Bundan sağlıklı bir sonuç çıkmaz. Bunun dışında TİP'li arkadaşın dediği milletvekili Can Atalay. Anayasa Mahkemesi hak ihlali veriyor, Türkiye'nin en yüksek mahkemesi bunun ötesinde bir şey yok. Arkadaşımız konuşmasında bunu anlattı. Ben anlatmaya kalksam herhalde iki gün sürer, HEDEP'in 26 bin üyesi şu an hapiste. Bunları tek tek anlatmamız 3 gün sürer. Genel başkanımız hapiste. Genel başkan yardımcılarımız hapiste. Ve bunlar Anayasa Mahkemesine, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine bunlar için hak ihlali var dedi ve bırakılmıyorlar. Nasıl adil ve özgür seçimden bahsedebiliyoruz şimdi. Ben bu kadar ile keseceğim.

Saadet Partisi: Saadet Partisini temsilen buradayım fakat size bizim partimiz şöyle düşünüyor, kurtuluş bizde gibi bir konuşma yapmayacağım. Ben diyorum ki ortak paydalar üzerinde, kavramların herkese hitap eden anlamları üzerinden ortak zeminde hareket etmemiz gerektiğini düşünüyorum. Yoksa her bir büyük anlatının, meta narrative'in, kendi özel tanımı var. O özel tanım aslında başkasına alan bırakmıyor. En doğru benim diyor, benim tarafıma geleceksin diyor. Orada aslında demokrasi de yok orada aslında cumhuriyet de yok, orada insan hakları da yok çünkü

en doğrusu benim diyor. Burada siyaset olmuyor tahakküm oluyor. Ve gene buradaki sıkıntı da şeyden kaynaklanıyor, ilk seanstaki konuşmalardan da edindiğim suretle. Bir kere şu 5 kavramı yanlış kullanıyoruz. Cumhuriyet, demokrasi, yurttaş, birey ve siyaset. Siyaset dediğiniz şey sadece siyasi partiler ile sınırlı olan bir şey değildir. İnsan siyasi parti üyesi olmadan da siyaset yapabilir. İki insanın bir araya geldiği yerde veya kamusal alanda bir alt-üst ilişkisi olan yerde otomatikman siyasi ilişki var. Yani senin herhangi bir hakkına, hürriyetine yönelik bir sınırlama veya kısıtlama, tahakküm olduğunda sen ona itiraz ettiğin zaman sen orada siyasete başlamışsın demektir. Sadece itirazla kalmaması lazım tabi eğer herhangi bir kısıtlama, müdahale varsa onu def edecek şekilde tedbir almanız lazım. Birey dedik. Bireylik bağışlanan bir şey değildir. Kimse size bireylik bağışlamaz. Kişi ve lider kültürünün olduğu yerde ben bireyim diyorsanız ve buna inanıyorsanız siz bireyliği otomatikman zaten inkar ediyorsunuz. Benim varlığım şuna buna armağan olsun diyorsanız siz bireyliğinizi inkar ediyorsunuz. Varlığınızı birisine armağan ederek birey olamazsınız. Bireyliğinizi ortadan kaldırırsınız. Birey olmak sorgulamaktır. Kendi özgünlüğü içinde düşünüp kendisi için doğru olanı anlamaya çalışmak ve ona göre hareket etmektir. Hareket ederken de kendisi ile hareket edebilecek insanlarla çalışmaktır. İlla yüzde yüz aynı stilde olmanız gerekmez. Ortak paydayı bulduğunuz müddetçe belirli sorunlar üzerinde çalışabilirsiniz. Yurttaş ise feda olmaktan kurtulduk bize yurttaşlık verildi falan yok öyle bir şey. Size tebaa olmaktan çıktınız yurttaş oldunuz dendi ama tebaalık devam etti yani size zaten verilen yurttaşlık cumhuriyetin yurttaşlığı ama cumhuriyet yurttaşın cumhuriyeti olmadı. Bir defa biz yurttaşın cumhuriyetini kurmak zorundayız. Yani cumhuriyet sadece saltanatın kalkması onun yerine seçimli veya seçimsiz birinin gelmesi, bizi idare etmesi demek değil. Bir defa cumhuriyet ve yurttaş perspektifimizi yerine oturtacağız ve yurttaşlığın aynı zamanda bir hak talebi olduğunu ve bu taleple de kalmayıp bu hakları elde etmek için mücadele etmek olduğunu anlayacağız. Yani mücadele etmeden hak alınmaz. Hak verilmez alınır. Bu noktada sosyalist kardeşlerimle hem fikirim yani, orada hiçbir şüphem yok. Sıkıntı olduğum taraf şurada, Türkiye'yi dünyayı iki kavrama sıkıştırılamayacak kadar artık çok katmanlı. Çok bileşeni içinde bulunduruyor. O yüzden de o iki kavram etrafında örülü tanımlar üzerinden alan açmaya çalışırken fazla bir alan bulamayız. Bu sebeple kavramların herkese, genel çağrışımından yola çıkarak bir ortak zemin bulup, bu zeminde hareket ederek ve siyaset anlayışımızı sadece siyasi partiler üzerinden kısıtlı tutmayarak sivil toplum zemininde hareket ederek, katılımcı yurttaş olarak çalışmamız lazım. Yani bu noktada radikal demokrasi denilen kavrama biraz daha sıcak bakmamız gerektiğini düşünüyorum. Şimdi buradan demokrasiyi sandıktan çıkan sonuç olarak anlıyoruz. Milli irade olarak, dolayısıyla %51'in %49'a tahakkümü mü, hayır, %51'e karşı %49'un hakkının korunmasıdır demokrasi. Eğer o hak korunmuyorsa o zaman orada kuvvetler ayrılığı da kalkar, yargı bağımsızlığı da kalkar, bu

siyasi partiler yasası da böyle sorunlu olur. Birçok şey sorunlu olur. Dolayısıyla yapmamız gereken şey bu siyasi partiler yasası denilen şey bir sempton, bir sebep değil. Asıl sebep bizim demokrasi, cumhuriyet ve siyaset anlayışımızı doğru perspektife koyamamamız, oturtamamamız. Tabi ki kuvvetler ayrılığı, yargı bağımsızlığı mutlaka önemli ama temel hak ve hürriyetler konusunda gerekli hassasiyeti gösterirsek zaten bu mevzularda halletme yolunda ciddi mesafe kateteriz diyorum. Başkanlık sistemi Türkiye’de bir eleştiri konusu olarak görülüyor. Tırnak için Türk tipi, nevi-i şahsına münhasır, reis tipi otokratik yönetim, bu başkanlık sistemi bildiğimiz bir başkanlık sistemi değil. Bu kuvvetler ayrılığı dediğimiz şekilde olan değil, illa da değişmesi gerekmiyor. Bunu daha kabul edilebilir hale getirmek lazım ki getirilebilir. Nasıl, yasamayı güçlendirerek. Yasamayı güçlendirmek için en başta yapılması gereken şeylerden biri bence parlamento seçimleri ile başkanlık seçimlerinin aynı anda olmaması gerekiyor. Çünkü en azından başkan ile meclisin aynı anda yenilenmemesi gerekiyor. Böyle bir durum söz konusu olduğunda başkanın 1-2 yıllık kötü performansının bir sonraki genel seçime yansıyor genel seçimden farklı bir ortam ortaya çıkarmaya müsaade edecek şekilde olması lazım. (TİP temsilcisi memnun musun diye bir soru soruyor araya girerek). Hayır, reform edilebilir diyorum. Başkanlık sisteminin kendisinin sorunlu olmasından ziyade cumhurbaşkanlığı başkanlık sistemimizin sorunlu olması. Kuvvetler ayrılığının kendisi önemli. Kuvvetler ayrılığı illa parlamenter sistemde olur diye bir şey yok. Benim demek istediğim o. Son olarak meselenin en temel noktasına geldiğimiz zaman yurttaşlık bilincimizi, demokrasi, cumhuriyet ve birey anlayışımızı yeniden yerine oturtup, tırnak içinde “cumhuriyetin yurttaşı” değil yurttaşın cumhuriyeti noktasında siyaset anlayışı gelişmemiz gerektiğini söylüyorum.

Temsilcileri dinledikten sonra Soru Cevap kısmına geçildi.

Dinleyici: Öncelikle herkese merhaba, burada konuşmacı olarak iki tane mecliste olan partinin temsilcisi var, doğru mudur, hatta 3 pardon, kusura bakmayın? Sizin için demokrasi nedir onu sormak istiyorum? Daha sonrasında da seçimler geçtikten sonra tekrar demokrasi demenizdeki amacı soruyorum? Bu demokrasi seçim döneminde haksızlıklara uğrarken adaylar ya da milletvekilleri hakkında bir haksızlık yapılırken neden bunlar hiç konuşulmadı? Mademki demokrasi konuşacağız burada, seçimde birbirimizi görmezden geldiğimiz noktaları konuşmak zorundayız. Burada HDP, Memleket, Deva, Saadet, Emep olsun, sonuç olarak hepimiz buradayız. Bu haksızlıkları bu meclise giren partiler madem niye mecliste ses çıkarmadan ilk günkü gibi devam ediyor?

EMEP: Neredeyse toplumsal her olayda bir soru önergesi veriyoruz, bir basın toplantısı yapıyoruz. Meclisi yalnızca kendi partimizin çalışmalarını duyurmak için değil toplumsal

mesleleri hem diğer partilerin gündemine getirmek hem de toplumsal bir olayları değerlendirmek ve çözüm önerilerini sunuyoruz. Böyle birçok örneğimiz var. En azından partim adına, meclisteki en aktif parti olduğunu söyleyebilirim.

Dinleyici: Ben iki net soru sormak istiyorum. Birincisi partileriniz içerisinde parti içi demokrasi olduğunu düşünüyor musunuz? Ben açıkçası düşünmüyorum. İkinci sorum da şu: %20lik bir dilimin burada olduğundan bahsettiniz. Muhalefetin bir kısmı bu. Hali hazırda iktidarı yöneten taraf yok burada. Geriye kalan %80'lik kısmı bu sorunları tartışabilmek adına nasıl ikna etmeyi düşünüyorsunuz. Ben en azından burada söylem olarak birçok noktada uyuşmadığınızı düşünüyorum. Özel mülkiyet konusu olsun, milli gayri milli konusu olsun vs. Bu %20lik kısım bile burada söylem bakımından uyuşamıyorken bahsettiğimiz majör problemlerde ne gibi ortak payda da buluşabilir, bir sonuca gidebilir?

Moderatör Hakan Yavuzylmaz: Başka soru var mı? Sizden de alalım hepsine beraber cevap verelim.

Dinleyici: Az önceki sorunlardan bahsederken hep şunu düşündüm: gençler neden siyasi partilere ilgi göstermiyor. Ben az önce HDP temsilcisi konuşurken tekrardan hatırladım aslında. Neden siyasi partilere ilgi göstermiyoruz ülkenin gençleri olarak ki sorunları çözebilelim. Herkesin koşulsuz olarak yaşama hakkı var değil mi? Depremde insanlar öldü, unutuldu. Öğrenci arkadaşlarımız her gün ölüyor. Bu arada hiçbir siyasi partiyi desteklemiyorum. Atatürkçü bir genç olarak, propaganda yapmadan şunu soracağım. Gençler niye siyasi partilere katılmıyor biliyor musunuz? Çelişiyorsunuz çünkü kendinizle bütün siyasi partiler. Sosyalist, sağcı, solcu partiler olsun. Hiçbiri umurumda değil. Çünkü mesela dedik ki yaşama hakkın var. HDP temsilcisi beyfendiye sormak istiyorum. HDP sizce bunu yapıyor mu? Bir özeleştiri olarak soruyorum. HDP'ye bakıyorum, insanın yaşam hakkına saygı gösteriyor mu? Hükümet göstermiyor insanın yaşam hakkına değil mi? Mutabık mıyım bu konuda? Öyleyiz. Depremde ben onlarca insan ölünce üzüldüm, sizde üzüldünüz, vicdanı olan herkes üzüldü. Şimdi kendiyle çelişmesin. Dediniz ya genel başkanımız içerde. Genel başkanının kaç tane insanın ölümüne dolaylı yoldan sebep oldu? Ben sadece bunu merak ediyorum. Yanlış anlaşılacak istemiyorum. Sorumu bireysel olarak değil, partinize soruyorum. TİP'te burada, Deva'da burada, bunların hiçbirini desteklemiyorum sadece gençlere dönüp baktığımızda, gençlere biraz baktığınızda sorun şu değil mi? TİP'e bakıyorum. Ben TİP'in solcu olması gerektiğini düşünüyorum, solcu bir insan olmamama rağmen. Mecliste Sera Kadıgil'i izlediğimde onun benim hakkını savunduğunu biliyorum. Tamam diyorum. Sonrasında baktığımda bu insanların kimlerle insan haklarına tecavüz eden, masum sivilleri öldüren insanlarla yan yana durduğunu görüyorum. Dediniz ya bir sürü parti üyemiz içeride diye.

Acaba sebebi bu olabilir mi? Bu sorunları çözemememizin, gençlerin siyasi partilere uzak olmasının sebebi partilerin kendileri ile çelişiyor olabilir mi? Bizi Türkiye’den, siyasetten uzaklaştıran şeyler, sizin içsel çekişmeleriniz olabilir mi?

HEDEP: Birinci olarak gençler gelmiyor diyorsunuz siyasi partilere ama en çok genç üyeye sahip parti HEDEP. İkincisi Türkiye Cumhuriyeti devletinde yaşıyoruz, devletin kuralları kanunları var. Dediğim gibi insan yaşamı en değerli en kutsal olan şeydir. Ona dokunduğun zaman yazılı net yaptırımları var. Hapis yatarsın, eskiden idam cezası vardı idam edilirdin. Bizim hangi yöneticimiz bu suçlardan yargılandı. İnsan öldürme suçlarından. Bütün tutuklanma nedenleri HDP’li olmaları. (Dinleyici 3 sorusunun yanlış anlaşıldığını düşünerek araya giriyor ve “siz insanları öldüren bir örgüte sempaticilik yaparak ve insan haklarından bahsederek birbirinizle çelişmiyor musun” diye soruyor tekrardan). Sizin söyleminize göre HDP eşittir PKK o halde. (Dinleyici 3 araya girerek, “hayır böyle bir önyargı var siz bunu kırmak için bir şey yapmıyorsunuz” diyor). Böyle bir önyargı devletin organlarının, siyasetin propagandası. Mesela Ankara’da bomba patladı. Genel başkanımız bunu kınadı. Daha ne yapabilirim bilmiyorum. Bir laf vardı eskilerden “alavere dalavere Kürt Mehmet nöbete” diye iş ona döndü.

Vatan Partisi: Eski sol hastalık maalesef. Basit bir şey anlatamıyoruz. Sade anlatmaktan çekinmeyin meseleleri, Çok şey söylemek çok şey bilmek bunu sağlamıyor. Buradaki siyasi partilerin söylemlerinin uyuşması ve bir noktada uyuşmaları gibi bütün programınız uyuşsun dediğiniz zaman siyasi partilerin farkı kalmıyor dolayısıyla farklılıkların olması çok normal ki bu tartışmalardan da bir sonuç çıkarabilelim. Arkadaşın sorusuna dair de bir şey söylemek istiyorum. HDP’nin suçları var. (Burada festival kuralları tekrardan hatırlatılıyor katılımcılara). Bakın bir soru geldi ve ben bunu söylemek zorundayım. Ortada yargı kararı var ve bilgi var. Ben de buna dair bir şey söylüyorum ki ben de Kürt kökenli birisiyim. Müsaade edin de fikrimi söyleyeyim. Mecliste bir HÜDA-Par var, şeriatçı dinci gerici parti. Biz buna karşıyız ve Hizbullah gibi silahlı bir terör örgütüyle ilişkisi var. Bunlar bunu reddediyor ama gün gibi gerçek bunların bunlarla ilişkisi olduğu. HDP de öyle hiçbir farkı yok. HÜDA-Par’a karşı çıkarken dürüst olalım HDP’yi de eleştirelim. Buralarda çekingen tavır almamamız lazım. (Hakan hoca tekrar araya giriyor ve “size genel kurallar anlatıldı ama hala devam ediyorsunuz” diyor). Şimdi böyle bir soru gelince ben de sizin genel başkanınız Apo’nun heykelini dikmek istedi derim. (HEDEP temsilcisi araya girerek “bu bir suç değil ki” diyor). O zaman bunun bir suç olması lazım. Bizim hukuk sisteminin, yapıcılarının hatası o halde. Diğer sorulara tekrar cevap vermek gerekirse cevap verdim zaten. Siyasi partiler arasında bir fark olmazsa siyaset yapmaya gerek kalmaz. Kendi aramızda yaptığımız tartışmalarda ortaya çıkan sonuçlara odaklanmamız lazım. Bence buradan çıkan en önemli

sonuçlardan biri bağımsız ekonomi olmadan özgürlük olmaz. Dolayısıyla Türkiye'nin bugün en önemli mücadele alanı ekonomi ve dolayısıyla bağımsızlığımızdır. Hükümetimiz bu konuda çok zayıf ve korkak kalıyor. Başımızda ayrıca NATO diye bir bela var. Gelmiş sözde ittifakımız ama Doğu Akdeniz'e uçak gemilerini getirmiş. Karadeniz'i karıştırmaya çalışıyor. Komşularımızla aramızı karıştırmaya çalışıyor. Irak'ı, Suriye'yi, Filistin'i bombalıyor. Bu bombalar bugün yarın Türkiye'ye gelecek. O yüzden bizim yapmamız gereken en önemli şeylerden biri NATO'dan çıkmak ve Atatürk'ün yaptığı gibi cesur olmak. Silaha karşı silahla mücadele etmek. Bizim ordumuz, polisimiz var. Onlardan hiçbir ekşimiğimiz yok. O yüzden NATO'ya karşı mücadele ederiz bu zaferi de kazanırız.

Memleket Partisi: Soruyu soran arkadaş gitmiş ama parti içinde demokrasi var mı diye bir soru gelmişti. Daha önce de dile getirmiştım ama kısaca özetleyeyim. Bizim parti içerisinde cumhurbaşkanı adayını, genel başkan adayını delegeler değil üyeler seçiyor. Bence bu bir demokrasi örneğidir. Önceden de dediğim gibi muhalefet partilerinde delegeler seçiyor ve delegelerde genel başkanın yakınları oluyor. Gençler neden siyasete katılmıyor diye bir soru geldi. Onu şöyle yanıtlayayım. Ben bir öğrenciyim, Osmangazi Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi okuyorum. Şu an siyasette uğraşan biri olarak, siyasi parti üyesi olarak kaymakam olamam, idari hakimlik var, daha sonra KPSS ile bir yere atanabilirim. Gençler genelde bundan tedirginler. Bir yere atanama korkusu. Tabi ki siyasi partiler kendi içinde de eleştiriliyor. Bizler toplantılarımız şu şekilde ilerlemiyor. Arkadaşlar bugün bir etkinlik yapacağız mükemmel gidecek. Her siyasi partinin bir problemi olacaktır. Zaten bizim problemimiz yoksa iktidar olmamız gerekiyor. Çok mükemmelsek bu ülkenin başına gelmemiz gerekiyor. Hapis konusuna çok propagandayı karışmadan şunu söyleyeceğim. Partinin değil de şahsi görüşüm olarak, Can Atalay içerde, birisi milletvekili seçiliyorsa içeride olmaması gerekiyor. Ama şunu da söylemek istiyorum. Bizde aileden geliyor siyaset, benim çevremdeki hiçbir siyasetçinin hiçbir şekilde Türkiye'nin bağımsızlığını zedeleyeceği söylemi yok. Söyleyeceklerim bu kadar.

Deva Partisi: Öncelikle şu üzücü. Katılanlara çok teşekkür ediyorum bu arada. Kişi başı 2 siyasi parti düşüyor herhalde şu an. Söz konusu parti ile direkt bir ilişkim yok elimi kolumu sallaya sallaya geldim il başkan yardımcısı olarak çıktım. Tüm gençlere onu tavsiye ediyorum. Kendinizi yakın hissettiğiniz bir siyasi partiye girin. Bu ileride gerçekten, kamu görevlisi olmak anlamında ama bundan çekinmeyin. Sizler dertli olmadıkça, burası dolu olmadıkça, bir değişim de olmaz. Ben demokrasiyi şöyle tanımlıyorum kendimce. Demokrasi en kötüsünün içerisindeki en iyisidir diye bir görüş vardır katılıyorum. Bundan daha iyi bir sistem dünyada maalesef yok. Herhangi bir değişikliği sağlayabilecek kansız, herhangi bir şekilde sisteme müdahale edebilecek demokrasi

haricinde bir yönetim şekli yok. Zor bir sistem, anlaşılmadığımız ve uyuşmadığımız bir sistem ancak diğer türlü bir şeyleri değiştirme şansımız yok. Herkes bir ucundan başlamak zorunda olduğunu düşünüyorum. Bir soru daha vardı. (Parti içi demokrasi var mı sorusu hatırlatılıyor). Benim kendi açımdan bir siyasi tartışma için kendimi ifade etmem ve doğru bildiğimi söyleme anlamında parti içi demokrasi var. (TİP temsilcisi “Deva da parti içi demokrasi var mı yani” diye soruyor). Ben mesela parti içinde milletvekili aday adayıydım ama beni seçmediler. O konuda kendim gerçekten yarışmak isterdim diğer aday adaylarıyla.

EMEP: Benim ve partimin en çok tartıştığı konulardan birisi, gençler neden siyasi parti üyesi olmuyor diye. Bir öneri olarak, bir yöntem olarak gençliğin bugün yaşam koşulları karşısında mücadelesinde tek yolu bir siyasi parti üyesi olmakta değil. Ya bir öğrencisiysen ÖTK’larla (Öğrenci Temsilciliği Kurulu), üniversite birlikleri, toplulukları ile de yapabilirsiniz. İşte bir lisede kendi topluluklarımızı, mekanizmalarımızı kurarak yapabilirsiniz. Çünkü hakim siyaset bize böyle alanları sunmuyor. Buralar için bizim mücadele etmemiz kazanmamız gerekiyor. O yüzden her siyasi partiye yakın hissetmeyebilir içinden birine yakın hissedebilirsiniz hatta hiçbir partiye yakın hissetmeyebilirsiniz. Bu durum Türkiye gençliğini söz söylemekten geri tutmamalı, toplumsal olaylar bunun bence en belirgin noktalarıdır. Kadın, öğrenci cinayetleri buna örnek, aynı ideolojiye sahip olmayan gençler bu tür olaylara ses çıkarabilmeli. Tek mücadele yöntemi elbette siyasi parti üyeliği değil. Gençlik kendi yaşamıyla siyaseti bir arada yürütmelidir. Çünkü bugün tartıştığımız her meselenin özünde ekonomi-politiğin kendisidir aslında. Fakat bunu biri diğerinin alternatifi olarak çıkmaz karşımıza ama gençliğin karşısında engel değildir siyasi partiye üye olması. Çünkü birleşecek çok alanımız var.

TİP: Biz parti olarak 5000 kişi olarak kurulmuşuz çok hızlı bir şekilde 50 bini geçti sayımız. Yeni bir tüzük üzerine çalışıyoruz. Kongre sürecindeyiz şu anda. Herhalde Türkiye’de hiçbir genel başkanın yapmadığı ilginç bir öneri geldi. Artık teknoloji var, her şeye ulaşabiliyoruz. Mecliste alınacak her karara, 53 milyon mu seçmen sayısı, direk oy kullansın, doğrudan demokrasi. İnanılmaz radikal bir öneri. Çok da tartışılmadı aslında. Birtakım tehlikeleri olacağını düşünüyorum ama demokrasiyse demokrasi. Bunun daha ötesi yok çünkü. Kemal Kılıçdaroğlu’nun son delegeleri kaldıracağız açıklamasını çok değerli buluyorum. Bundan çok canı yanmış bir parti olduğunu düşünürsek. Bunu eklemek istedim.

Moderatör Hakan Yavuzylmaz: İlginç bir şey oldu. Türkiye’deki demokrasinin 100 yıllık serüvenini konuşuyorduk. Sorunları bulduk, çözüm önerileri geldi. En temel sorun siyasi parti temsilcileri tarafından dile getirilen parti içi demokrasi olması bir paradoks aslında. Bu paradoksu nasıl çözer Türkiye, siyasi partiler garip yapılar, kendi kanunlarını kendi yazan yapılar. Günün

sonunda iktidar olduklarında bir siyasi parti reformu yapılacaksa Türkiye’de bunu yapacak olanlarda siyasi partiler. O yüzden aslında bütün buradaki ortaya çıkardığımız sorunlar birçoğu özellikle kuvvetler ayrılığı, yasama-yürütme ilişkisi bağlamında Türkiye’de siyasi partilerin parti içi demokrasiyi kurumsallaştıramamalarının bir çıktısı. Bu konuda bir fikir birliği oluştu. Öncelikle bütün siyasi parti temsilcilerimize çok teşekkür ediyorum. Çok farklı ideolojilerden çok farklı dünya görüşlerinden buraya katkı sundular ama ortak payda demokrasiydi. Çok farklı fikirlerde ortaya çıktı. Bence bu farklılık çok kıymetli. Bu farklılık bir arada diyaloga dönüştüğünde işte demokratik pekişme dediğimiz şeyin önü açılabiliyor. O yüzden ben size tek tek teşekkür ediyorum. Böyle bir panelin moderasyonunu yapmaktan büyük bir gurur duydum. Raportörler çok teşekkür ediyorum. Bütün katılımcılara soruları ve sabrı için teşekkür ediyorum. Hepinize iyi bir festival diliyorum.

3.1.2. B Çadırı: Aktif Vatandaşlık ve Z Kuşağı

Sivil ve siyasi haklar arasında sıralanan temel bir hak olarak katılım hakkı, kişilerin kendilerini doğrudan ve dolaylı olarak ilgilendiren her türlü sürece dahil olmaları anlamına gelmektedir. Her ne kadar günümüzde katılım hakkı denince öncelikle yerel ve ulusal seçimlerde oy kullanmak anlaşılsa da her bir vatandaşın her bir karar alma sürecine “kendisi” olarak dahil olma hakkı bulunmaktadır. Zira Aristoteles “Politika” adlı ünlü eserinde yurttaşı yönetime “düşünüp taşınarak ve eleştirel bir tutumla” katılan kişi olarak ele almaktadır. Bu bağlamda bireylerin aktif vatandaş haline gelmeleri de bir taraftan kendilerini eleştirel bilgiyle donatmalarına, diğer taraftan da sistemin yeterince demokratikleşmesine bağlıdır. Bu oturumda aktif vatandaşlık konusu Z kuşağı olarak tanımlanan grup üyeleri üzerinden ele alınacaktır. Oturumda cevaplanmaya çalışılan sorulardan bazıları şöyledir:

Aktif vatandaşlığa ulaşmamız ne şekilde mümkün olabilir?

Z kuşağı katılım hakkı konusunda ne düşünmektedir?

Z kuşağı geleceği inşa ederken aktif vatandaşlık konusuna nasıl bakmaktadır?

Moderatör Doç.Dr. Duru Şahyar Akdemir, Z kuşağı ve aktif vatandaşlık kavramlarını açıklayarak oturumu başlatmıştır. Aktif vatandaşlık, katılımı ilgilidir. Katılım ise, kişinin kendisini doğrudan veya dolaylı olarak ilgilendiren her türlü konuda karar alma süreçlerine dâhil olmasıdır. Aktif vatandaşlık, bilinçli bir şekilde karar alma süreçlerine katılım gerçekleştirmektir.

Oturuma katılan partilerin görüşleri şu şekildedir:

Durum Değerlendirmesi – Dinleme

Cumhuriyet Halk Partisi: Parti temsilcisi, aktif vatandaşlık kavramının geniş bir anlama sahip olduğunu belirtti. Aktif vatandaşlığı “oy kullanmak ve derneklere üye olmak” gibi eylemlerden ziyade düşünceleri açıkça ifade etmek olarak tanımladı. Ayrıca Z kuşağı konusunda da, partisinde ki genç katılımını artırmayı hedeflediklerini söyledi. Şuan da parti yönetici kadrolarında, genç bireylerin olduğunu belirtti. Partiler gençleşmelidir ve gençlere aktif roller verilmelidir diyerek katılımcılığı artırmakla birlikte daha fazla gencin siyasal partilerde temsil edilmesinin önemli olduğunu dile getirdi. Z kuşağının ötekileştirildiğini ve ciddiye alınmadığını söyledi. Kuşaklar arası çatışmanın altını çizerek gençlerin ekonomik sıkıntılar, sınav kaygıları gibi birçok sorunlarının olduğunu belirterek konuşmasını sonlandırdı.

Emek Partisi: Parti temsilcisi “biz” dilini kullanacağını belirterek konuşmasına başladı. Gençliğin işçi sınıfıyla birlikte eylemlerine dikkat çekti. Sistemin toplumun tümüne dayatmaları olduğunu belirtti. Halkın toplumu değiştirmesi gerektiğini ve bunu gerçekleştirirken nesiller arası çatışmaların azalması gerektiğini vurguladı. Gençlerin her eyleminin sebeplerinin araştırılması gerektiğini söyledi ve özgürlüklerin önemini dile getirdi. Tüm gençlerin fikirler etrafında örgütlenmesi ve sorunlarla birlik içinde mücadele etmesi gerektiğini söyleyerek konuşmasını tamamladı.

Zafer Partisi: Parti temsilcisi, gençlerin özellikle sosyal medyayı kullandıklarını söyleyerek söze başladı ve partisinin de sosyal medyayı etkili kullandığını belirtti. Gençlerin sosyal ihtiyaçlarının altını çizmek gerektiğini söyledi. Gençlerin söylenilenin aksine apolitik olmadığını hatta daha çok politikayla ilgilendiklerini dile getirdi. Ayrıca siyasal partilere katılımı birlikte bir “etiketleme” sorunu olduğunu bu yüzden de gençlerin siyasal partilere katılmaktan çekince duyduklarını belirterek konuşmasını sonlandırdı.

Memleket Partisi: Parti temsilcisi, partisinin gençlere önem verdiğini belirterek konuşmasına başladı. Aktif vatandaşlık açısından, 18-25 yaş arası katılımcıları desteklemek amacıyla seçim döneminde milletvekili adaylık ücretlerinin alınmadığını söyledi. Ayrıca partisinin genç katılımcılardan oluştuğunu dile getirdi. Sosyal medyanın aktif kullanımıyla gençlere ulaşıldığını, toplumsal olayların burada gündemde tutulduğunu belirtti. Z kuşağının sorunlarına dikkat çekerek “etiketleme ve fişleme” sonucunda gençlerin sindirilmeye çalışıldığını söyledi. Ayrıca gelecek kaygısı ve ekonomik sıkıntıların gençleri olumsuz etkilediğini dile getirdi. Son dönemlerde yaşanan vahim olayların ve üniversite öğrencilerinin hayatlarına son vermesinin sebeplerinin

araştırılması gerektiğini, gençlerin ümitsizliğe kapılmasına engel olunmasının önemini belirterek konuşmasını tamamladı.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi: Parti temsilcisi, konuşmasına başlarken toplumun her kesimini ele aldıklarını belirterek toplumsal konulara değindi. Edebi ve felsefi bir konuşma gerçekleştirerek Z kuşağına dikkat çekti. Z kuşağının istediklerinde her zaman her konuya karşı duyarlı olabildiklerini belirtti. Gençlerin katılım biçiminin değiştiğini ve düşünce yapılarını eski kuşakların da anlaması gerektiğini dile getirdi. Uluslararası olayları da yorumlayan temsilci, savaflara en çok tepki gösterenlerin demokrat gençler olduğuna dikkat çekti. Gençlerin tutum ve felsefelerinin katılımcılığa yatkın olduğunun altını çizerek konuşmasını sonlandırdı.



Sorunların Tespiti- Diyalog Oturumu ve Çözüm Önerileri- Dayanışma Oturumu

Katılımcıların tespit ettikleri sorunlar şu şekildedir:

- Siyasi katılım sadece siyasi partiler üzerinden algılanmamalıdır. Katılımın ne olduğu, katılım yollarının bilinmemesi bir sorundur.

- Siyasi parti kadrolarının daha çok eski kuşaklardan oluşması, Z kuşağı temsilcilerinin daha az katılım sağlaması
- Siyasetçiler tarafından verilen vaatlerin ütöpik olması ve bundan dolayı Z kuşağının geleceğe yönelik umutsuzluk duyması
- Parti içi demokrasi sorunu ve demokrasi için gençlere daha fazla söz verilmesi gerekliliği
- Partizanlık, etiketleme ve düşünce özgürlüğüne yönelik sorunlar
- Liyakat sorunu
- Gençlerin istihdam sorunlarından bahsedildi ve bu sorunun en büyük sebebi de “mülteci sorunu” olarak belirtildi.
- Mevzuattaki “Siyasi Partiler Kanunu” sorun olarak belirtildi.
- Dogmacı, eril sistem eleştirildi.
- Gençlerin kendilerini ifade edebilecekleri mücadele alanlarının kısıtlı olması
- Z Kuşağının siyasetçilerin jargonundan rahatsız olduğu ve bu durumun da değişmesi gerektiği üzerinde durulmuştur.
- Gençlere uluslararası düzeyde daha fazla fırsat yaratılması gerekliliği tartışılmıştır.

Katılımcıların tespit ettikleri çözümler şu şekildedir:

- Gençler kendilerine uygun ve gerçekçi politikalar dinlemek istemektedir. Bundan dolayı gençlere hitap eden ve onları teşvik edecek “aktif vatandaşlık” sağlayacak politikalar artırılmalıdır.
- Siyasi parti kadroları gençleştirilmelidir. Gençlerin olumsuzluklara karşı mücadelesine destek verilmeli, gençlerin geleceğine dair motivasyon politikaları ve teşvikler sunulmalıdır.
- Parti kadrolarının gençleşmesi için parti içi demokrasinin sağlanması bir gerekliliktir. Bu da parti üyelerinin kadrolarını “ön seçim” yoluyla seçmesi şeklinde yapılmalıdır.
- Gençlerin siyasi partilere üye olmaktan korkmaması sağlanmalıdır. Gençler geleceği değiştirmek için çaba göstermelidir.
- Siyasi Partiler Kanunu sorunu için yeni hukuksal düzenlemeler getirilmelidir. Daha demokratik, adil yapı için değişimden korkulmamalıdır.

- Dogmacı ve eril sistemle mücadele için hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması şarttır bunun için de gençlerle birlikte tüm toplumsal kesimler çaba göstermelidir.
- Mülteci sorununun çözülmesi gençlerin geleceği için önemlidir. Gerçekçi mülteci politikaları ortaya konulmalıdır.
- Gençlerin kendilerini aktif olarak temsil edebileceği platformlar kurulmalıdır. Gençlik örgütlerine destek verilmelidir.
- Fikirlerin tartışılmasının önü açılmalıdır, her türlü fikir değerlendirilmelidir. İnsan haklarının önemi ve değeri her ortamda vurgulanmalıdır. Türkiye'nin özellikle "insan haklarına dayalı gençlik politikaları" oluşturması şarttır.

3.2. Dijitalleşme ve Toplumsal Dönüşüm

3.2.1. A Çadırı: Sosyal Medya mı Toplum, Toplum mu Sosyal Medyayı Yönlendiriyor?

Toplumsal dinamiklerin çoğunda olduğu gibi sosyal medya ve toplum ilişkisi iki tarafın da birbirini beslediği ve şekillendirdiği bir etkileşim üzerine kuruludur. Bazı durumlarda toplumsal talepler sosyal medya üzerinden geniş kitlelere aktarılır ve toplum sosyal medyadaki içeriği belirler. Bazen de sosyal medyada paylaşılan bireysel ya da sınırlı bir grubun paylaşımı toplumun çoğunu ilgilendiren bir konu haline gelebilir. Tüm bu etkileşimler ve sosyal ağların oluşumunun ne kadar doğal olduğu tartışmalıdır. Bugün gelinen noktada algoritmaların ve platformların yönlendirici gücüyle toplumun sosyal medya üzerinden ulaştığı içeriklerin toplumsal fayda açısından değerinin ne olduğu gençler tarafından üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur. Bu oturumda aşağıdaki sorulara ve daha fazlasına cevaplar aranmaya çalışılmıştır:

- Sosyal medyada gördüklerimiz doğru mu?
- Sosyal ve medya ve toplum arasında nasıl bir ilişki var?
- Sosyal medyayı hangi amaçla kullanıyoruz?

Oturuma katılan partilerin görüşleri şu şekildedir:

Durum Değerlendirmesi – Dinleme Oturumu

Saadet Partisi: Marjinal gruplar hariç tüm siyasi partilerin parti programları birbirine yakın. Burada size bir parti manifestosu okumak istemiyorum diyerek sosyal medyanın toplum üzerindeki etkisinden bahsetti. Sosyal medyanın topluma etkisini incelemeden önce, toplumu oluşturan bireyleri incelemeliyiz.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi: İletişim teknolojisinin hayatımıza etkisi çok büyük. Paranın, reklamların sosyal medyaya olan etkisini göz ardı edemeyiz. Ve sosyal medyayı

kullanırken bunu elimizden geldiğine arındırarak ve sosyal medyayı ahlak ve hukuk çerçevesinde kullanmaya çalışmamız gerekir. Partimiz de sosyal medyayı kullanırken buna çok dikkat etmeye çalışıyoruz.

Memleket: Biz taze ve genç bir siyasi partiyiz. Hazineden de destek almadığımız için gönüllülük esasıyla sosyal medyayı aktif olarak kullanıyoruz. Sadece siyasal anlamda değil güncel olaylar için de sosyal medya bir araç bizim için.

Cumhuriyet Halk Partisi: Televizyona ve ana akım medyaya, muhalefet partisi olarak erişim sıkıntımız olduğu için sosyal medya tek gücümüz ama bir özeleştirici yapmak gerekirse tek gücümüzü de tam verimle kullanamıyoruz. Sosyal medya aslında çok maliyetli bir alan olmasa da özel şirketler deyim yerindeyse sömürüyor. Örneğin sosyal medya paylaşımları için danışmanlık hizmeti aldığı anda, danışmanlar partiyle aynı görüşte olmuyor.

Zafer Partisi: Partimiz henüz iki yaşında. Ve sosyal medyada öne çıkan bir parti. İnsanlar sosyal medya aracılığıyla ortak ideolojiye sahip olduğu insanları buluyor. Zafer partisi geleneksel ana akım medyada yer bulamayacağı için sosyal medyada bizim tek seçeneğimiz.

Katılımcılara açıklamalara yönelik soruları olup olmadığı soruldu.

Siyasi partilere sosyal medyanın faydası ve zararları hakkındaki görüşleri soruldu.

Saadet Partisi: İnsan olmanın doğal zorunluluklarından bir tanesi sosyal olmak. Bunun sosyal medyaya yansması sosyal medyanın bizi gerçek hayattan uzaklaştırıyor olması. Aynı zamanda insanın yaratıcı olma özelliğini elinden alıyor. İnternet insanın güdülerini kontrolsüz biçimde besliyor ve insanları gerçek hayattan koparıyor, insanı anlam aramaktan uzaklaştırıyor. Ek olarak, bu kadar uygulamanın ve internet araçlarının ücretsiz olmasının sebebi şu: internetteki ürün kullanıcının ta kendisi.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi: Yakın tarihimizdeki en büyük operasyonların iletişim şirketleri ve aygıtları üzerinden yürütüldüğünü görüyoruz. Türk Telekom'un ve diğer büyük medya gruplarının iktidar tarafından ele geçirilip, tekelleştirilmesi bunun en büyük kanıtı. Bu insanların algısını çarpıtmak ve yönlendirmek için yapılıyor. Tüketici olarak satın alma davranışlarımız izleniyor ve yönlendiriliyor. Bu konuyla ilgili mevzuatta ciddi güvenlik açığımız var. Denge ve denetleme konusunda yaptırımlar yetersiz ve iktidar aslında bunun var olması da istemiyor. Siyasi partiler bu konuda bilinçlendirici rol oynamalı.

Memleket Partisi: Eleştiriyi açık bir toplum değiliz. Aslında hukuk ve saygı çerçevesinde tartışabilmemiz gerek. Sosyal medya çok geniş bir alan ve otokontrol sağlayarak kullanmamız

gerekiyor. İnternet yararlı olduğu kadar ciddi anlamda dezenformasyon da mevcut. Bunu özellikle 6 Şubat depreminde de gördük.

Cumhuriyet Halk Partisi: Bütün partiler sosyal medyayı örgütlenmek ve çevresindeki insanlara ulaşmak için kullanır. Kimse karşıt görüşlü insanlara değil, ikna edebileceğine inandığı topluluklara hitap etmeye çalışıyor. Bizim açımızdan sosyal medyanın özgür düşünceyi yaymak için elverişli olmaması. Örneğin yakın zamanda bir kişi ‘katil KYK’ şeklinde paylaşım yaptığı adına dava açıldı.

Zafer Partisi: Sosyal medyanın iyi yönlerinden bir tanesi, kamuoyuna yansıyan insan hakları ihlallerinin sosyal medyada yer bulmasının adli mercileri aksiyon almada hızlandırıyor olması. Olumsuz yönü de çok fazla dezenformasyon olması.

Katılımcı: Olağanüstü durumlarda sosyal medya kısıtlanmalı mıdır?

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi: Sosyal medya kısıtlanacaksa da bu kararın bağımsız yargı kuruluşlarınca alınması çok daha sağlıklı olurdu. Aksi takdirde bu, iktidarın kendi çıkarları için kullandığı bir silah haline dönüşür.

Zafer Partisi: Dezenformasyonun önüne geçmek yasaklarla değil etikle olur. İnsanların etik anlayışını edinmesi gerekiyor.

Cumhuriyet Halk Partisi: Bir kısıtlanma yapılacaksa da bunun meclis vasıtasıyla karar alınarak yapılması gerekiyor ama şu an Türkiye’de yasama, yürütme ve yargı tek bir kişinin elinde.

Moderatör: Partilerin Genel Merkez- İl Başkanlığı arasındaki sosyal medya yönetimi nasıl işliyor? Hangi paylaşımların yapılacağı kararı nasıl alınıyor?

Cumhuriyet Halk Partisi: Her ilde sosyal medya yöneticisi var ama karar almada kontrol tamamen ona ait değil. Kısmen genel merkezden, kısmen yerelden çalışıyoruz.

Zafer Partisi: Yetki paylaşımı yerel seçim/ genel seçim ayırımına göre yapılıyor.

Bu oturuma sosyal medyaya ilişkin sorunların tespiti şu şekildedir:

1. Sosyal medyada terör propagandası
2. İçerik denetimi yetersizliği
3. Şiddet içerikli paylaşımların ağda denetim olmadan dolaşması
4. Sosyal medyanın insanları gerçeklikten uzaklaştırması ve yaratıcılığı engellemesi
5. Veri güvenliği sorunu

6. Dezenformasyon
7. Sosyal Medya Yasasının beklendiği kadar efektif olmaması
8. İnternette kumar ve bahis oynanması
9. Sosyal medya okur- yazarlığının olmaması



Sorunların Tespiti- Diyalog Oturumu ve Çözüm Önerileri- Dayanışma Oturumu

Memleket Partisi: İçerik denetimi yapılmalı, özellikle terör propagandalarına karşı olarak. Sosyal Medya Yasası eşitlik bağlamında revize edilmeli.

Saadet Partisi: İnsan kendi özüne dönmeli. Bilgiyi emek vererek ve çaba sarf ederek edinmeli, bilgiyi hazır almaya alışmamalı. Kuralların uygulanmasında liyakat çerçevesinde kalınmalı. Sosyal medyanın yaratıcılığı engelleme konusunda sosyal medya bizim için amaç değil araç olmalı.

Zafer Partisi: İnternet kullanımı için sanal kimlik kartı oluşturulmalı. İçerik denetimi bu kimlik üzerinden yapılabilir.

Cumhuriyet Halk Partisi: Sosyal medya yasası işlerlik için değil sansür için kullanılıyor. Veri güvenliği hususunda KVKK yeterli olmuyor ve cezalar caydırıcı değil. Bununla ilgili değişiklikler ve revizeler yapılması gerekiyor.

Deva Partisi: Sosyal medya ahlakı geliştirilmeli. Çünkü sosyal medya kontrol edilmesi çok zor bir alan ve yasaklandıkça daha çekici geliyor. Ayrıca yapay zeka ve kodlamayı öğretmeye önem vermeliyiz. Bunun dışında sanal kimliklerin sakıncalı olduğunu düşünüyorum. Çünkü sanal kimlik nedeniyle internet sağlayıcıları hakkımızdaki tüm bilgilere çok rahat erişebilir.

Cumhuriyet Halk Partisi: Sanal kimliği pedofili veya istismar gibi cinsel suç teşkil eden pornografik içeriklerin denetimi için kullanılabilir. Öteki yandan sanal kimlik kara para aklama suçuna alan da verebilir.

Memleket Partisi: Bireysel bilinçlenmeyi teşvik etmeli ve bunu zorunlu eğitime dahil etmeliyiz.

Zafer Partisi: Bunun gibi kültürel erozyonların çözümü Türk kültürüne dönmektir.

3.2.2. B Çadırı: Dijital Dönüşümün Toplumsal Etkileri: Distopya Mı Ütopya Mı?

Küresel olarak dijitalleşmenin sanat, ekonomi, siyaset, iletişim gibi birçok alanda giderek hızlandığı bir sürecin içerisindeyiz. Örneğin bazı bilim insanları sanat alanında yaşanan bu dijitalleşme sürecini “dijital rönesans” olarak tanımlarken, bazıları da dijital para ekosisteminin merkeziyetsiz yeni bir ekonomik sistem yaratacağını iddia etmektedir. Diğer yandan fiziksel dünyaya alternatif ve paralel bir dünya olarak pazarlanan “metaverse” ve adeta dünyayı ele geçireceğinden korkulan kötü bir süper kahraman gibi yaklaşılan “yapay zeka” tartışmaları da giderek artmaktadır. Bu oturumda, içinde bulunduğumuz dijital dönüşüm sürecinin bireysel ve toplumsal bağlamda yaratabileceği potansiyel sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri tartışılmıştır. Bu kapsamda cevap aranan başlıca sorular şunlar olmuştur:

Teknolojiden korkmalı mıyız?

Yapay zeka ve robotlar insanlık için bir tehdit mi?

Dijital teknolojilerle alternatif bir dünya yaratmak mümkün mü?

Durum Değerlendirmesi - Dinleme

Oturuma katılan partilerin görüşleri şu şekildedir:

Cumhuriyet Halk Partisi: Dijital dönüşümün olumlu etkisi olduğunu vurgulamıştır. Dijital dönüşümün sağlık açısından etkisi üzerine yapmış olduğu çalışmaya değinmiştir. TÜBİTAK projesinde dijital dönüşüm ile rehabilitasyonunun olumlu ve olumsuz etkisi üzerine çalışma yapılmıştır. TEK Rehabilitasyon Çalışması yüz yüze ve çevrimiçi rehabilitasyon çalışmasında anlamlı bir fark çıktığını ifade etti. Ancak olumsuz durumlar da var. Belli yaş gruplarının uygulamalara erişim konusunda sorunlar tespit etmişlerdir. İnsanlar internet ortamında araştırma

yaparak doktora gitmeden bilgi kirliliği ile karşı karşıya gelebiliyor. Dijitalleşme konusunda bilinçlenme yapılmalı şeklinde yorumda bulunmuştur.

Bilinçlenmenin önemini vurgulayarak “ya fenomen içinde kalacağız ya da dışında kalacağız, Bilinçlenmemek için de kalmak daha kolaydır” şeklinde yorumda bulunmuştur. Pandemi döneminde aşıda çip olup olmadığı konusuna değinmiştir. Bu tür konularda gençler biraz daha sorgularken orta yaştaki bireylerin teknoloji değişimi kültürüne alışık olmadığı konusunda yorumda bulunmuştur.

İstihdam konusunda bilinçli eğitimin önemine vurgu yaptı. Öğrencilerin eğitim seçecekleri konusunda bilgilenmesi gerekmektedir. Küçük yaşta bilinçlenme çalışmalarının yapılması, çalışma saatleri ve verimli etkin çalışmanın önemine değinmiştir. “Bizler bu konuda üst kademelere bilgi yönetmekle sorumluyuz” şeklinde yorumda bulunmuştur.

Modülatörün Eskişehir’de dijital göçebelik konusunda çalışma yapılabilir mi sorusuna karşı, “Eskişehir’in yapısı gereği Dijital Göçebelik yapılabilir. Bu konuda harekete geçmeliyiz, dışarıdan İnsan getirmektense şehrin kendi insanları bu konulara yönlendirilmelidir uygun birleştirici ortamı sağlanması gerekmektedir” şeklinde yorumda bulunmuştur.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi: İletişim konusunda takıntılı olduğunu bu konuda bilgi paylaşımı yaptığını ancak tam olarak net fikrinin olmadığına değinmiştir. İletişim önemi yüzyıllarca ön plandadır. Teknolojinin gelişmesi ile tek taraflı bilgi aktarımı yapıyordu. Şimdi müthiş bir özgürlük ortamı oluşmuştur. Bir soruna değinmek istiyorum, insanlar mesajlaşırken işaretler ile tepki gösteriyor duygularımızı ifade etmeden nasıl iletişim kurabiliriz? Bu bence önemli bir sorundur. Ayrıca sürekli sosyal medya ortamlarında şu ürünü al gibi reklamcılık ortaya çıktı. İhtiyacımız olmasa da etki altında kalarak ürünleri alıyoruz. Sosyal medya hesaplarının temel aracı mal ve ürün satışı için reklam yapma ortamı olarak gördüğünü ifade etmiştir.

İngiltere’de iplik makinesi üretiminde sanayileşme dönemine kadar gitmektedir. Dijitalleşme ve toplumsal dönüşümün önünde durmak imkansızdır. Traktörler tarlaya girince köyde iş gücüne gerek kalmadı. Herkes büyük şehirlere taşındı. Bu durum kötü bir gelişme değil sorun 8 saat çalışmak değil, boş vakitle neler yapıldı üzerine bakmak gerekir.

Kapitalizmin yüzyıllık etkisi insan sömürüsü üzerinedir. Şimdi insan merkezi olmaktan çıkmaktadır. Sosyal medyada insanların yönlendirilmesi konusuna değinmek istiyorum. Analitik düşünceye sahip olmayan kişiler kötü sonuçlar ile karşı karşıya gelebilir. Bu konuda bilinçlendirme çalışmaları yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Teknoloji konusunda bireysel ve genel eğitim yapılması gerekmektedir. İnternet üzerinden yapılan çalışmalar güvenilir değil. Örneğin Napolyon fotoğrafı koyup Napolyon'un sözü gibi gösterilerek ben tüm kararlarımı Atatürk'ün çalışmalarına göre yaptım demiştir ve insanlar buna birçok kullanıcı inanmıştır.

Dijitalleşmenin olumlu etkisi konusunda en çok öne çıkan eğitim diyebilirim. Almanya'da kimse üniversiteye gitmek istemiyor. Zorunlu olarak yüz yüze eğitim almak durumu olmamalı. Çünkü çevrimiçi eğitim fırsat sağlıyor.

Teyit araçlarını ne duydum ne de bilmiyorum. Dijital göçebe konusunda, olumlu bir şey. Eskişehir'de yapılabilir ancak ön şartı var. Dil konusunda gereklilik var. Dijital ortam dil öğrenmeyi kolaylaştırdı. 66 yaşında arkadaşım pandemi döneminde İspanyolca'yı öğrendi. Kodlama konusunda insanlar yetiştirilirse Dijital Göçebe çalışmalarında olumlu sonuçlar alabiliriz.

Moderatör'ün haber doğrulama kaynakları hakkında sorusuna karşı, bu sitelerden haberdar değilim siyaset iyi niyetle kullanılırsa dijital ortamda daha etkili olabilir.

Önemli bir sorun olan bilgi kirliliği ve manipülasyon sorunu ve dijital okuryazarlık konusu hakkında Halkların eşitlik ve demokrasi partisi sorumlusu, dünyanın en iyi yasaları da oluştursa da bu durum devam edecektir. Bu bireysel bir sorundur. Bireysel hakları korumak önemlidir. Kişisel haklara kimse dokunamaz ancak sosyal medya yasası oluşturulabilir şeklinde yorumda bulunmuştur.

Moderatör'ün haber doğrulama platformu hakkında sorusuna karşı, politika ve demokrasi halkın kararlarını kendi vermesidir. Dijital dönüşüm buna oldukça katkı sağlamıştır. Katılımcı vatandaşlık için önemlidir. Yeni fikirlerin gelişmesi açısından değerlendirilmelidir şeklinde yorumda bulunmuştur.

Dijitalleşme ve teknoloji gelişmeleriyle birlikte istihdam sorunu ortaya çıkıyor. Soruna karşı önemli olan bilgi üretmektir. Önümüzdeki yüzyıl içinde işçi sınıfı kalmayacaktır. Gençler bilgi üretmeye çalışmalıdır. Artık üretimde dijital hayat üzerinden olacaktır şeklinde katkıda bulunmuştur.

Saadet Partisi: Saadet partisi iletişim sorumlusu, ütopya ve distopya konusuna değinmek istiyorum. Dijital dönüşümün etkisi ne çok ütopya ve ne de çok distopyadır. Tanımlamalar konusunda etiket yapılmasını doğru bulmuyorum. Bedava kullanılan sosyal medya uygulamalarında sizler tüketicisinizdir. Sosyal medya dediğin verilerde algoritmalarla göre bizlere

mal satışı reklamlarını yapılmaktadır. Çalıştığım yer İstanbul ancak Eskişehir'de uzaktan çalışıyorum. Dijitalleşme konusunda bu şekilde bir avantaj sağlıyorum.

Sosyal medya etkisiyle önceden eylemler sokaktayken şimdi sosyal medyada gerçekleştiriliyor. Ana akım medyanın etkisi sosyal medyanın etkisiyle kırıldı. Sosyal medya kutuplaşmaya etki etse de her türlü bilgidenden haberdar olabiliyoruz. Dijitalleşme konusunda ana akım medyanın yan ekibi konusunda da yeni gelişim oldu. Artık yurttaş gazetecilik yaygınlaştı. Eskiden eşik bekçiliğinin etkisi daha fazlaydı. Şimdi eşik bekçiliği bu kadar ön planda değildir. İnsanlar sosyal medyada ve özellikle Twitter'da her konuda bağımsız fikir alışverişi olmaya başlamıştır. Siz nasıl kullanmak isterseniz öyle etki eder. Bilgi tekelinin kırılmasında önemli olmuştur. Herkes bir konuda birden fazla alanda bilgi sahibi olabilir. Bilginin görünürlük etkisi konusunda sorunlar olabilir. Arap baharının gezi olayının ön planda olması sosyal medya etkisiyle gelişmiştir.

Ancak olumsuz anlamda, sosyal medyada trol hesaplar var. Bu hesaplar para ile tutulmuş kişilerden oluşmaktadır. Bu kişilerin paylaşımları sosyal medyada negatif etki yaratmaktadır.

Dijital dönüşümün olduğu her alanda insan olmalıdır. Makinelere mi köle olacağız? İnsanın aktifleştirilmesi gerekiyor. Sadece siyasi partiler değil, üniversitelere de görev düşmektedir. Tarım alanlarında teknoloji ilerlemelerinde istihdama önem verilmesi gerekmektedir. Şehirlerin kendi kendine yeteceği yapı olmalıdır. Bizlerin makineleşmeye teslimiyetimiz olmamalıdır. Çözüm üretenler sadece makine yapma konusuna odaklanmamalı aynı zamanda insanların da süreçte olmasını sağlayacak yapılarında oluşturulması gerekmektedir.



Sosyal medyada bilgili kirliliği konusunda, manipüle edilmekte bizim elimizdedir. Haberin kaynağının sorgulanması önemlidir. Okunan ve paylaşılan her konuda kaynak sorgulanmalı, sosyal medyada kaynak zorunluluğu yok bu durumdan dolayı yanlış bilgi çok olabiliyor.

Bizim eğitim sisteminde potansiyeli bulmak desteklemek değil kişiyi sömürmek üzerine şekillenmektedir. Hem üretim hem de kaynaklar açısından istihdamın oluşturulabileceği sistem oluşturulmalıdır.

Belli bir yaşa kadar bazı ülkelerde belli sınıfa kadar teknoloji araçları kullanılmamaktadır. Türkiye’de uygulanabilir. Ayrıca dijital dönüşümün olumlu bir etkisi duruma göre yüz yüze veya çevrimiçi çalışma yapılması da önemlidir. Modülatörün Eskişehir’de dijital göçebelik konusunda çalışma yapılabilir mi sorusuna karşı, bu sistem Eskişehir’den önce Türkiye’de uygulanmalıdır şeklinde cevap vermiştir. Türkiye’de adaletin tesis edilmesi gerek. İntihal sorunlarına çözüm bulunmalıdır. Oturmuş bir hukuk sistemi yok. Dijital medyada bazı kullanıcılar paylaşımlarında kendileri yazmış gibi paylaşılmaktadırlar. Türkiye hem maddi hem de manevi açıdan olumlu bir yer değildir. Ben bir şey dediğimde sosyal medyada yargılanabilirim. Bu nedenle Türkiye’de zihniyetin değişmesi gerek şeklinde yorumda bulunmuştur.

Dijital uçurum konusu ön plana çıktı. İnternete ulaşım konusunda bölgeden bölgeye değişim vardır. İnsan hakları beyannamesi 59. Madde iletişim hakkıdır. Bu hak engellenemez bizler internet altyapısının da gözden geçirilmesini istiyoruz. Her şey güzel ancak internet sorunumuz var. Deprem oldu erişim kesildi. Ayrıca kız çocuklarının internete erişimi erkeklere göre daha eksiktir. Bu konuda da çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Dijital ortamda haber kaynakları sorgulanması gerekmektedir. İnsanlar ne kadar çok yalan haber görse de ana akım medyalara güveniyorlar. Hem kamunun hem de halkın eğitimden geçmesi gerekiyor. Sosyal medyada paylaşılan yazının kaynağına saygı duymamız gerekmektedir. Siyasetçilerin hukuk uygulayıcıların bu konuda daha fazla etkin olması gerekmektedir. İstihdam konusunda tüketici değil de üretici olmak gerek. Teknoloji’den uzaklaşmamalıdır. İnsanlar bu sürece uyum sağlamalıdır

Zafer Partisi: Dijital dönüşümün toplumsal etkisi küreseldir. Henüz insanlar dijital dönüşüme alışık değildir. Refah seviyesi yüksek olmayan toplumlarda problemlerin olması normaldir. İlkokuldan başlayarak dijital okuryazarlık ve sosyal medya eğitimi verilebilir. Ayrıca refah seviyesinin artırılması gerek. İnsanlar dijital evrimini tamamlayamamıştır, dijital kullanımla yenilenebilirlik oranı artırılabilir. Örneğin, kâğıt kullanımı gereksiz dijital dönüşüme geçebiliriz.

Dijitalleşme ve sosyal medya kullanımı konusunda kişilerin doğru bilgiye ulaşabilmesi için ilkököl seviyesinde eğitime başlaması gerektiğini düşünüyorum.

Haber doğrulama platformları iyi bir alternatif olabilir ancak toplum olarak güven önemlidir. Haber doğrulama platformlarına güveniyor muyuz? Türkiye'de uygulanan teyit haber kaynakları yurt dışı fonlu. Hükümet, doğru bilgiler konusunda kendi işine yarayan doğru bilgileri paylaşmaktadır. Ben gördüğüme inanmak istemiyorum düşüncesinden dolayı insanlar burada kendi siyasi görüşüne göre haberlere bakarak kendini ikna ediyorlar. Çözüm olarak, Dijital dönüşümün zararlarını azaltmak için eğitime önem verilmelidir diye düşünüyorum.

Katılımcının sosyal medya girişinde kimlik olmalı mı sorusuna karşı, kimlik ile giriş önerisi olumlu bir çözüm olduğunu düşünüyoruz.

Dijital dönüşüm yeni fırsatlar iş olanakları ortaya çıkarıyor. Bu konularda farkındalık çalışması yapılmalıdır. İstihdam konusunda gençlerin fırsatları takip etmesi gerekmektedir.

Herkesin sosyal medya verileri ve benzeri verileri paylaşılıyor aydınlatma metinleri konusunda dinlenmek yerine ikiye basıp geçiyoruz. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı sosyal medya paylaşım metinleri yerine kişilerin verilerinin gizliliği konusunda çalışmalar yapması gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca çözüm olarak, her şirket sadece kendi pazarlaması konusunda KVK onayı almalı üçüncü taraf için onayı alınmaması gerekmektedir.

Dinleyicilerin yorumları ve siyasi partilere soruları şu şekildedir:

Dijital Dönüşümün Toplumsal Etkileri konusunda Distopyaya daha yakın taraftadayım. CNN etkisi ön plandadır her konu hakkında dünyadaki gelişmeleri takip ediyoruz. Ancak insanların kendilerini ön plana atarak paylaşımda bulunup depresyona girmesi ön planda olmasından dolayı da negatif etkisi olduğunu düşünüyorum.

Celal Bayar Üniversitesi Yenilikçi Sosyal Politikacılar kulübü temsilcisi, “dijitalleşme insanı tembelleştiriyor, gelir dağılımını konusunda olumsuz etkileri vardır. Politikaların değiştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca dijital dönüşüm ile istihdam konusunda sorunlar çıkmaya başlamış, işsizlik oranları artmıştır. İnsanlar yerine robotlar çalışmaya başlamıştır. Her alanda dijitalleşme ile çalışma yapılmamalıdır. Bu konuda siyasi parti temsilcilerinin gerçekleştirdiği ve gerçekleştirmeyi planladığı çalışma var mı?” şeklinde yorumda bulunmuştur.

Katılımcı: Dijital dönüşümün topluma faydası olan konular var. Pazarlama açısından baktığımızda olumlu. Ancak dijital kentler konusunda bakıldığında insanları belirli bir kalıba sokulduğunu düşünüyorum. Dijital reklamcılığın etkisiyle insanların yiyeceği içeceği konusunda

dahi karar vermesi zorlaşmıştır. Reklamların etkisiyle insanların tüketeceği besinleri dahi dijital araçlar belirlemektedir. Bu durumları dikkate aldığımızda dijital dönüşümün toplumsal etkileri konusunda negatif etki yarattığını düşünüyorum.

Katılımcı: Sosyal medyanın bu kadar çok hayatımıza etki ettiğini düşünmüyorum. Gözlerimizi daha çok daha doğru kanallara yönlendirmeliyiz şeklinde yorumda bulunmuştur. Ayrıca Moderatör'ün haber doğrulama kaynakları hakkında sorusuna karşı, her haber sitesinin kendine ait doğrulama kaynağı olmalıdır. Bu şekilde çözüm bulunabileceğini düşünmektedir.

Moderatör'ün haber doğrulama kaynakları hakkında sorusuna karşı diğer katılımcı cevabı, bu konuda yapılacak eyleme karşı ceza hukuku konusunda yeri olduğunu, tartışmaların siyasetçiler tarafından propagandanın etrafında döndüğünü ve çözüm üzerine konuşulmadığına dair yorumda bulunmuştur. Ayrıca bu konuda siyasi parti temsilcileri var bu noktalarda parti temsilcileri yaklaşımları var ancak dijital dönüşümden haberdar olan yok hiçbir parti söylediklerini uygulamıyor teknoloji fırsatlarına kapatıyoruz şeklinde de yorumda bulunmuştur.

Katılımcı: Kendi dışımızdaki kişilerin paylaşımlarını dışlıyoruz ötekileştiriyoruz üretilen her içerik birden fazla mecradan sorgulanmalı şeklinde katkıda bulunmuştur. Bir başka katılımcı, sosyal medya kitle iletişim aracı olduğu için propaganda yapılması normal bir durumdur. İçerik erişimi konusunda da yaş gruplarına göre sosyal medya kullanımı sağlanmalıdır şeklinde yorumda bulunmuştur.

Son olarak sosyal medyada yer alan bilgi kirliliği konusunda bir diğer katılımcı yetişebileceğimiz bir konu değil bu yüzden bununla yaşamayı öğrenmek gerek yasaklama yerine yapay zekanın kısıtlanması gerek şeklinde katkıda bulunmuştur.

Sosyal medya kimlik bilgileri ile girilip bilgi dezenformasyonunu engellemek adına yapılabilir mi sorusuna karşılık katılımcı, yetişkin özgür bir bireyin farklı denetleme yöntemlerinin kurulması yanlıştır. Sosyal medya yasasını çıkarılması iktidara yararlı olacaktır. Otoriter yönetimlerin buna ihtiyacı vardır. Sosyal medya özgür bırakılmalıdır şeklinde katkıda bulunmuştur.

Sorunların Tespiti- Diyalog Oturumu / Çözüm Önerileri – Dayanışma Oturumu

Katılımcıların “Dijital Dönüşümün Toplumsal Etkileri: Distopya Mı Ütopya Mı?” konusundaki çıktıları:

- Sosyal medyada doğru bilgiye ulaşma konusunda sorunlar vardır.

- Dijital dönüşümün etkisiyle eğitimde çevrimiçi yöntemin uygulanması konusunda ciddi artış yaşanmıştır. Bu durum öğrencilerin sosyalleşmesine zarar vermektedir.
- Dijital dönüşüm iletişim ve etkileşimi hızlandırmıştır. Ancak yüzeysel iletişim kaynaklarında sorunlar ortaya çıkmıştır. Emoji vb. kullanımı etkisiyle iletişim diline zarar vermiştir.
- Dijital dönüşümün etkisiyle sağlık alanında kullanımı olumlu bir etki yaratmıştır.
- Kişisel verilerin gizliliği konusunda ihlaller yaşanmaktadır. Dijital ortamda KVK güvenliği sorunu öne çıkmaktadır.
- Dijital dönüşümün etkisiyle Bilgi kirliliği, manipülasyon ve mobilizasyon konularında sorunlar öne çıkmaktadır.
- Dijital dönüşümün etkisiyle Dijital aktivistiz ve Yurttaş gazeteciliği konusunda artış sağlanmıştır.
- Dijital dönüşümün etkisiyle istihdam konusunda sorunlar tespit edilmiştir. Robotik makinelerin kullanımının yaygınlaşmasıyla işsizlik oranı artmıştır.
- Dijital göçebelik ve Dijital okuryazarlık konuları öne çıkmıştır.
- Sürekli sosyal medya ortamlarında ürün reklamları öne çıkmaktadır. Bu reklamlardan dolayı ihtiyaç olmasa da tüketim gerçekleşmektedir.
- Sosyal medyada bazı kullanıcılar paylaşımlarında kendileri yazmış gibi paylaşmaktadırlar. Bu durum emek hırsızlığına sebebiyet vermektedir.
- Sosyal medyada trol hesaplar bulunmaktadır. Bu hesaplar para ile tutulmuş kişilerden oluşmaktadır. Bu kişilerin paylaşımları sosyal medyada negatif etki yaratmaktadır.
- Cinsiyetler arası kırsal alanlarda kızların internette erişimi konusunda uçurum olduğu tespit edilmiştir. Kız çocuklarının internete erişimi erkeklere göre daha eksiktir. Bu konuda da çalışmalar yapılması gerekmektedir
- Sosyal medya ve dijital şirketlerin Türkiye'de temsilciliklerinin olmaması sorunu öne çıkmıştır.

Çözüm Önerileri

- Sosyal medyada insanların yönlendirilmesi konusunda analitik düşüncenin önemi vurgulanmıştır. Dijital dönüşümün zararlarını azaltmak için Teknoloji konusunda bireysel ve genel eğitim yapılması gerekmektedir.

- Dijital dönüşümün etkisiyle işsizlik oranı arttığına dair sorun tespiti yapılmıştı. Bu konuda bilinçli eğitimin önemine vurgu yapılmıştır. Öğrencilerin eğitim konusunda rehber niteliğinde bilgilendirilmesi gerekmektedir. Dijital dönüşümün olduğu her alanda insan olmalıdır. İnsanın aktifleştirilmesi gerekmektedir. Sadece siyasi partiler değil, üniversitelere de görev düşmektedir. Hem üretim hem de kaynaklar açısından istihdamın oluşturulabileceği sistem oluşturulmalıdır. İstihdam konusunda tüketici değil de üretici olmak gerekmektedir. Ayrıca teknolojiden uzaklaşmamalıdır. İnsanlar bu sürece uyum sağlamalıdır. Dijital dönüşüm istihdam konularında yeni kapılar da açmaktadır. Bu duruma karamsar bakılmamalıdır. Dijital fırsatlar girişimcilik konusunda özel sektör ve siyasi partiler arasında iş birlikleri yapılarak sorunun etkisi azaltılabilir.

- Eskişehir'in yapısı gereği Dijital Göçebelik çalışmaları yapılabilir. Kodlama konusunda insanlar yetiştirilirse Dijital Göçebe çalışmalarında olumlu sonuçlar alınabilir. Özellikle dışarıdan insan getirmek yerine şehrin kendi insanları bu konulara yönlendirilmelidir. Bu çalışmaların yapılabilmesi için uygun birleştirici ortamı sağlanması gerekmektedir.

- Trol vb. hesaplar konusunda bireysel hakları korumak önemlidir. Sosyal medyadaki trol ordusunu önlenmeli ve linç kültürünün önü kesilmelidir. Eğitim en önemli çözüm olarak karşımıza çıkmaktadır. Manipülasyon gerçeklik üzerinden kurgulanır. Sosyal medyada paylaşım yaparken kaynak kullanmaya ve kaynakların güvenilirliğine emin olunmalıdır. Kişisel haklara dokunulmadan sosyal medya yasası daha şeffaf bir zeminde oluşturulması gerekmektedir.

Sosyal medyada bilgili kirliliği konusunda, manipüle edilmekte bizim elimizdedir. Haberin kaynağının sorgulanması önemlidir. Okunan ve paylaşılan her konuda kaynağı sorgulanmalıdır. Sosyal medyada kaynak zorunluluğu yok. Bu durumdan dolayı yanlış bilgi çok olabilmektedir. İnsanlar ne kadar çok yalan haber görse de ana akım medyalara güvenmektedirler. Hem kamunun hem de halkın eğitimden geçmesi gerekmektedir. Siyasetçilerin hukuk uygulayıcıların bu konuda daha fazla etkin olması gerekmektedir.

- Belli bir yaşa kadar bazı ülkelerde belli sınıfa kadar teknoloji araçları kullanılmamaktadır. İçerik erişimi konusunda da yaş gruplarına göre sosyal medya kullanımı sağlanmalıdır.

- Katılımcının sosyal medya girişinde kimlik olmalı mı sorusuna karşı, kimlik ile giriş önerisi seyirciler ve siyasi parti temsilcileri arasında fikir birliği oluşmamıştır. Bu konuda bazı siyasi partiler olumlu bakarken bazıları ise kişi özgürlüğüne zarar vereceği nedeniyle olumsuz yaklaşımda bulunmuşlardır.

- Herkesin sosyal medya verileri ve benzeri verileri paylaşılmaktadır. Aydınlatma metinleri konusunda dinlenmek yerine ikiye basıp geçilmektedir. Çözüm olarak, her şirket sadece kendi pazarlaması konusunda KVK onayı almalı üçüncü taraf için onayı alınmaması gerekmektedir.
- Sosyal medya ve dijital şirketlerin Türkiye'de temsilciliklerinin olmaması sorununa karşı, Dijital dönüşüm hayatlarımızın devamlılığı içinde önemlidir. Çeşitli yazılımlarla hayatımıza entegre edilebilir. Ayrıca siyasi parti temsilcileri ve seyirciler bu konuda ortak çözüm olarak Teknolojiyi üreten, geliştiren, yöneticiler ve akademisyenler bir araya gelerek dijital dönüşüm komisyonu oluşturulup bu komisyon tarafından halka daha iyi anlatılabilir şeklinde çıktı alınmıştır.

3.3. Eskişehir’de Genç Olmak

3.1. A Çadırı: Genç İstihdamı ve Girişimcilik

Girişimcilik ülkelerin kalkınabilmesi için en önemli güçlerden biridir. Girişimcilik için refahtaki artışa, gelişmeye ve kalkınmaya giden aracın motorudur diyebiliriz. Bu nedenle ülkemiz için de üretmek, yaratmak, değer katmak ve tüm bunları ekonomik bir faaliyet düzleminde yapmak oldukça önemlidir. Rekabetin, küreselleşmenin, salgınların, yapay zekanın, Endüstri 4.0 akımının ve nicelerinin “var olma” denklemini her geçen gün daha karmaşık hale getirmesi ülkemizde de gözleri gençlere ve girişimciliğe çevirmektedir. Teknolojiye yatkınlık, eğitim düzeyleri, bilgiyi işleme ve kullanma becerileri, 21. Yüzyıl yetenekleri, kavrayış kapasiteleri vb. nitelikler de düşünüldüğünde gençler üzerindeki bu “beklentiler” haksız olmamaktadır. Bu noktada girişimcilik bağlamında bu beklentilerin genç istihdamı kapsamında sunulan fırsatla ve tehditlerle değerlendirilmesi bu oturumun konusunu oluşturmuştur. Oturumda cevaplanmaya çalışılan sorulardan bazıları şöyledir:

Ülkemizde genç istihdamın durumu nedir?

Gençlere sunulan fırsatlar ve koşullar bağlamında girişimcilik nasıl değerlendirilebilir?

Ülkemiz açısından girişimcilik konusuna yeteri kadar dikkat veriliyor mu?

Durum Değerlendirmesi - Dinleme

Oturuma katılan partilerin görüşleri şu şekildedir:

Vatan Partisi: Kendisi geçmişteki ekonomik yapı ile bugünkü ekonomik yapının ne kadar farklılaştığına dair görüşlerini paylaştı. Üniversitelerin fazlalığına bağlı olarak yaşanan bir mezun arzı fazlalığına dikkat çeken temsilci, sözlerini bu kurum fazlalığı konusunun sadece üniversitelerde değil liselerde bile olduğuna dikkat çekerek sürdürdü. Temsilci “anadolu liseleri

az ve öz olmalı” diyerek bu konudaki görüşlerini bildirdi. Özellikle üretim bandında sıkıntı yaşadığımızı, ekonomik politikamızın gittikçe üretimden uzaklaşıp finansa kaydığını belirten temsilci “ üretecek miyiz yoksa tüketecek miyiz? Cumhuriyetin ilk zamanlarında üretim iyiydi şu an tam bir ekonomik bağımsızlıktan söz edemiyorsak sebebi bu üretimsizliktir” sözleriyle durumun önemine dikkat çekti. Bu üretimsizliğin ve üretimin genellikle çok az alanda olmasını eleştiren temsilci “ öğrenciler iş beğenmiyor deniliyor. Bu doğru değil öğrenciler eğitimi gördüğü alanda çalışmak istiyor. Fakat o alanda belli bir üretim olmadığı için belli bir istihdamdan da söz edemiyoruz. Dolayısıyla gençler eğitimi gördükleri alandan başka alanlarda çalışmak durumunda kalıyorlar bu da iş beğenmemek oluyor.” Üniversite kurumlarının fazlalığına ve buna bağlı olarak üniversiteye kabul derecelerindeki gerilemeye dikkat çeken temsilci “900.000 sıralama ile insanlar İngilizce İşletme bölümlerine giriyor, baraj uygulaması da kalktı, liyakatsizlikten yakınıyoruz fakat bu sorunları düzeltmeden nasıl liyakatli bir kitle üretebiliriz üniversitelerde? Bu sadece üniversitelerde yaşanan bir sıkıntı da değil, her yer anadolu ve imam hatip lisesi oldu. Bizlerin seçkin liselere ihtiyacı var, imam hatip liseleri de buna dahil. Bu kurumları fazlalaştırdıkça onlara seçkin öğretmenler atamamız zorlaşıyor, dolayısıyla bu kurumlardan seçkin öğrenciler çıkarmamız da gittikçe zor bir durum halini alıyor.” şeklinde görüşlerini belirtti. Ülkemizin popülasyon artışına da değinen temsilci ülkemizin önemli bir planlama sorunu olduğunu dile getirdi. Ayrıca popülasyon artışına bağlı iş gücünde meydana gelen ucuzlamanın da ülkedeki mavi yaka için büyük bir problem teşkil ettiğini belirtti. Türkiye Cumhuriyeti’nin erken dönemlerini mercek altına alan temsilci “ Türkiye SSCB’nin çöküşüne kadar ki dönemde en iyi kalkınan ülkeydi diyebiliriz. 10. Yıl Marşı’nda boşuna demiyoruz demir ağlarla ördük, diye. Genç Türkiye Cumhuriyet’i işte böyle yaratıldı” sözleriyle kendini ifade etti. Ülkemizde izlenen ekonomi politikalarının yanlış olduğunu, ülkenin üretime bağlı ekonomik yapıdan koparılıp hizmete bağlı ekonomik yapıya yönlendirildiğini, üretimdeki masrafların artık karşılanamayacak hale geldiğini ifade etti. Genç istihdam hususuna da değinen temsilci “ Gençlik iş beğenmiyor iddiası tamamen temelsizdir. Gençler bambaşka bir amaç ve üst yapı ile yetiştiriliyor, fakat günün sonunda iş verenler onlardan tamamen farklı bir emek ürünü görmek istiyorlar. Onların yetiştirildiği alan ile iş verenin istihdam etmek istediği alan bütünüyle farklı” şeklinde görüşlerini bildirdi.

Deva Partisi: Girişimcilik alanında teşviğin çok önemli olduğuna dikkat çeken temsilci “üretim bandında zorunlu gereçler olan elektrik ve su gibi kaynaklar yeni kurulan bir firma için çok pahalı. Firmalar ilk aylardan daha bu masrafları karşılayamıyor” diyerek konu üstündeki görüşlerini belirtti.

İyi Parti: Temsilci diğer temsilcilerin üniversite noktasında dile getirdikleri sorunlarla ilgili aynı görüşü paylaştığını ifade ederken “ öğrencilerin çoğu işi iş yerinde öğreniriz diyerek üniversiteyi bitiriyor. Bir iş veren olarak özgeçmişleri inceliyorum ve takdir edersiniz ki en dolu özgeçmişe sahip bireylerle çalışmak istiyorum” şeklinde fikirlerini belirtti. Bundan farklı olarak beyin göçüne ve Batı’nın daha iyi imkanlar sunduğunun farkında olduğunu fakat Batı’nın yetiştirdiği değerlerin Batı’da Doğu’nun yetiştirdiği değerlerin Doğu’da kalması gerektiğini dair görüşlerini de konuşmasına ekledi.

Emek Partisi: İşsizliğe dair güncel verileri paylaşan temsilci yoğun bir işsizlik teması olduğunu ispata sunarken bir yandan da “bu işsizlik ordusunda, işsizlerin %90’ı işsizlik maaşından yararlanamıyor” diyerek işsizlik sahasındaki sıkıntıların yalnızca istihdam problemiyle sınırlı olmadığını da dile getirdi. Konuşmasını genelden öze indirgeyen temsilci, Eskişehir’de öğrenci arkadaşlarımızın yaşadığı sorunlara da değindi. Eskişehir’de öğrenci arkadaşlarımızın çok az bir ücrete çalışmak zorunda olduğunu belirten temsilci ayrıca, KYK burs ve kredilerin de bugünkü ekonomik ortamda çok yetersiz olduğunu altını çizdi. Artık eski burjuvazi hareketin öneminin kalmadığını belirten temsilci “halkın çıkarlarının ön planda tutulacağı bir politikanın izlenmesi gerektiğini düşünüyorum” diyerek sözlerine son verdi.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi: Aktif ve uzun bir siyasi hayat sürdüğünü belirten temsilci “geçmişte hangi sıkıntılarla uğraşıyor idiysem daha hala bugün bu sorunların yaşamaya devam ettiğimizi, bu sorunların değişmeden kaldığını söyleyebilirim” diyerek, ülkemizdeki sıkıntıların genel manada yıllardır aynı olduğunu belirtti. Köy Enstitüleri eğitim sisteminin ne kadar doğru ve önemli bir eğitimde ne kadar önemli bir hamle olduğunu dile getiren temsilci. “ Bizim dönmemiz gereken sistem budur, bu eski sistemde üretici temelli bir eğitim sistemi vardı, buradan mezun olan insanlar köylerine döndüklerinde üretim yapmak için hazırlanmış ve gerekli eğitimi almış olurlardı. Fakat bu konudaki en büyük sıkıntıyı da köy ağaları tarafından yaşarlardı. Eğitimli insanlar köydeki cahil insanlara örnek olur, onlar da okullu olmak isterlerdi, bu tabi ağaların hoşuna gitmezdi. Bu yüzden köy enstitülerine karşı en büyük eylemler bu büyük toprak sahibi ağalardan gelmiştir” diyerek bu konudaki sözlerine son verdi. Girişimciler için verilen devlet desteğinden söz açarak konuşmasına devam eden temsilci “ devlet desteğinin tamamı dönüp dolaşıp ithalatçı firmalara veriliyor. Dünyadaki rantlarının çoğunun bedeli dönüp dolaşıp yine halkın sırtına biniyor. Buradan konuya eğilirsek rahatlıkla görürüz ki her şey birbirine bağlı”.

Saadet Partisi: Ülkedeki açlık sınırının verilen maaşlarla neredeyse birebir aynı olduğunu dile getirerek konuşmasına başlayan temsilci “24 Ocak yasalarıyla Türkiye neo-liberal bir politikaya girdi. Türkiye bu yasalardan sonra üretim ekonomisinden uzaklaşarak kendini finans ekonomisi

rotasına doğru konumlandırdı” cümleleriyle görüşlerini dile getirdi. Dijital çağın içindeyken henüz dünya çapında bir marka çıkaramamış olmamıza değinen temsilci, bu durumun en büyük sebebinin üniversiteler ve onların eğitim sisteminde olduğunun altını çizdi. “ Biz sınavlara hazırlanırken binlerce şey olabileceken yalnızca tek bir şey olmaya odaklandırıyoruz. Artık üniversite diplomalarının eski değeri yok. Bir insan, kim olursa olsun işini iyi yapıyorsa, işini iyi yapamayan diğer insanlardan daha üstündür” diyerek sözlerini noktalandırdı.

Zafer Partisi: Yüzüncü yılımıza övgü dolu sözlerle giriş yaptıktan sonra temsilci sözlerine “gençlerin ileriye dair güvensizliği adam kayırmanın artık alenileştiği bu siyasi ortam neticesinde doğuyor. Siyaset ne yazık ki her şeyimizi etkiliyor. Bu adaletsiz ortam ekonomik ortamı bile etkiliyor, dış yatırımcı ülkemize para yatıramıyor çünkü yatırdığı paranın akıbeti hususunda güven duymuyor”. Kendi hayatından bir örnekle ülkedeki vergi oranlarının yüksekliğine dikkat çeken temsilci, ayrıca ara elemanda oluşan arz eksikliğini nitelikli olan bazı üniversite diplomalarını nasıl itibarsızlaştırdığını açıklayarak sözlerine son verdi.

Sorunların Tespiti- Diyalog Oturumu / Çözüm Önerileri – Dayanışma Oturumu

Genç İstihdam ve Girişimcilik başlıklı oturumumuzda tespit edilen sorunlar dört ana başlıkta toplanabilir;

- Üniversitelerin fazlalığı ve itibarsızlaşması
- Ara eleman sıkıntısı
- Üretim ekonomisinden dönülüp finans ekonomisine geçilmesi
- Beyin göçü

Seyirci: Gençler iş beğenmiyor diye bir algı oluştu. Mesleki programlar konusundaki temsillere katılıyorum. Ancak seçim önceisnde ben bunlarla ilgili hiçbir vaat göremedim. Vaatlerin ütöpik olmasına rağmen. Hazır sizi bulmuşken siz değerli temsilcilere soralım ve sizlerden dinleyelim, bu üniversiteler ve istihdam konusunda siz ne düşünüyorsunuz?

Vatan Partisi: Üniversite temsilcileri ve iş adamlarıyla bir kongre düzenlediklerinden bahseden temsilci, partilerinin misyonunun dahi üretim odaklı olduğunu belirtti.

Saadet Partisi: Necmettin Erbakan’ın büyük bir bilim adamı ve girişimci olduğunu belirten temsilci, bu üretim güdülemeli hareketlerin temelde çiftçiye harekete geçirdiğinin de altını çizdi. “ Biz hala savaştaki ülkelerden buğday satın alıyoruz, bu bizim için yüz karası bir durumdur” diyerek ülkemizdeki üretim sektöründe var olan yetersizliğe de ayrıca ışık tuttu. Ayrıca ülkede

genişleyen entelektüel rezervin ve ülkenin halihazırdaki jeopolitik konumunun daha iyi kullanılması gerektiğini de belirtti.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi: Ekonomik sorunlar ve durumların tek bir disiplinle anlaşılamayacağını belirten temsilci “rasyonel ekonomiyi perdelemek için yapılan faiz sebep enflasyon sonuç söylemi artık ne kadar saçma olduğunu gösterdi” diyerek rasyonel ekonomi modeline dönmenin önemini vurguladı. Ayrıca “bizim dönemimizde gençler bazı durumlar karşısında eyleme geçebiliyorlardı, artık bu durum neredeyse imkansızlaştı” diyerek, gençlerin eylem yapma ve toplanma hakkının azaldığına da dikkat çekti. Barış yanlılığına ve barışta üretimin, ekonominin ve toplumsal refahın artabileceğine dikkat çeken temsilci, tüm gençleri barış yanlısı olmaya davet ederek sözlerini noktaladı.

Emek Partisi: Ülkemizdeki genel olarak olan güvensizliğe dem vurarak “İstanbul Sözleşmesi’nden bir gecede çıkıldı. Eyleme geçen kadınlara da şiddet uygulandı. Ensar Vakfı konusu zaten belli, sağıkta şiddet konusu uzun zamandır kanayan yaramız, daha birkaç yıl önce tecavüzcüyle evlenme yasası gündeme getirildi. Neyse ki kadınlar bu konuda çok ciddi bir eyleme geçerek geri adım attırdı”. Şeklinde sözleriyle aslında beyin göçü hususundaki sıkıntıların kendi görüşünce, asıl sebebinin ülkedeki bu adaletsiz ve tekinsiz ortam olduğunu dile getirdi.

Katılımcı: Bir iktidarı kötü olan her şeyin tek sebebi gibi göstermek ne kadar doğru bir hareket? Biz burada bu kötü gidişatın farkındayız, biz sizlerin bu kötü gidişatı dile getirmenizi değıl, aksine buna karşı hangi çözümlerle burada oturduğunuzu duymak istiyoruz.

Saadet Partisi: Ak Parti’den herhangi bir temsilcinin festivale gelmediğini belirterek “belki de burada olsalardı, onlara sesimizi duyurmak için bu kadar onlardan bahsetmemize gerek de kalmazdı” diyerek iktidar partisi temsilcisinin oturumda bulunmamasına dikkat çekti.

Emek Partisi: Temel ihtiyaçların artık ücretsiz olması gerektiğini söyleyen temsilci, iktidar partisinin de vaat ettiğı “ekilmedik toprak kalmayacak” projesinin de bir an evvel eyleme konulması gerektiğini belirtti.

Deva Partisi: Boş vaatleri bıraktıklarını, yurtlarda iyileştirilmeler yapılacağını ve ayrıca da KYK borçlarında faizin silineceğine dile getirdi.

İyi Parti: Bürokraside güçlendirilmelerin yapılacağını anlatan temsilci, ayrıca İstanbul’un sırtına bindirilen sanayi yükünün çevre illere dağıtılacağının altını çizdi.

Zafer Partisi: “4 Deniz 4 Bölge” isimli kalkınma planlarıyla ülkedeki üretimin arttırılacağını belirten temsilci “devlet planlama teşkilatını yeniden kuracağız. Bu teşkilat sürekli projeler

üretecek ve projeleri denetleyecek’’ şeklinde düşüncelerini dile getirdi. Bunun yanı sıra, devlet eğer bize refah ve güven dolu bir hayat yaşamayı sunamıyorsa o zaman devletin var olmasının ne anlamı var ki? Sorusuyla sözlerine nokta koydu.

Vatan Partisi: Kendilerinin de 5 ülke 5 deniz adlı bir kalkınma projelerinin olduğundan bahseden temsilci, yaptıkları araştırmalarda ülkenin yer altı kaynaklarının ne kadar karlı ve ayrıca ülkenin jeopolitik konumunun ne kadar hızlı avantaja dönüştürülebileceği hususunda çok net veriler elde ettiklerini dile getirdi. Ayrıca basın özgürlüğünden yana olduklarını, katma değerli mallar üretme hususunda çok ciddi projelerinin olduğunu da dile getirdi.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi: İstihdam konusundaki problemin sadece girişimcilikle değil ayrıca yolsuzluk sorununda çözülmesiyle mümkün olabileceğini dile getiren temsilci, yargının da bağımsızlaşmasını ve bunların hemen yapılması noktasındaki görüşlerini ‘‘geçmişte biz cenneti, devrimden sonrasına erteledik. Büyük yanlış.’’ Şeklinde sözleriyle ideolojik bir özeleştiri de yaparak oturumun son cümlesini sarf etti.

3.1. B Çadırı: Gençlik ve Deprem

Türkiye’nin 10 ilinde etkisini gösteren, yaklaşık 13-14 milyon kişinin hayatını etkileyen depremin sonuçlarını onarmak için resmi kurumlardan sivil toplum örgütlerine, insani yardım kuruluşlarından kendi sosyal çevresinde dayanışanlara kadar sayısız kolektif ve kişisel çaba ortak bir amaçla hayata geçiyor.

Bu oturumda deprem sonrası toparlanma sürecine katkı sunmak isteyen gençlerin sorumluluk alıp aktif vatandaşlar olarak depremle ilgili çalışması yolundaki temel ihtiyaçları, faaliyetleri, karşılaştıkları engelleri tespit edip iyi ve başarısız örnekleri de ele alıp ilgili tüm aktörlerle konuşulmuştur, sorularla tartışma alanı yaratılmıştır. Çözüm önerileriyle de aksiyona geçme planları keşfedilmiştir.

Gençlik ve Deprem başlıklı bu oturumda 6 Şubat 2023 tarihinde yaşadığımız Kahramanmaraş merkezli depremler başta olmak üzere afetlere hazırlık, afetlerin öncesi ve sonrasında yapılması gerekenler, afetlerin toplumda ve bilhassa gençler üzerinde yarattığı etkiler üzerine konuşulmuştur. Bu etkiler, depremin yaralar, deprem sürecinde yaşanan aksaklıkların tespitinin ardından da siyasi parti temsilcilerinin çözüm önerilerine geçilmiştir.

Durum Değerlendirmesi - Dinleme

Oturuma katılan partilerin görüşleri şu şekildedir:

Emek Partisi: Bölge’de insanlar deprem beklemiyordu, konu hakkında bilgisizdi. Deprem bölgesinde acil toplanma alanlarına inşaatlar yapılması nedeniyle, oralara giden insanlar ne yapacağını bilemez halde kaldılar. Gaziantep bir sanayi şehri ve göç alıyor, nüfusu hızla artıyor. Bölgede kalabalık aileler şeklinde yaşamanın da yaygın olması sebebiyle Gaziantep’te, özellikle depremden sonra ciddi bir barınma sorunu da yaşanmaya başlandı. Hijyen de yaşanan en büyük sorunlardan biriydi. Yolların da hasar görmesi nedeniyle sorunlar yaşandı, zor şartlarda gelen yardımlarda da önceliklendirme de sıkıntılar görüldü. Çocukların korunması ve onlara psikolojik destek verilmesi de önemli konulardan biri. Öncesi ve sonrasıyla tüm deprem süreci düzgün yürütülemedi. Enkaz kaldırma çalışmalarında dahi kazalar yaşandı ve insanlar hayatını kaybetti. Bu enkaz kaldırma çalışmalarını yürüten ekipler de konu hakkında eğitimsiz ve deneyimsizdi. Devlet kurumları her aşamada yetersiz kaldı. Sivil toplum kuruluşları, devletin eksikliğini tamamlamaya çalışarak koordinasyon merkezleri olarak katkı sağladılar.

Vatan Partisi: Devlet kurumları arası iletişim eksiklikleri var. Bu eksikliğin sebebi mevcut sistemin, cumhuriyetin kamucu özelliklerinin terk edilmesine neden olmasıdır. Müteahhiti hapse atan değil, en başından öyle müteahhiti yetiştirmeyecek bir sisteme ihtiyacımız var. Deprem bölgesinde çok ciddi eğitim ve sağlık sorunları yaşandı ve bu sorun uzun vadede daha da artacak. Cumhuriyetin kamucu özelliklerini kaybettik, eğitim ve sağlığın özel sektöre geçmesi bu sıkıntıların temelinde var. Güçlü devlet kurumları olsaydı ve liyakatli bir sistemimiz olsa bu zararları görmezdik. Depremin etkileri halen sürüyor. Deprem bölgesinden gelen insanlara, yardım vererek sorunların çözüleceği yanılgısı var. Depremzedelere, yeni taşındıkları yerlerde devlet eliyle istihdam sağlanması gerekiyor.

Saadet Partisi: Deprem kaderdir deniyor, bu doğru değil. Deprem haberiyle geliyor, biz dinlemiyoruz. Deprem korku ve acıya sebep oldu, umut kaybı yaşandı ve pasifize olduk. Deprem bizde bir travma yarattı ve bu travma başka depremler yaratacak; ahlak ve vicdan depremi.

Zafer Partisi: Depremde koordinasyon eksikliği yaşandı. 99 depremini yaşadık ve AKUT çok etkiliydi. AKUT’un pasifleştirilmemeliydi. AFAD-Kızılay’ın koordinasyon sıkıntısı vardı. Enkazı kaldırabilmek için neredeyse 5 gün bekledi. Ulaşım çok sıkıntılıydı. Telefon erişiminde de sorunlar yaşandı, insanlar Twitter’den iletişim kurmaya çalıştı, onu da engellediler. Askerlere görev verilmemesi güvenlik açığı yarattı. Depremin sınır bölgelerine yakın olması ve buralardaki sığınmacı nüfusu da güvenlik sorunlarını artırdı. Yağma olayları yaşandı. Deprem bölgesindeki nüfus anadoluya dağıldı, insanlar istemedikleri halde evlerini terk etmek zorunda bırakıldılar. AFAD kıyafetleriyle hırsızlık yapıldı.

İyi Parti: Hiçbir çalışma yoktu, insanlar günlerce bir başına bırakıldı. Enkazın başında günlerce beklenildi. Yağma olayları oldu. Asker geç müdahale etti. Madencilere, enkaz çalışmalarına katılmaları için izin verilmedi.

Katılımcılar: En büyük sorun kriz yönetiminin yetersizliği idi. Dezenformasyon yaşandı. Partiler depremi birbirleri ile kavga etmek için kullandı. Bilgi kirliliği bizi pasifize etti. Yalnızca online eğitim bile gençleri çok etkiledi. 3 temel sorunumuz vardı; etkileşim, iletişim ve bilinç. Partiler depremi kendi rantları için kullanmaya çalıştı. Bizim deprem bilincimiz yok. Türkiye deprem ülkesi, ona göre hareket etsek yaşanan deprem bu kadar yıkıma neden olmazdı. Gerçek bir farkındalığımız yok. Liyakatsizlik tüm sorunların temelinde peki buna karşı ne yapacağız?

Sorunların Tespiti- Diyalog Oturumu / Çözüm Önerileri – Dayanışma Oturumu

İyi Parti'nin Önerileri:

- Hasarlı binaların bir an önce yıkılması ve yerine yenilerinin yapılması
- Seyyar baz istasyonları
- Seyyar tuvalet
- Yardımların efektif dağıtılması

Zafer Partisi'nin Önerileri:

Güvenlik zaafı oluştu, bunlar giderilmeli.

Yapılara da, otomobillerde olduğu gibi muayene şartı getirilmeli ve düzenli olarak kontrol edilmeli

Emek Partisi'nin Önerileri:

En büyük sorun eğitimsizlik, buna karşı kriz yönetimi, ilk yardım ve iletişim konularında toplumsal eğitimler verilmeli.

Ağır hasarlı binaların tespitinde usulsüzlükler yapıldı, bu konularda dürüst ve özenli davranılmalı.

Yıkım yapan personellere de uygun eğitimler verilmeli. Deneyimli personeller yıkım ekiplerinde görevlendirilmeli.

Depremzede öğrenciler için üniversitelerde açılan ekstra kontenjanlar verilmesi 11 ilde öğrencilerin toplanmasına neden oldu. Öğrencilerin yoğunluktan ötürü yaşadığı sorunlar giderilmeli.

Depremzedelere psikolojik destek ve terapi bağlamında destek verilmeli.

Deprem bölgesindeki bazı şehirlerde sağlık sistemi zor durumda. En temel ihtiyaçlar için dahi randevu alınamıyor. Sağlık ve hijyen alanları ile enfeksiyonlara karşı önlemler alınmalı.

Bu alanlarda çalışacak daha çok STK'lara ihtiyaç var.

Vatan Partisi'nin Önerileri:

Öldüren şey sistem. Sistem gençleri uzmanlaşarak topluma katkı sağlayabilecekleri alanlara değil, atanabilecekleri alanlara zorluyor. Bilim yapamıyoruz. Türkiye'nin kaynakları doğru yönetilmiyor. Kaynaklar halk için kullanılmıyor. Siyasi partilere verilen bütçeler ile ülkeye katkı sağlayan şeyler yapabiliriz. 8 Milyar TL siyasi partilere bütçe veriliyor. Türkiye'de çok kökten bir değişim gerekiyor. Kemalist devrim yarım kaldı tamamlanmalı. Liyakate ihtiyacımız var bu sistemi reddederek inşa edilir.

Saadet Partisi'nin Önerileri:

Bir travma yaşadık, bunun üstesinden gelmemiz gerekiyor. Deprem çok temel korkularımızı tetikler, korkuyu da ancak adapte olarak aşabiliriz.

Bir acı yaşadık. Bu acıyı uyuşturmamalı ve onu yaşamalıyız. Acıyı uyuşturmak bağımlılık yaratır. Bunu birlikte yapmalı ve paylaşımcı olmalıyız. Umudumuzu kaybetmemeliyiz.

Yarını göremiyoruz. Belirsizlikler içinde korku ve acı ile baş etmeye çalışıyoruz. Bizim anlam ve aidiyete ihtiyacımız var. Minimize anlamlar dahi önemli.

Dezenformasyon bizi pasifize etti, buna karşı haberin değil bilginin peşinden gitmeliyiz.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi'nin Önerileri:

Parti temsilcisi, sağlam binaların ve afet önlemlerine dikkat çekerek bu alanda çalışmalar yapılmasını önerdi.

Katılımcıların Önerileri:

Asıl sorunumuz sosyolojik. Ne zaman bir çözüm üretilmeye çalışılsa, bürokside yaşanan değişimler ile süreç sıfırlanıyor. Sistem kişilere bağımlı ve işlemiyor. Her yeni gelen kişi öncesini sıfırlamaya çalışıyor. Partileşmeye değil, STK'laşmaya ihtiyacımız var.

4. Türkiye Kent Konseyleri Platformu Etkinliği: Kent Konseylerinin Yerel Demokrasiye Katkıları

Moderatör Doç. Dr. Duru Şahyar Akdemir başlangıç konuşmasında kent konseylerini tanıttı. Kent konseylerinin amaçlarını hemşerilik bilincini geliştirmek, kentin hak ve hukukunu korumak, yerel demokrasi ilkelerinin hayata geçirilmesi olarak sıraladı.

Çankaya Kent Konseyi Başkanı Mustafa Coşar, Bandırma Kent Konseyi Başkanı Serdar Polat, Nilüfer Kent Konseyi Başkanı Neslihan Binbaş, Odunpazarı Kent Konseyi Başkanı İsmail Kumru kısaca kendilerini tanıtarak konuşmalarına başladılar.

Odunpazarı Belediye Başkanı Avukat Kazım Kurt: Kent konseyleri ile ilgili düşüncelerini açıkladı. Türkiye Kent Konseyleri Platformu’nun kuruluşundan bahsederek platformların etkili olması gerektiğini belirtti. Kent Konseylerinin sivil örgütlenmenin en üst seviyesi olduğunu dile getirdi. Kent konseylerinin tüm giderlerini belediyelerin karşılaması gerektiğini belirtti. Sınırlı bir bütçeye karşı olduğunu söyledi.

Çankaya Kent Konseyi Başkanı Mustafa Coşar: Kent konseylerinin Rio Konferansı sonrası kurulduğunu belirtmiştir. Daha sonra HABİTAT Konferanslarıyla birlikte, Türkiye’de “Yerel Gündem 21” politikaları ortaya konulmuştur. Kent Konseyleri 2005 yılında yasal olarak mevzuata girmiş ve Belediye Kanunu’nun 76. Maddesinde yer almıştır. Belediyelerin yasal olarak kent konseyi kurma zorunluluğu bulunmaktadır. Kent konseyleri belediyelerin gölgesinde değil, özgür olmalıdır. Kent konseyleri müzakere edebileceğiniz, diyalog kurabileceğiniz alanlardır. Kent konseyleri herhangi bir ayırım yapmadan herkese hitap etmekte ve herkesin hakkını savunmaktadır.

Nilüfer Kent Konseyi Başkanı Neslihan Binbaş: Kent konseyleri kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini ön planda tutarak hareket etmektedir. Yurttaşlık bilincinin oluşturulmasında kent konseylerine düşen görevler bulunmaktadır. Nilüfer Kent Konseyi’nin Gençlik Meclisi de bulunmaktadır. Gençlerle birlikte yaşanan barınamama, ekonomik sorunlarla mücadele etmekteyiz. Kent hak ve hukukunun korunması konusunda kent konseyleri büyük sorumluluk altındadır. Ayrıca kent konseylerinin yerel demokrasideki en önemli rolü sivil toplumun güçlendirilmesidir. Ancak kent konseyleri de bütçe ve farklı problemlerden dolayı sivil toplumu güçlendirici kanallar açamamaktadır. Günümüzde pek çok sorunla karşı karşıyayız. Bunlar; iklim krizi, savaş, yoksulluk, eşitsizlik ve adaletsizlikler olarak sıralanabilir. Tüm bunlar kent konseylerinin var olma nedenleridir. Yerelden başlayarak bu sorunları çözmeye çalışmaktayız.

Bandırma Kent Konseyi Başkanı Serdar Polat: Festivale gençlik meclisi üyeleriyle geldiğini belirterek, gençlik meclisinin önemini vurgulamıştır. Yasalarımız ve kanunlarımız oldukça güzel hazırlanmıştır ancak uygulama aşamasında sıkıntılar meydana gelmektedir. Kent konseyleri belediyelerle ilgili olarak bazı alanlarda yeterinde aktif olamamaktadır. Kent konseyleri ile ilgili çalışmalar yaparken, Antik Yunan madeni paralarında ‘kent konseyi’ ibaresine rastladık. Bundan dolayı kent konseyleri katılım konusunda önem arz etmektedir. Kent konseyleri, kentin en küçük birimi olan mahallelerin görüşlerini almak zorundadır ve kent yönetimine aktarmalıdır. Kent konseylerinin kırmızı çizgisi cumhuriyet kazanımlarıdır. Kent konseyleri sivil iradeyi yansıtmalı ve özgür olmalıdır. Kent konseyleri sadece sivil toplumla ilgilenen bireylerin değil, her kentlinin sorunlarını ifade edeceği platformlardır.



Katılımcı: “Kent konseylerinin çalışmalarını bilimsel verilere dayandırarak sunması ve hareket etmesi daha fazla kişiye ulaşmasında yardımcı olabilir mi? diye sordu.

Bandırma Kent Konseyi Başkanı Serdar Polat: Birçok kent konseyinin sivil toplum örgütleriyle birlikte bu tarz çalışmaları gerçekleştirdiğini ancak duyurmakta eksiklikler yaşandığını belirtti.

Katılımcı: Torpil ve liyakatsizlik durumlarından bahsetti. Fırsat eşitliğine ve liyakate dayalı bir toplum düzenini arzu ettiğini dile getirdi. Yapılan bir araştırmada gençlerin %98’inin yurtdışında yaşamak istediğini belirtti ve bu durumla ilgili kent konseylerinin çözüm önerilerini sordu.

Odunpazarı Kent Konseyi Başkanı İsmail Kumru: Kent konseylerinin bir çoğulcu demokrasi örneği olduğunu belirtti ve güzel çalışmaları olduğunu söyledi. Kent konseyi, kentte yaşanan her türlü sorunu işaret etme, tespit etme, çözüm önerisi bulmak, kamuoyu yaratmak amacıyla çalışmalar yürütmektedir. Kent konseylerinde herhangi bir ayrımcılık yapılması söz konusu değildir. Herkes düşüncelerini açıkça ifade edebilir. Kent konseyleri aktif vatandaş yaratmaya çalışan, mahalledeki vatandaş meclis üyesi olmadan, belediye başkanı olmadan bireyi kentin yönetimine katmaya çalışan topluluktur. Kent konseyi, aynı zamanda herkesin kendi yerelindeki farklı bakış açılarını temsil etmektedir. Türkiye Kent Konseyi Platformu'yla da, kendi kentimizdeki sorunları tartışırken bunu Türkiye'ye duyuruyoruz. Kent konseyleri aynı zamanda sivil toplum kuruluşlarının da kapasite geliştirmesine katkı vermektedirler. Vatandaşla yerel yönetimler arasında köprü vazifesi gören kent konseylerinin sivil yapılar olduğu unutulmamalıdır.

Çankaya Kent Konseyi Başkanı Mustafa Coşar: Genel olarak toplumumuzun ve kent konseylerinin bir 'iktidar' sorunu bulunmaktadır. Toplumun içinde ve aile yapısında olan bu durum, bir kişinin sözünün dinlenmesi, onun onayına gerek duyulması gibi açıklanabilir. İktidar kavramı yeniden tanımlanmalıdır. Kent konseyleri bir iktidar paylaşımını sağlayabilir. Belediye meclislerinden farklı olarak kent konseyleri konuları eleştirel olarak tartışmaktadır.

Bandırma Kent Konseyi Başkanı Serdar Polat: Kent konseyleri yarı kamusal yapılardır. Kent konseyi seçimlerinde merkezi ve yerel yönetimlerin temsilcileri de bulunmaktadır. Tüm kent konseylerimizin sosyal medyaları bulunmaktadır ve çalışmalarını oradan güzel bir şekilde aktarmaktadırlar. Kent konseylerine katılmanız ve destek olmanız bizim için oldukça önemlidir. Kent konseylerine katılmak için illa bir dernek üyesi olmanıza, meclis üyesi olmanıza gerek yoktur. Kent konseyleri sadece yerel düzeyde katılımcılığı değil, ulusal düzeyde de demokrasiyi artıracaktır.

Nilüfer Kent Konseyi Başkanı Neslihan Binbaş: Cumhuriyetin ikinci yüzyılına girerken kent konseylerinin hesap verme ve hesap sorma konusunda örnek oluşturması gerektiğine inanıyorum. Türkiye'nin bazı alışkanlıklarından dolayı hesap sormayı ve hesap vermeyi bilmiyoruz. Yaşadığımız yerlerde, bu mekanizmaları güçlendirmek bizim hedefimiz olmalıdır. Belediyelerin stratejik planlarında hangi vaatleri yerine getirdiğini, hangilerini getirmediğini incelemek gereklidir. Durum bildiren, arzu eden, talep eden pozisyonlardan çıkıp fiili anlamda hareket eden kent konseyleri olmalıyız.

Katılımcı: Kent konseylerinin yerelde kendi gücünü oluşturması ve siyasal olan halkın iktidarını yerine getirmesinin gerektiğini düşünüyorum dedi.

Katılımcı: Kent konseylerinin içinde bulunduğunu ve bir öz eleştiri gerçekleştireceğini söyledi. Hesap verme konusuna değindi ve bazı yasaklamaları dile getirdi. Eskişehir’deki bazı festivallerin vali tarafından yasaklandığını belirtti. Bu konuda hesap sorulmadığını söyledi.

Katılımcı: Kentte gençlik sorunları olduğunu belirtti. Gençlik festivalinde olunmasına rağmen yaş ortalamasının yüksek olduğunu söyledi. Bu durum kent konseylerinde ve diğer sivil toplum kuruluşlarında da bu şekildedir. Bu sorun çözülmelidir, ne gibi bir proje üretilebilir? Şeklinde bir soru sordu.

Bandırma Kent Konseyi Başkanı Serdar Polat: Bizler kent konseylerinin temsilcileri olarak bu sorunları defalarca kez dile getirmekteyiz. Birçok gencimizin, farklı mesleklerde ve alanlardaki yetenekli bireylerimizin yurtdışına gitmeye çalıştığını belirtiyoruz. Kent konseylerinin bu durumları kamuoyuna aktarmak dışında ne yazık ki bir yaptırım yok.

Odunpazarı Kent Konseyi Başkanı İsmail Kumru: Bizler bir konuyu ele alacağımızda konunun uzmanlarıyla beraber hareket ediyoruz. Aslında bu anlamda sorunları ele alıyoruz, uzmanlarla görüşüyoruz ve bu sorunları yetkililere işaret ediyoruz.

5. Denge ve Denetleme Ağı Etkinlikleri

Denge ve Denetleme Ağı (DDA), toplumun çeşitli kesimleri ile farklı siyasi görüşlerden ulusal ve yerel 300’e yakın sivil toplum örgütünün, yanı sıra on binlerce destekçiyle takipçinin, katılımcı ve çoğulcu demokrasinin güçlenmesi için bir arada mücadele ettiği bir harekettir. 2011 yılında yeni anayasa çalışmaları sırasında bir araya gelen ağ, Temmuz 2012’den bu yana izleme, politika üretimi, kamuoyu oluşturma ve savunuculuk yöntemlerini kullanarak, Türkiye’nin demokratikleşmesinde vazgeçilmez olan denge denetleme sisteminin güçlendirilmesine katkı sunmak için çabalamaktadır. Ağın bu hedef doğrultusundaki öncelikleri, vatandaşların bilinçli karar vermelerine katkı sağlamak için güvenilir ve tarafsız bilgi üretmek ile aktif vatandaşlık bilincinin yerleşmesi için çalışmalar yürütmek. DDA, işleyen bir denge denetleme sistemi için reforma ihtiyaç duyulan yedi alanda, “reform grupları” aracılığıyla faaliyet gösteriyor: Anayasa, yasama, yürütme, yargı, medya, yerel yönetimler ve sivil toplum.



5.1. Türkiye’de Gönüllülük Yasası (Genç Düşünce Enstitüsü)

Moderatör: Çok değerli arkadaşlar hepiniz hoş geldiniz. Aslında biz de hoş geldik. Genç Düşünce Enstitüsü olarak Ankara'dan geliyoruz. Bugün sabahınızı bize ayırdığınız için teşekkür ediyoruz. Bugünkü oturumumuzun konusu sizlerin de heyecanla beklediği Cumhuriyetin 100. yılında gönüllülük ve gönüllülük yasası. Gönüllülük başlığımızı Genç Düşünce Enstitüsü Yönetim Kurulu Üyemiz Miraç Gül anlatacak. Gönüllülük yasası konumuzu ise Genç Düşünce Enstitüsü Genel Başkanımız Muratcan Işıldak anlatacak.

Miraç Gül: Teşekkür ederim. Ben de tekrar hepinize hoş geldiniz demek istiyorum ve bugün bu konuşmayı dinlemek için gönüllü olduğunuzdan dolayı da teşekkür ederim. Gönüllülük bireyin kendisinden herhangi bir çıkar beklenmeden başkası için veya belli bir grup veya toplum için zamanından enerjisinden belki maddi varlığından bilgi birikiminden ve belirli özelliklerinden yola çıkarak yardım etmesidir. Bu en basit anlamda yaşlılara bakımdan, en geniş anlamda sivil toplum örgütüne veya bir partiye girip örgütlü bir şekilde mücadele etmeyi veya oralarda çalışmalar yürütmeyi içermektedir. Bu tanımdan sonra, gönüllük neden önemli? ve neden gönüllü olmalıyız? Biraz bunları tartışmak istiyorum. Gönüllü olarak aslında birey kendisine maddi çıkar ya da maddi fayda getirmiyor. Çoğunlukla kendimizden ödün vererek kendi zamanımızdan kendi bilgi birikimimizden hatta özel hayatımızdan fedakârlık yaparak gönüllük hizmetleri ya da gönüllük

yapıyoruz. Ama buna rağmen birçok insan hâlâ bu yorucu süreçler içinde var olmaya devam ediyor. Peki bunun sebepleri neler? Birincisi bireyin arasında son zamanlarda akademik çalışmalar artık mutluluğun tanımını farklı yapmaya başladılar. 2000’li yıllarda şöyle bir yaklaşım vardı; mutluluk bireyin kendini yarattığı bir şeydir, zevk aldığı işler yapması, bunlarla uğraşması işte sevdiği kitabı okuması, ormanda müzik dinlemesi veya işte sevdiği bir arkadaşıyla vakit geçirmesi üzerinden ilerliyordu. Ama son yıllardaki çalışmalar bunun pek böyle olduğunu göstermiyor. Bireyi kendisi için ayırdığı zamanın bireyin kendisine beklediği kadar mutluluk getirmediğini fark ediyoruz. Ne zaman mutlu oluyor veya ne zaman yaşam tatminini elde ediyor muhtemelen bunu sıklıkla duyuyorsunuzdur artık birey başkası için ve de başka varlıklar için çaba gösterip bunun sonucunda başkalarının hayatına dokunup onlar için iyi bir şey yapıyorsa mutlu olmaya başlıyor. Gönüllülüğün temel getirisi aslında burada manevi boyutta ortaya çıkıyor. Biz kendi yakın çevremizde, içinde kendimizle ilgili olmayan sorumlulukları aldığımızda, başkasının hayatına dokunduğumuzda, onlara azcık da olsa yardım ettiğimizde, onların hayatlarında bir farklılık yarattığımızda veya basit bir destek verdiğimizde bir alışveriş merkezinde alışveriş yapmaktan çok daha mutlu olduğumuzu hissetmişiz duruma geliyoruz. Bu bağlamda da gönüllülük temelde bireyin hayat içinde bir noktada tatmini bulması için önemli bir araçtır. Gönüllü olmanın ikinci önemli katkısı ise birey için bunu yaparken belki de tanımadığımız ya da farkında olmadığımız hayatlarla karşılaşmak, farkında olmadığımız süreçleri tanımak, farkında olmadığımız zorlukların bilincine varmaktır. Bu durum bireysel değişim açısından da önemli bir basamaktır. Böylece kendimizi başkasının yerine koyma kapasitemizi arttırıp yani empati kurma yeteneğinizi arttırıp kendi yaşamlarımızda karşılaştığımız sorunların çözümünü başkalarının gözünden görerek de elde etmeyi becerebiliriz. Peki gönüllü olmak başkaları ve toplum için ne ifade ediyor? Temelde, aslında, gönüllülük koca bir toplumun ve onun da kurduğu devlet aygıtının yetersiz kaldığı noktaları devreye sokmaya başlıyor. Yani aslında yardımseverlik, gönüllülüğü örgütlü bir toplum içinde yaşamaya da götürüyor. Çünkü insanlar belli bir sorunun çözümünde rol alıp toplumun veya devletin eksik kaldığı noktalar da rol almak istiyorlar ve buna bağlı olarak da bizim için önemli olduğunu düşündüğümüz ve topluma da faydası olacağını düşündüğümüz sorunun çözümüne katkıda bulunuyoruz. Bu durum, toplumsal bütünlüğün ve birlikte yaşama kültürünün artmasına bireyler arası çatışmaların, kültürler arası çatışmaların, topluluklar arası çatışmaların azalmasına destek veren önemli süreç haline dönüşüyor. Biraz Türkiye dışından bir örnek vereceğim. Belki çok tutmayacak ama mesela BREXIT sonrası İngiltere'deki ekonomik refahta ortaya çıkan sıkıntılardan dolayı yerel düzeyde artık mahalleler daha fazla örgütlenip kendi sorularını çözmek zorunda kaldıklarını fark etmişler. Mesela yakın bir zamanda, istatistiği de veriyim, İngiltere'deki toplumun bir bölümü açlık sınırının altında yaşamak zorundayken, bir bölümü de zenginlik

içerisinde yaşamakta. Yani toplumun içindeki bu çatışmanın ve gelir dağılımındaki bu bozukluğun getirisi bazı insanların aileleriyle beraber sokaklarda yaşamak zorunda kalmasına sebep olmuş. Kendi mahallelerinde veya çevrelerinde bu sorunu fazlaca yaşayan insanlar bir araya gelip haftada 2 gün sıcak yemek sağlayan restoranların oluşmasını sağlamışlar. Haftada bir gün çamaşır yıkanmasını sağlayan bir yapı kurmuşlar ve böylece toplumda o insanların o toplumdaki daha fazla kopmamasına dönük bir süreci başlatmışlar. Yani kabaca basit bir yaklaşımın ilerde oluşabilecek toplumsal bir çatışmanın önüne geçmek için ne kadar önemli olduğunu gösteriyor bence. Keza bizde de kültürel olarak alışkın olduğumuz üzere ve biz evet çekirdek aile sayısı çok artmakta ama hâlâ belli başlı yerlerde büyük aile içinde yaşamaya devam ediyoruz. Yani burada biz kendi yaşlılarımıza yardım ediyoruz. Temel olarak bireysel gelişim için gönüllü olmak önemli bir avantaj sağlıyor bize. Kendi alanımızdan dışarı çıkarsak yani kendi konfor alanımızın içinden çıktığımız zaman kendimizi zorlamaya başlıyoruz. Kendimizi zorlamaya başladığımız zaman stresle baş edebilmeye yeteneklerimizin olup olmadığını görüyoruz. İletişim becerilerimizin yeteri kadar gelişmiş olup olmadığını görüyoruz. Empati kurma yeteneğimizin olup olmadığını görüyoruz. Toplumsal süreçlerle ilgili farkındalığımızın olup olmadığını görüyoruz. Bunların hepsi totalde bizim birey olarak değişimimizi, kendimizi bulmamızı, sosyal hayatımızda daha dirençli olmamızı sağlıyor. Yani ne demek istiyorum; sorunlar karşısında daha makul çözümler bulabiliyoruz. Daha sakın kalıp hata yapmamızın önüne geçiyoruz. Boşuna zaman ve enerji harcamıyoruz. Boşuna maddiyat harcamamış oluyoruz. Artı bunların hepsinin ötesinde gönüllülük gençler için aslında iş deneyimi yerine de geçiyor. Bir stk içinde veya bir kamu kurum veya özel kuruluş içinde gönüllü olduğumuz zaman belli başlı şartları kabul etmek zorunda kalıyoruz ve bu şartları kabul ettiğimiz zaman da karşımıza çıkacak zorluklardan hemen kaçma ihtimalimiz olmuyor. Bu anlamda da iş yönetimi profesyonel yönetimi insanlarla iletişim sorun çözme topluluk davranışı gibi becerileri, yetkinlikleri geliştirmeye olanak buluyoruz. Benim söyleceklerim şimdilik bu kadar gönüllüyü tanımlamaya çalıştım gönüllülük neden bu kadar önemli bunu anlatmaya çalıştım. Toplum için ne getiriyor bunu ifade etmeye çalıştım ve son olarak neden gönüllü olmalı bunu kısaca anlatmaya çalıştım umarım faydalı olmuştur tekrar teşekkür ederim.

Moderatör: Şimdi de gönüllülük yasasını anlatması için sözü Muratcan Işıldak'a bırakıyorum.

Muratcan Işıldak: Evet değerli dostlar öncelikle Cumhuriyetimizin 100. yılda böyle kıymetli bir etkinliği bizler için düzenleyen Eskişehir Avrupa Birliği Derneği'ne ve Odunpazarı Belediyesi'ne huzurunuzda teşekkür ederim. Değerli hocam gönüllüğün ne olduğunu ve gönüllülüğün bir çerçevesini bize anlattı. Peki gönüllülük yasası nedir? Bunun olması gerektiği fikri nasıl doğdu? Pandemi vardı ve pandemi sürecinde hepimiz evlerdeydik. Sağlıklı bir şekilde kendimizi muhafaza

etmek için orda izole bir şekilde tekrar sağlıklı günlerimize kavuşmayı bekliyorduk. Genç Düşünce Enstitüsü olarak gönüllülük yasasına dair bir proje yazdık. Makedonya örneğinde bir yasa var peki bizim ülkemizde bu yok ancak bunu biz sadece savunduğumuz takdirde bu yeterli olmayacaktır onun için bir proje yazdık ve bu projenin kabulü sonrasında 279 tane sivil toplum kuruluşunu davet ettik. Çeşitli görüşmelerle ve fikir alışverişleriyle gönüllülük ile ilgili üç tane soru sorduk. Bunlardan birisi şuydu: Bir gönüllülük yasası sizce olmalı mı? Çünkü öncelikli olup olmaması gerektiğini bir kere ortaya koymamız gerekiyordu. İkincisi ise bu yasanın çerçevesi nasıl olmalı? Üçüncü soru gönüllülerinizden memnun musunuz? yani gönüllü tanımınız sizde var mı kurum olarak yoksa biz gönüllü değil herkes bizim üyemiz olarak mı kabul ediyorsunuz? Bu sorulardan temel bilgiyi aldıktan sonra aslında yol haritamızı ortaya çıkarmaya başladık. Peki cevaplar neydi? Gelen cevaplar şu şekildeydi; yüzde 59'u dedi ki kesinlikle bir yasa olmalı ve bu yüzde 59 üstüne dedik ki finansal tablonuz ne durumda yani bir gönüllülük sürdürülebilirliğini sağlayabilir misiniz? yüzde seksenini sağlarsınız dedi ve diğer tabloda da stratejik planınız nedir? Yüzde 15, bizim stratejik planımız var ama gönüllülük yasasını da istiyoruz ve finansal tabloyu da onlarla beraber sağlayabiliriz. Böyle bir tabloyla sürece başladık. Tabii çeşitli sivil toplum kuruluşlarıyla da bir araya geldikten sonra aslında işin 2 tane temel durumu var. Bir gönüllü tarafı bir de sivil toplum tarafı. Şimdi genelde arkadaşlarımız konuşurken hep şunu konuşuyorlar; diyorlar ki evet gönüllü mağdur olmasın tamam ama kurum da mağdur olmasın. Ortak mutabakat metni çıkarmak için faaliyetlerimize başladık. Şimdi peki ne öneriyoruz? Önerdiğimiz temelde gönüllülük yasası olmadığı takdirde, bu suçtur. Değerli arkadaşlar biz aslında görünmeyen karıncalarız. Ben geçmişte çevre örgütlenmelerinin içinde bulundum ama bugün bana gelip bunu ispatla dediğiniz takdirde sadece 2-3 tane fotoğraf kalıyor elimde. Veri tutulması durumu söz konusu değil şimdi bunun önüne geçmek için de kayıt sistemi üzerine kurduğumuz takdir de hem gönüllülerimizin ortaya koydukları emekler daha görünür olur aynı zamanda da aslında biz gerekli faaliyeti de nasıl yaptığımızı ortaya çıkarırız. Diğer bir çerçeve şimdi bir çoğunuz bir yerlerde staj yapmışınızdır. Siz kuruma gittiğinizde gönüllü olarak her türlü işi yaptırmaya çalışırlar. Halbuki bu ciddi bir suiistimali de beraberinde getirmektedir. Biz yasada şunu sunduk 30 saatin üstü kaçak işçi çalıştırmaktır. Yani bizim burada yapmamız gereken gönüllünün kurumunda 20 ila 30 saat gibi süre zarfında çalışmalarını ve ondan sonra eğer çalışmalarını devam edecekse sembolik bir ücret verilmesi gerekir. Örneğin gönüllü olarak geldim bugün burada çok kıymetli faaliyet var ve burada da gönüllü arkadaşlarımız var. Ama eğer ben iş tanımamı bilmezsem bana her şeyi yaptırabilirsiniz ve her şeyi yaptırmakla beraber aslında motivasyonumu da kırarsınız. Çünkü benim hedefim genç düşüncenin içinde hayalimdeki gençlik politikaları üzerine konuşmak, Türkiye'de bir gençlik yasası olmasını savunmak, gençliğin tek temsil edildiği madde olan Anayasa'nın 58. Maddesinin

revize edilmesini sağlamak ve bunlar için çalışmak istiyorum. Ama yönetim kurulu öyle şeyler istiyor ki benden yerleri sil, çayı da getir. Aslında benim arzuladığım gönüllük tanımının tamamen dışına çıkmış oluyoruz. Onun için bu çerçevede iyi niyet sözleşmesinin ve gönüllü ile sivil toplum kuruluşu arasında yapılması önem taşıdığını düşünüyorum. Peki bu yeterli mi? Değerli arkadaşlar yeterli değil. Bizim burada hakkımızın iki tarafın da bilmesi gerekiyor. Şimdi sivil toplumdaki arkadaşlar belki bu hikâyeyi yakından da biliyordur. Gönüllü arkadaşımız sivil toplum kuruluşuna gidiyor ve kurumda masada bir proje görüyor. Projeyi çok beğeniyor. Diyor ki ben bu projede biraz çalışabilir miyim? Çalışabilirsin diyorlar. O projede biraz çalıştıktan sonra proje dosyasını koltuk altına koyuyor çıkıyor. Dernek kuruyor ve hazır projeyi sunuyor ve proje geçiyor. Bu projeyi şu an hayata geçiriyor. Bununla alakalı olarak derneği hiçbir yaptırım olmuyor. Üyesi değil şimdi üyesi olduğu takdirde tüzükte ilgili hükümler çerçevesinde bu çalışmayı yapabilir. Ancak gönüllüsü olduğu için bu ilgili projeleri koruma altına aldığımız için maalesef projeleri çalınıyor ve çalınmasıyla beraber buradan da yeni bir dernek kuruluyor. Bu çerçevede derneğin de aslında mağdur edildiğini burada görmekteyiz. Peki bu sürecin sonunda ne oldu? Bu sürecin sonunda işte bu yasanın önemini tekrar orda arkadaşlarımızla görüştük. Diğer öne çıkan noktalardan birisi de değerli arkadaşlar sağlık sigortası günlük sağlık sigortası veya gönüllük yaptığı süre zarfında gençlerimize veyahut ilgili gönül vermiş arkadaşlarımıza sağlık sigortasının yapılması büyük önem taşıyor. Çünkü şöyle düşününüz gönüllük yapıyorsunuz ve gönüllük yaparken sağlık sorunu yaşadınız veyahut bir kaza geçirdiniz. Şimdi kurumda herhangi bir kaydınız yok. Çünkü bir işvereniniz yok orada. İş kazasına dönüşmüyor. Ama aynı zamanda sizin de orada hiçbir şekilde kayıt altında olmamanıza dersiniz ki ben bu dernekteyim. O zaman orası diyor ki kaçak işçi çalıştırıyor bunlar diyor ve farklı bir yere gidiyor iş. Yani burada baktığınızda iş kanununda da aslında ilgili değişikliklerin yapılması gerektiren tasarımı biz ön görmekteyiz. Diğer bir önemli husus ülkemiz için de gerekli olan bildiğiniz üzere olimpiyatları gönüllüler yapar, eğer biz ülkemizde olimpiyatları ağırlamak istiyosak güçlü bir gönüllülüğün zeminini kuralım. Ankara'da şu an Ankara'da şu an 104,071 tane dernek var. İstanbul'da bu rakam 228,000. Bursa'da bu rakam 5153. Gelelim Eskişehir'e orayı da araştırdım gelmeden, Eskişehir'deki mevcut şu an kayıtlı dernek sayısı 1395 arkadaşlar peki bunun kaç tanesi hak savunucusu 19 tanesi hak savunucusu Engelli haklarıyla çalışan 20 dernek var çevre haklarıyla 41, eğitimle ilişkili olarak 59, dini faaliyet gösteren 319 ve meslek derneği olarak kayıtlı olan 439 tane dernek var. Peki aklınıza şu soru gelmiş olabilir ya hiç gençlik derneği yok mu Eskişehir'de? maalesef gençlerin bir nüvesi yok değerli dostlar yani sivil toplum müdürlüğünde derneklerin sınıflandırması nüve olarak tanımlanıyor ve o nüveler arasında gençlik nüvesi yok. Gençlik nüvesi olmadığı için mesela biz genç düşünce olarak hemşehri satüsünde bulunuyoruz. Sorularınız olursa onları da memnuniyetle

cevaplamak isteriz ancak son olarak da şöyle de realite var yasayla alakalı bu yasanın iyi örneklerine baktığımızda Almanya'da değerli arkadaşımın da ifade ettiği gibi aslında bir zorunluluk haline getirilmiş noktalar da var yani eğitim sistemine de entegre edilmiş öbür taraftan baktığımızda aslında dert ettiğiniz konuları rahat ve sağlıklı şekilde de ön plana çıkarıldığını görüyorsunuz. İyi yaşayın bu arada ama Balkanlar'da bu iş birazcık daha değişik Balkanlar'da kaçak iş gücüyle engellemek üstüne kurgulanmış sizin elinizde de olan Makedonya örneğinde bu var. Sırbistan'da tamamen fişlemeye götürülmüş bu iş yani siz hangi derneği üye olduğunuzu oradan bakıyorlar ve günün sonunda sizi sınıflandırıyorlar. Onun için orda biraz daha olumsuz çerçeve izlerken yukarda daha Batı Avrupa'da daha iyi örneklerle karşılaşıyoruz ve son olarak da şunu söylemek isterim yıllık beyannameler veriliyor. Bildiğiniz gibi derneklere yıllık beyannamelerde eskiden bildirilen gönüllü sayısı çok yüksekken bugün baktığımız da bu sayının ciddi düşmüş olduğunu görüyoruz çünkü şöyle bir durum söz konusu yöneticiler gönüllüyü çok aslında bildirmek veya gönüllülüğü ispatlayamadığı için ya çok yüksek bir sayı gösteriyor bir beyannamesinde diyor ki evet diyor benim 400 tane var diyor ve onu hiç göstermiyor yani bizim üyeliği daha sempatik yaptığımız durumlarda gönüllülerimizle devam etmek zor son olarak şunu da ifade edeyim sorduk biz bu proje esnasında dedik ki ya arkadaşlar neden gönüllü olmak istiyorsunuz çoğundan gelen geri bildirim değerli arkadaşlar maalesef şuydu ileri dönemde taraf olarak görünmek istemiyoruz çeşitli derneklerin politik görüşleri var çeşitli derneklerin belli yakınlıkları var ve bu açıdan da biz gönüllü olduğumuzda herhangi resim payıyla girmediğimiz için daha güvende hissediyoruz ibarelerini kullandılar bu da tabii ki üzücü olduğunu düşünüyorum bu kadar sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Katılımcı: Merhaba. Osmangazi Üniversitesi'nde öğrenciyim. Son bahsettiğiniz şeyle ilgili bir soru sormak istiyorum. Herhangi bir siyasi görüşün içerisinde yer almamak için insanlar gönüllü olarak çalışıyorlar ve bu caydırıcı güce karşı herhangi bir engel oluşturabilir mi mesela siz böyle bir durumda karşılık olarak ne söylüyorsunuz ya da ne sayılabilir? İnsanların fikirlerini değiştirmek ve bu düşüncenin içerisinde çekmemek için teşekkür ederim.

Muratcan Işıldak: Güzel bir noktaya aslında değindiniz. Biz bura da aslında gönüllülüğün içerisinde dert etme sanatçılığı ortaya çıkardık. Yani şunu söyledik üstünüzün empoze ettiği korkudan kurtulmak için o korkunun üstüne gitmemiz gerekiyor. Ama çok ciddi manada da ötekileştirmeye maruz kalıyorsunuz. Şöyle bakın şimdi misal bir üniversite öğrencisi eğer bir projeye girdiğinde sivil toplum çalışanı olarak girdiğinde belli durumlarda bursunun kesilme durumları söz konusu oluyor. Şimdi biz burada onu da söyledik dedik ki bursunuz kesilmesin çünkü bursun kesildiği takdirde bir gencin sivil toplum kuruluşuna gitme ihtimali söz konusu

olmuyor. Daha büyük tehlike ise çeşitli sivil toplum kuruluşlarına yakın olduğunuzda size sağlanan avantajlar ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarına yakın olduğunuzda sağlanan dezavantajları var gibi bir kamuoyu var. Bu kamuoyu algısını yıkmak için de sizin gönüllü olmanız ve sürecin işe dahil olmanız gerekiyor. Biz hak temelli çalıştığımızda kendimizi bir dert ediniyoruz. En basitinden bugün neyi dert ettik. Bugün biz bu olayı dert ettik ve bu çerçevede burada bugün hep beraber neyi savunuyoruz işte bu meşhur 3D'mizi ortaya çıkarmayı ve burada fikir alışverişleri yapmak istiyoruz. Yani mühim olan aslında bizim korkunun üstüne gittiğimiz süre zarfında mı başarıyı elde edebiliriz yoksa bir kişinin iki kişinin bunun üstünden gelmesi şu aşamada çok mümkün olmuyor. Bu gönüllük mücadelesini beraber sürdürelim.



5.2. Yerelden Küresele İklim ve Çevre Sorunları

Festivalin bu oturumunda İstanbul Politikalar Merkezi'nden Prof. Dr. Ümit Şahin yerelden küresele iklim ve çevre sorunları hakkında bir konuşma gerçekleştirdi.

Etkinliğin başlangıcında katılımcılara iklim değişikliği konusundaki kaygıları soruldu. Alınan yanıtlar suların azalması, sıcaklık ve nem artışı ve tüm bunlara bağlı hastalıkların artışı, bunların yanı sıra susuzluğun tarım ve üretime etkileri, gelecek nesillere bırakılacak dünya mirasında olumsuz gelişmeler şeklinde oldu. Bu sorunun ardından katılımcılara çevrelerinde iklim değişikliğinden etkilenen bireyler olup olmadığı soruldu. Katılımcılar çiftçilerin faaliyetlerinin

susuzluktan olumsuz etkilendiğini ve üretimin maliyetinin artmasıyla üretim faaliyetlerinin azaldığını belirtti.

Bazı katılımcılar ekonomik düzeyin artışıyla iklim değişikliği konusundaki farkındalığın ve bilginin arttığını gözlemlediklerini söylediler. Gelir düzeyi düşük bölgelerde halkın birincil önceliğinin iklim değil temel ihtiyaçları ve geçim olması sebebiyle iklim değişikliği konusuna fazla eğilemediklerini de ilettiler.

Ümit Şahin katılımcılara hangi kesimin iklim değişikliğinden daha çok etkilendiği dolayısıyla hangi kesimin bu konuda daha fazla aksiyon alması gerektiği sorusunu sordu. Katılımcı gelir düzeyi yüksek kesimlerin tüketimleri noktasında daha dikkatli olmaları durumunda iklim değişikliğine karşı etkin rol alabileceklerini düşündüklerini belirtti. Özellikle karbon analizinin bu kesimde daha kolay olabileceğini ilettiler.

Ümit Şahin oturumun bilgilendirme kısmına küresel ısınma kavramını açıklayarak devam etti. Dünyanın her kesiminin sürekli bir sıcaklık artışı içinde bulunmadığını ancak genel anlamda yerkürenin ortalama sıcaklığının artmakta olduğunu belirtti. Güncel KONDA anketleri sonucunda Türkiye'nin %83'ünün iklim değişikliği konusunda kaygı duyduğu sonucuna ulaşıldığını ilettiler.

Katılımcılara küresel ısınmanın nedenleri soruldu. Katılımcılar sanayi ve teknoloji değişimi, tüketim alışkanlıkları, şirketler ve politikalar gibi cevaplar verdiler. Konu sera gazlarının niteliği tartışması ile devam etti. Ümit Şahin tarafından sera gazlarının tek başına yerküreye olumsuz bir etkide bulunmazken belli noktalarda olumlu bile olduğu ancak asıl etkiyi bu gazların kontrolsüz artışının yarattığı açıklandı. Sera gazlarının bu artışının nedeni katılımcılara soruldu ve fosil yakıtlar yanıtı alındı.

Katılımcılara fosil yakıtların küresel ısınmaların başlıca sebebi olduğu anlatıldı. Fosil yakıtların sera gazlarının %80 kadarını oluşturduğu belirtildi. Ümit Şahin, KONDA anketleri sonucu küresel ısınmaya sebep olan faktörün ormansızlaşma olduğu yanılığının yüksek olduğunun görüldüğünü ilettiler.

Katılımcılara iklim değişikliğinin tarihi anlatılarak oturuma devam edildi. Yerküre ve atmosferin tanımını yapan Şahin, yaşamın çok daha kısıtlı bir alanda var olduğunu açıkladı. Bu tanımın ardından karbon döngüsünün tanımı anlatıldı. Tarihi süreçte bitkiler ve toprakta meydana gelen değişimler ve dolayısıyla fosil yakıtların ortaya çıkışı açıklandı. Fosil yakıt kullanımına bağlı olarak atmosferdeki karbondioksit artışıyla karbon döngüsünde bozulmalar meydana geldiği ve küresel ısınmanın oluşmaya başladığı anlatıldı.

Katılımcılara iklim ve sıcaklığın belirleyicisi soruldu. Güneş ve sera gazları cevapları alındı. Bu belirleyiciler ve küresel ısınmaya etkisi açıklandı. Sanayi Devrimi öncesi ve bu devrimin olumsuz etkileri katılımcılara anlatıldı.



Ümit Şahin, insanlık tarihinde meydana gelen değişimler, yerleşik yaşamın dünyaya etkileri ve Buzul Çağı hakkında katılımcılara bilgi verdi. İnsan evriminin ağırlıklı olarak Buzul Çağı'nda gerçekleştiğini ve bunun bir sonucu olarak da “homo sapiensin” ortaya çıkışının da bu çağın son dönemlerine rastladığı anlatıldı. Katılımcılara bu değişikliğin ne gibi etkileri olabileceği soruldu. Katılımcılara tarih boyunca yerkürenin ortalama sıcaklığının çeşitli değişimler yaşandığı ancak hiçbir zaman dinozorların yaşadığı dönem kadar sıcaklığın yaşanmadığı açıklandı. Bu aslında sorunun cevabı niteliğindeki, insanlar gözlemlenen ve kayıtları alınan son 500 milyon yılda sığağı sevmiyor, soğuşu seviyordu.

Bunların ardından katılımcılara sıcaklık-nem-yağış ilişkisi anlatıldı. Sıcaklık arttıkça nem artıyor nem dolayısıyla da yağışlar artış göstererek sellere sebep oluyordu. 12.000 yıl önce sıcaklıkların belli bir seviyeye geldiği ve artık bir istikrar kazandığı açıklandı. Mevsimlerin daha tahmin edilebilir bir hal aldığı belirtildi. Buna sebep olan Buzul Çağı'nın sonlanmasıydı. 12.000 yıllık bu istikrarlı süreçte eğer hâkim olan sıcaklığı 0 olarak ele alırsak bugün bu sıcaklıktan 1.1 derece daha fazla olduğunu görmekteyiz. Tüm bu yılların en sığağı iste 2023 olarak belirlenmiştir. Önümüzdeki her yılın bir önceki yıldan daha sıcak olacağı saptanmıştır. Paris Anlaşması gereği üzerine

çıkılmaması hedeflenen sıcaklık düzeyi 2 ancak aslen 1.5 derecedir. 2021’de Glasgow’da da bu 1.5 derece olarak kesinleştirilmiştir. Ancak Dünya Meteoroloji Örgütü 1.5 dereceyi geçeceğimiz yılın 2028 olacağını belirlemiştir. Öyle ki, hiçbir zaman aşılmaması gereken 2 derece de büyük olasılıkla 2050’den önce aşılabacaktır. Eğer mevcut adımlarımız haricinde küresel ısınma konusunda aksiyon almazsak 100 yıl içerisinde 3 dereceyi aşacağını bile gözlemlemeyebiliriz. Yani yaklaşık olarak bu yüzyılın sonuna kadar dünya sıcaklığı dinazorlar döneminde olduğu seviyeye erişemeyecek olsa da ciddi oranda artış gösterecektir. Ancak bu durum yeni bir problemi doğurmaktadır çünkü insanların belirlenen bu sıcaklık düzeyinde yaşayıp yaşayamayacağı henüz saptanamamıştır. Zira daha önce insan türü böylesi bir sıcaklıkta hiç yaşamamıştı. Evrim tarih sürecinde soğuk bir dönemde gerçekleşmişti, uygarlık ise nispeten ılıman bir ortamda gelişmişti. Sıcak bir ortama insanların nasıl tepki vereceği ise bilinmiyor.

Bir katılımcı deprem ve iklim değişikliği arasında bir ilişki olup olmadığını sordu. Ümit Şahin ise aralarında bir bağlantı olmadığı yanıtını verdi. Ardından bilgilendirme volkanik patlamalar ile devam etti. Volkan patlamalarında açığa karbondioksit ile kükürtdioksit de çıkar. Bu iki gazın etkileri birbirine ters olup biri yanıcı iken diğeri soğutucu etkiye sahiptir. Ancak bu gazların etkisi kısa sürer. Bu etkinin yanı sıra kükürtdioksitin insan sağlığına ve doğaya zararlı olduğu da eklenebilir.

İnsanların olumsuz etkilerinin olduğu tek olay küresel ısınma ve iklim değişikliği değildir. Bunun yanında gezegen sınırlarında olumsuz etkileri mevcuttur. İklim krizi, biyoçeşitliliğin azalması ve azot kirliliği bu olumsuz etkilerin başında gelmektedir. Örneğin 1970’ten bu yana toplam omurgalı yaban hayvanı nüfusu tam %70 azalırken insan nüfusu 2 katına çıkmış bunun yanı sıra kaynakların tüketimi ise 4 katına çıkmıştır. İnsanların beslenme amacıyla ürettiği hayvanların sayısı ise artmaktadır. Bu hayvanların nüfusu günümüzde 25 milyar civarına ulaşmıştır. Bu durum yaban hayvanlarını ise olumsuz etkilemektedir. İçerisinde bulunduğumuz ve insan etkilerinin en yoğun hissedildiği bu döneme “antroposen” adı verilmektedir. Aslında bizlere insanların yıkıcılığını ifade eden bir terimdir.



6. Uluslararası Odunpazarı 3D Gençlik Festivali Etkinlikleri

Odunpazarı 3D Gençlik Festivali tartışma çadırlarının yanı sıra birçok kültürel ve sanatsal etkinliğe de ev sahipliği yapmıştır. Söz konusu kültürel ve sanatsal etkinlikler çeşitli sivil toplum kuruluşları, meslek odaları, belediye çalışanları ve gençlik toplulukları tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda mini gençlik konserleri, tiyatro oyunları, dans gösterileri ve fotoğraf sergileri etkinlik alanında yer almıştır. Bunun yanı sıra gençlik topluluklarına ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarına alanda kendilerini tanıtmalarını ve daha önce kendileriyle iletişim ve etkileşim fırsatı bulamamış kişilerle tanışmalarını sağlayabilmek için stantlar da verilmiştir. Gençlik toplulukları ve sivil toplum kuruluşları da stantlarında çeşitli gösteriler ve oyunlar sergilemişlerdir.



Festivale Katılım sağlayan öğrenci kulüpleri ve sivil toplum kuruluşları şu şekildedir:

Eskişehir AB Derneği, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği, Eksi 25 Derneği, İNNO Der, Sosyal İklim Derneği, Eğitim-Der, Eskişehir Çevre Koruma ve Geliştirme Derneği, Tepebaşı Leo, Aktif Felsefe Kültür Derneği, Yazılıkaya Rotaract, Yunus Emre Rotaract, Yunus Emre Rotary, Gordion Rotaract, Doğal Yaşam Derneği, Odunpazarı Belediyesi İklim Müdürlüğü, Odunpazarı Belediyesi Sağlık Hizmetleri Birimi, Atatürkçü Düşünce Derneği, Genç Mali Müşavirler, Görme Engelliler Spor Derneği, Ankara Genç Düşünce Enstitüsü, Denge Denetleme Ağı, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Gençlik Merkezi, Eskişehir Toplum ve Sanat Derneği, Genç İş Adamları Derneği, EFSAD, Azerbaycanlılar Derneği, Odunpazarı Kent Konseyi, Odunpazarı Belediyesi Kırsal Hizmetler Müdürlüğü, Odunpazarı Belediyesi Halk Market, Anadolu Üniversitesi Genç Tema, Eskişehir Speaking Community, Anadolu Üniversitesi Toplum Gönüllüleri, Osmangazi Üniversitesi Toplum Gönüllüleri, Osmangazi Üniversitesi Diş Hekimliği Öğrenci Yardımlaşma Topluluğu, Osmangazi Üniversitesi Tıp Birliği, ESTÜ Yapı Kulübü, Osmangazi Üniversitesi İşletme ve Ekonomi Kulübü, Osmangazi Üniversitesi Anadolu Kaşifleri, Anadolu Üniversitesi Kariyer Kulübü, Anadolu Üniversitesi Gönüllü Toplumsal Hizmetler Kulübü, ESTÜ Kitap Kulübü, Anadolu Üniversitesi Girişimcilik Kulübü, Osmangazi Üniversitesi Gençlik Atölyesi Kulübü, Osmangazi Üniversitesi Yapay Zeka Kulübü, ESTÜ Savunma ve Sanayi Kulübü,

Anadolu Üniversitesi Erasmus Kulübü, Engelsiz Anadolu Kulübü, Eskişehir Kitap Kulübü, Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Kulübü, Anadolu Üniversitesi Genç Yeşilay Kulübü, Osmangazi Üniversitesi Kayıtsız Mimarlık Kulübü, Osmangazi Üniversitesi İnşaat Kulübü, Anadolu Üniversitesi Maliye Kulübü, Anadolu Üniversitesi Dans Kulübü, Osmangazi Üniversitesi Tasarım Kulübü, ESTÜ Sivil Havacılık Kulübü, Osmangazi Üniversitesi Eskişehir Society Of Eskişehir Kulübü, Osmangazi Üniversitesi Endüstri Mühendisleri Öğrenci Topluluğu, Anadolu Üniversitesi Akut, Anadolu Üniversitesi Siyasal Bilimler Kulübü, Osmangazi Üniversitesi Sanatsal Değerleri Yaşatma Kulübü, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Yenilikçi Sosyal Politikalar Kulübü, Anadolu Asist Spor Kulübü, Eskişehir Mater Akademi, Eskişehir AIESEC Şubesi, Osmangazi Üniversitesi AEGEE Kulübü, SOFART Sanat Tasarım Kulübü, KİM Tiyatro Topluluğu, Diyalektik Tiyatro Topluluğu, Eski Tiyatro Topluluğu, Osmangazi Üniversitesi Tiyatro Topluluğu, Anadolu Üniversitesi Yaşayan Tiyatro Topluluğu, Suare Tiyatro Topluluğu, Sahnekar Tiyatro Topluluğu, Yeni yol Okulları olarak 24 STK standı, 4 Odunpazarı Belediyesi Müdürlük Birimi standı, 1 Akıl Zeka Oyunları Okulu standı, 1 Büyükşehir Belediyesi Gençlik Merkezi birimi standı, 36 Öğrenci Kulübü standı, 7 Tiyatro Topluluğu standı, 1 Spor Kulübü standı, 1 Yeniyol Okulu standı için toplam 75 tane stant açılmıştır.



Festival alanında stant açan öğrenci kulüpleri; kulüp vizyonlarının ve amaçlarının tanıtımı, yüz boyama etkinlikleri, üye alımları, kalem ve rozet dağıtımları, kağıttan uçak yapımı, Cumhuriyetimizin Yüzüncü Yılında İz Bırakma etkinliği, çocuklarla kağıt üzerine boyama yapma, Diş Hekimlerinin ağız sağlığı bilgilendirilmesi üzerine tanıtımları ve diş macunu seçimi-doğru diş fırçalama nasıl olmalı teknikleri anlatımı, İklim krizi-Biyçeşitlilik ve madencilik gibi konularda bilgilendirici sohbetler, akıl ve zeka oyun atölyeleri, dans atölyeleri, kitap asmaca ve ödüllü bilgi yarışmaları, fotoğraf çerçevesi yapımı, kuş evi boyama atölyesi, satranç turnuvası, Go Oyunu Tanıtımı, Yazarlık Atölyesi, Masa Oyunları gibi etkinlikler yapıldı.



Alanda stant açan STK etkinlikleri: Çocuk hakları konusunda farkındalık çalışmaları, Sihirli Labirent, yeni gezegene yolculuk etkinliği, atık kâğıttan geri dönüşüm atölyesi, top ile parmak pas ve top çevirme yarışmaları, aklımdaki cumhuriyet tablosu oluşturulması, Tema-İklim-Biyçeşitlilik ve madencilik tanıtım farkındalık çalışmaları, Dr. Alev Özdemir Karabağ ile HPV söyleşisi, balon dağıtımı, Hpv-Meme kanseri farkındalık çalışmaları, broşür dağıtımları, parfüm atölyesi, esc projeleri tanıtımı, uygarlıklar sergisi, müzik dinletisi, Bilanço okur yazarlığı ve mali tablolar analizi, Görme Engelli Satrancı etkinliği, zilli bir futbol topuyla pas/şut/top sürme çalışması, Enteraktif Drama-tiyatro oyunu, Ebru Sanatı atölye çalışması, Doğal Bitki Boyama Sanatı atölye çalışması, Kabak Boyama etkinliği, Resim Atölyesi, Atatürk portreleri şablon baskı

alışması, İletişim oyunları, Şiir yazma etkinliği, Kil modelleme rölyef çalışma atölyesi, ETOS Kitap Takası, İngilizce tanışma oyunları gibi etkinlikler yapıldı.



7. Odunpazarı 3D Gençlik Festivali'nin Organizasyon Yapısı

Odunpazarı 3D Gençlik Festivali Odunpazarı Belediyesi ve Eskişehir Avrupa Birliği Derneği arasında yapılan Protokol kapsamında ortaklaşa organize edilmiştir. Dernek, festivalin koordine edilmesi, platformun modere edilmesi ve raporlanması görevlerini üstlenmiştir. Belediye ise Festivalin organize edilmesi, festival alanının belirlenmesi, Festival tanıtım materyallerini tasarlanması ve bastırılması görevlerini üstlenmiştir. Odunpazarı Belediyesi Başkanı, ilgili Başkan Yardımcısını, Kültür Müdürlüğünü ve Ceren zdemir Gençlik Merkezini tam zamanlı olarak Festivalin yürütülmesi için görevlendirmiştir. Eskişehir Avrupa Birliği Derneği ise gerek bünyesinde yer alan yeleri gerekse de Dernek faaliyetlerine destek olan gönülleri aracılığıyla Festivalin gerçekleşmesine akademik destek ve personel desteği vermektedir. Böylece Belediye ve Dernek Festivalin organizasyonu ve yürütülmesinde kamu-sivil toplum işbirliğini yönetişim yaklaşımı çerçevesinde başarı ile gerçekleştirmiştir.

8. Yönetişim Kadrosu

Odunpazarı 3D Gençlik Festivali Koordinatörü

Doç. Dr. Erhan Akdemir – Eskişehir Avrupa Birliği Derneği Başkanı

Odunpazarı 3D Gençlik Festivali Organizasyon Komitesi

Organizasyon Komitesi Başkanı

Figen Engin - Odunpazarı Belediyesi Başkan Yardımcısı / 3D Gençlik Festivali

Festivali Organizasyon Komitesi Organizasyon Komitesi Başkan Yardımcısı

Ebru Dedeoğlu - Odunpazarı Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü / 3D Gençlik

Doç. Dr. Erhan Akdemir – Eskişehir Avrupa Birliği Derneği Başkanı/3D Gençlik Festivali

Organizasyon Komitesi Üyesi

Kenan Tunçay - Kütüphaneler ve Gençlik Merkezleri Sorumlusu/ 3D Gençlik Festivali

Organizasyon Komitesi Üyesi

Rojda Köklü - Odunpazarı Belediyesi Ceren Özdemir Gençlik Merkezi Sorumlusu/ 3D

Gençlik Festivali Genel Organizasyon Sorumlusu

Senem Mancar - Odunpazarı Belediyesi Festival Sorumlusu/ 3D Gençlik Festivali

Komitesi Üyesi

Burak Aras - Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Grafik Tasarım Sorumlusu/ 3D Gençlik

Festivali Görsel-Grafik Tasarım Sorumlusu

Egemen Çatalkaya - Odunpazarı Belediyesi Ceren Özdemir Gençlik Merkezi Büro

Personeli / 3D Gençlik Festivali Komitesi Üyesi

Çağatay Tunay - Odunpazarı Belediyesi Ceren Özdemir Gençlik Merkezi Büro Personeli/

3D Gençlik Festivali Komitesi Üyesi

Ece Özpolat - Odunpazarı Belediyesi Ceren Özdemir Gençlik Merkezi Büro Personeli/ 3D

Gençlik Festivali Komitesi Üyesi

Melisa Topçu - Odunpazarı Belediyesi Ceren Özdemir Gençlik Merkezi Büro Personeli/

3D Gençlik Festivali Komitesi Üyesi

Mümine Özçelik - Eskişehir Avrupa Birliği Derneği Üyesi/ 3D Gençlik Festivali

Organizasyon Sorumlusu

Bedir Sarıcı - Eskişehir Avrupa Birliği Derneği Üyesi/3D Gençlik Festivali Organizasyon

Sorumlusu

Umut Yılmaz - 3D Gençlik Festivali Sponsorluk İşleri Sorumlusu

Sıla Acun: Sivil Toplum Kuruluşları ile İletişim Sorumlusu



9. Odunpazarı 3D Gençlik Festivali Moderatörleri

Doç. Dr. Duru Şahyar Akdemir

Doç. Dr. Alaaddin Faruk Paksoy

Doç. Dr. Tezcan Özkan Kutlu

Dr. Öğretim Üyesi Aslı Geylan

Nesrin Köşeler

10. Odunpazarı 3D Gençlik Festivali Raportörleri

Görkem Kılınç - Eskişehir Avrupa Birliği Derneği Üyesi

Bedir Sarıcı - Eskişehir Avrupa Birliği Derneği Üyesi

Canberk Görür - Eskişehir Avrupa Birliği Derneği Üyesi

Tomris Eylül Akgül - Eskişehir Avrupa Birliği Derneği Üyesi

Atakan Küçükboyacı

Ecem Ünlütürk

Ahmet Burhan Akkoç

11. Odunpazarı 3D Gençlik Festivali Gönüllüleri

Melih Oruc

Berke Toksavul

Verşan Barkın Yayla

Halenur Duran

Zehra Çelik



12. Festival'de yer Alan Dans Grupları

Aura Dans Okulu, Tango Eskişehir, Karma Atölye, Tango 26, Eskişehir Lindy Hop.

13. Festival Kahve Sponsorları

KİM Sahne Coffee, Sorryb Coffee, Ordinarius Coffee, BYFırın, Dunk Coffee Co.,
Cro&Cups, Unique Coffee&Snacks.

